

MUZEUL CIVILIZAȚIEI DACICE ȘI ROMANE

**RAPORT DE ACTIVITATE
pentru anul 2016
MANAGER LILIANA ȚOLAȘ**

Deva - 2017

RAPORT DE ACTIVITATE

PENTRU ANUL 2016

Prezentul raport de activitate a fost elaborat pentru evaluarea managementului de către Consiliul Județean Hunedoara, denumit în continuare autoritatea, pentru Muzeul Civilizației Dacice și Romane denumită în continuare MCDR, aflat în subordinea sa, în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 189/2008 privind managementul instituțiilor publice de cultură, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 269/2009, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare ordonanța de urgență, precum și cu cele ale regulamentului de evaluare.

Criterii de evaluare:

1. evoluția instituției în raport cu mediul în care își desfășoară activitatea și în raport cu sistemul instituțional existent;
2. îmbunătățirea activității instituției;
3. organizarea/sistemul organizațional al instituției;
4. situația economico-financiară a instituției;
5. strategia, programele și implementarea planului de acțiune pentru îndeplinirea misiunii specifice instituției, conform sarcinilor formulate de autoritate;
6. evoluția economico-financiară a instituției, pentru următoarea perioadă de management, cu menționarea resurselor financiare necesare de alocat de către autoritate.

În conformitate cu prevederile contractului de management, datele și informațiile din prezentul raport sunt aferente perioadei: de la 01.01.2016 la 31.12.2016 reprezentând a patra evaluare.

Structura raportului de activitate:

A. Evoluția instituției în raport cu mediului în care își desfășoară activitatea

1. colaborarea cu instituții, organizații, grupuri informale care se adresează aceleiași comunități;
2. analiza SWOT (analiza mediului intern și extern, puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări);
3. evoluția imaginii existente și măsuri luate pentru îmbunătățirea acesteia;
4. măsuri luate pentru cunoașterea categoriilor de beneficiari;
5. grupurile-țintă ale activităților instituției;
6. profilul beneficiarului actual.

B. Evoluția profesională a instituției și propuneri privind îmbunătățirea acesteia:

1. adecvarea activității profesionale a instituției la politicile culturale la nivel național și la strategia culturală a autorității;
2. orientarea activității profesionale către beneficiari;
3. analiza principalelor direcții de acțiune întreprinse.

C. Organizarea, funcționarea instituției și propuneri de restructurare și/sau de reorganizare, pentru mai buna funcționare, după caz:

1. măsuri de organizare internă;
2. propuneri privind modificarea reglementărilor interne;
3. sinteza activității organismelor colegiale de conducere;
4. dinamica și evoluția resurselor umane ale instituției (fluctuație, cursuri, evaluare, promovare, motivare/sanționare);
5. măsuri luate pentru gestionarea patrimoniului instituției, îmbunătățiri/refuncționalizări ale spațiilor;

6. măsuri luate în urma controalelor, verificării/auditării din partea autorității sau a altor organisme de control în perioada raportată.

D. Evoluția situației economico-financiare a instituției:

1. analiza datelor financiare din proiectul de management corelat cu bilanțul contabil al perioadei raportate;

2. evoluția valorii indicatorilor de performanță în perioada raportată, conform criteriilor de performanță ale instituției;

E. Sinteza programelor și a planului de acțiune pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin proiectul de management:

Se realizează prin raportare la:

1. viziune;

2. misiune;

3. obiective (generale și specifice);

4. strategie culturală, pentru întreaga perioadă de management;

5. strategie și plan de marketing;

6. programe propuse pentru întreaga perioadă de management;

7. proiecte din cadrul programelor;

8. alte evenimente, activități specifice instituției, planificate pentru perioada de management.

F. Previzionarea evoluției economico-financiare a instituției, cu o estimare a resurselor financiare ce ar trebui alocate de către autoritate, precum și a veniturilor instituției ce pot fi atrase din alte surse

1. Proiectul de venituri și cheltuieli pentru următoarea perioadă de raportare.

2. Numărul de beneficiari estimați pentru următoarea perioadă de management

3. Analiza programului minimal realizat.

A. Evoluția instituției în raport cu mediului în care își desfășoară activitatea

În arealul transilvan, Muzeul Civilizației Dacice și Romane se înscrie ca una dintre cele mai prestigioase instituții de cultură, atât din punct de vedere al vechimii, cât, mai ales, al activității muzeale și științifice.

Muzeul din Deva a luat ființă la 13 mai 1880, din inițiativa *Societății de Istorie și Arheologie a comitatului Hunedoara*.

Inaugurarea oficială a muzeului a fost făcută în casa particulară a lui Pogány Adám din Deva, strada Hunedoarei, în decursul timpului muzeul desfășurându-și activitatea în mai multe clădiri.

În anul 2006, în urma unei ample restaurări, muzeul a fost mutat în clădirea-monument istoric „Magna Curia”, în care își desfășoară activitatea și astăzi.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva își desfășoară activitatea și în cadrul secțiilor din teritoriu prin Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa, Muzeul de Istorie Locală și Etnografie din Brad, Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie, Muzeul Memorial „Aurel Vlaicu”, Casa - Muzeu „Avram Iancu” din Baia de Criș și Complexul de Monumente Țebea.

Activitățile desfășurate de specialiștii instituției muzeale cunosc o mare diversitate, fiind atât de natură științifică și de cercetare, cât și expozițională, cultural-educativă, evidență, conservare și restaurare. Tipurile de activități s-au concretizat în evenimente destinate atât specialiștilor, cum ar fi simpozioanele și conferințele științifice, cât și publicului larg în cadrul expozițiilor, festivalurilor, concertelor, evenimentelor culturale etc.

Cercetarea științifică constituie o componentă esențială a activității muzeale, motiv pentru care i se acordă o importanță deosebită. Specialiștii muzeului au avut în planul de lucru 35 de teme de cercetare, majoritatea valorificate prin publicare în cadrul articolelor, studiilor și cărților.

De asemenea, în cursul anului 2016, specialiștii muzeului au organizat 2 conferințe internaționale, 1 simpozion internațional și au participat la 20 conferințe și simpozioane naționale și la 16 internaționale. Rezultatele cercetării științifice s-au materializat prin publicarea a 72 de lucrări științifice, articole și rapoarte arheologice și 2 volume de autor.

Referitor la activitatea expozițională, în anul 2016 au fost organizate 20 expoziții temporare, unele în colaborare cu alte instituții (Universitatea de Vest – Timișoara, Muzeul Național Brukenthal – Sibiu, Episcopia Devei și Hunedoarei). Au fost realizate 13 expoziții cuprinse în Agenda Culturală 2016 și 7 expoziții organizate la cerere, în colaborare cu persoane fizice sau alte instituții. De asemenea, în cadrul proiectului Exponatul lunii 2016, au fost aduse în atenția publicului un număr de 12 piese deosebite din colecțiile de istorie, arheologie, științele naturii, restaurare, artă, etnografie și carte veche ale Muzeului Civilizației Dacice și Romane, astfel: **ianuarie:** „Țurca”, **februarie:** „Farfurie de faianță fină” realizată în cadrul manufacturii de la Batiz, Județul Hunedoara; **martie:** „ Exemplar de șoim călător” (Falco peregrinus); **aprilie:** „Cană de propagandă din timpul Primului Război Mondial”; **mai:** „Bucată dintr-un vas incizat , vechi de peste 1.800 ani”; **iunie:** „Model de ambarcațiune”; **iulie:** „Caietele din timpul studenției cu notițe și schițe , completate și semnate de Aurel Vlaicu la Munchen în anii 1905 și 1906”; **august:** „Revolverul Nagant Model 1895”, piesă destul de rară în colecțiile muzeelor din România; **septembrie:** „Brățară celtică cu semi-ove”, de la Uroi; **octombrie:** „Căniță de lut din Cimitirul Ceangăilor Deva”; **noiembrie:** „Calendarul, Ochelarii și Tabachera lui Petru Groza”; **decembrie:** „Cătrință” - cu tricolor.

Politica managerială a Muzeului Civilizației Dacice și Romane, a uzat de mai multe strategii de dezvoltare. Una dintre acestea a fost cea de comunicare internă și externă, comunicarea fiind modalitatea esențială prin care rezultatele muncii unui colectiv pot fi diseminate în societate. Alte direcții urmărite de echipa managerială a muzeului au fost cele care au privit

îmbunătățirea parametrilor de calitate a tuturor activităților instituției, diversificarea eficientă a produselor culturale și publicitate oferite publicului vizitator, promovarea instituției prin toate modalitățile și căile de publicitate, dezvoltarea continuă a relațiilor comunitare și inter-instituționale, protejarea, conservarea și restaurarea patrimoniului propriu în vederea punerii lui în valoare. S-a urmărit dezvoltarea laturii educative a muzeului prin intermediul acțiunilor desfășurate, motivarea și promovarea personalului în conformitatea cu actuala legislație, precum și perfecționarea acestuia în cadrul unor cursuri de specialitate.

O atenție deosebită s-a acordat partenerilor externi, în cursul anului 2016 fiind încheiate 46 de protocoale, numărul total al acestora în perioada de management ridicându-se la 179.

De asemenea, au fost încheiate valoroase contracte de evaluare teoretică, supraveghere arheologică și cercetare arheologică preventivă.

Politica managerială a manifestat o preocupare continuă pentru tot ceea ce înseamnă imaginea Muzeului Civilizației Dacice și Romane, au fost regândite modalitățile de comunicare cu societatea civilă și instituțiile statului, reușind astfel să fim prezenți săptămânal în mass-media locală cu informații de specialitate privind activitatea și evenimentele organizate. Prin recurgerea la modalități de comunicare eficiente, precum pagina oficială de Facebook a instituției și actualizarea permanentă a informațiilor pe site-ul muzeului, prin portaluri on-line, prin linkuri inter-instituționale, prin Ghidul de călătorie *Petit Futé*, prin organizarea sau găzduirea unor evenimente culturale de excepție (festivaluri de muzică clasică, simpozioane, lansări de carte sau vernisări de expoziții).

Permanent a existat o preocupare majoră pentru îmbunătățirea și diversificarea ofertei culturale, pentru aducerea unui număr cât mai mare de vizitatori la muzeu în cadrul unor evenimente și manifestări de excepție – *Școala altfel. Să știi mai multe, să fii mai bun, Noaptea Muzeelor*, recitaluri și serate muzicale, vernisări de expoziții, organizarea și găzduirea de conferințe,

colocvii, dezbateri, mese rotunde, precum și alte acțiuni cultural-științifice și artistice inițiate de muzeu sau desfășurate în colaborare cu alte instituții partenere.

La sediul muzeului și la secțiile din teritoriu au fost desfășurate 17 acțiuni suplimentare față de cele înscrise în Agenda Culturală:

1. Februarie – eveniment „Seară Spaniolă” în colaborare cu Centrul Cultural „Drăgan Muntean”;
2. Martie – eveniment cultural dedicat zilei de 8 Martie în colaborare cu Colegiul Național „Decebal” Deva;
3. Aprilie – proiect educațional „Pe urmele Dacilor și Romanilor” în colaborare cu Centrul Școlar pentru Educație incluzivă „Rudolf Steiner”;
4. Aprilie – organizare eveniment PIAZZOLLA în colaborare cu Centrul Cultural „Drăgan Muntean”;
5. Mai – susținere recitaluri de muzică de cameră în colaborare cu ONG PIANO „MODUS VIVENDI”;
6. Mai – susținerea unui concert de către artistul Heiczinger Miklos și reprezentanți de dans medieval de către formația de dans Renaissance în colaborare cu Asociația Culturală DEL – Erdelyert Kulturális Tarasag;
7. Iunie – proiect experimental Coliba Camp 2016 în colaborare cu Organizația Națională „Cercetașii României”;
8. Iulie – eveniment „Festival Daco-Roman In Memoriam Dorin Alicu” în colaborare cu Asociația de Turism Retezat;
9. Iulie – septembrie - Atelierul de hârtie – program educativ (Brad)
10. Iulie – comemorarea aviatorului și inventatorului Aurel Vlaicu cu ocazia Zilei Aviației în colaborare cu Primăria Oraș Geoagiu;
11. August – Târgul Meșterilor Popolari Zărândeni (Brad)
12. Septembrie - Istorie și memorie – Călan, 55 ca oraș. Perspective și strategii de dezvoltare socio-economice și turistico-culturale;

13. Octombrie – organizare expoziție „Civilizația Aurului” în colaborare cu Institutul Geologic al României;
14. Octombrie - expoziția: „Ia zărădeană - artă, echilibru, rafinament” (Brad)
15. Noiembrie - eveniment „Concert instrumental dedicat cadrelor didactice cu ocazia Zilei Mondiale a Educației” în colaborare cu Colegiul Național „Decebal” Deva;
16. Noiembrie – parteneriat educațional „Zestrea Românească” – concurs de tradiții și obiceiuri locale în colaborare cu Școala Gimnazială „Horia, Cloșca și Crișan” Brad;
17. Decembrie – Festivalul – Concurs Județean de Colinde „Praznic Luminos” – ediția a IX-a (Brad – com. Ribița)

Activitățile diverse desfășurate în anul 2016 au făcut ca numărul de vizitatori ai Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva să ajungă la 140.000, împreună cu unitățile din teritoriu.

În 27 iulie 2016 a fost vernisată expoziția din cadrul proiectului de tip SEE „*Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei*”, finanțat prin Mecanismul financiar SEE 2009-2014, linia de proiecte PA16/RO12 „*Conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural*”, al cărui partener este și Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva. Obiectivul principal al proiectului este promovarea patrimoniului UNESCO prin scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor și monumentelor dacice din Munții Orăștiei, iar printre obiectivele specifice se numără digitizarea a 500 de artefacte, reconstituirea virtuală a unor edificii dacice, realizarea unui muzeu virtual on-line 3D dedicat civilizației dacice din Munții Orăștiei, realizarea unui catalog care să cuprindă produsele culturale dezvoltate în cadrul proiectului și amenajarea a unui spațiu expozițional multimedia, constituit din trei încăperi, capabil să găzduiască expoziții mixte (real și virtual), în cadrul muzeelor partenere din proiect.

Un alt eveniment important al acestui an este „*Noaptea Europeană a Cercetărilor 2016*” la care Muzeul Civilizației Dacice și Romane a fost organizator și unde a avut loc un program interactiv cu publicul desfășurat la standurile cu invenții și inovații, la care s-au făcut demonstrații care au atras un număr foarte mare de vizitatori.

1. colaborarea cu instituții, organizații, grupuri informale care se adresează aceleiași comunități;

Și în cursul anului 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a fost preocupat de extinderea relațiilor inter-instituționale, acest fapt reflectându-se în creșterea considerabilă a numărului **protocoalelor de colaborare** încheiate sau prelungite, acestea ridicându-se la 179. Acest fapt atestă o extindere vizibilă a relațiilor muzeului cu alte instituții din exterior, implicit o creștere calitativă și cantitativă a activităților în parteneriat, precum și răspunsul pozitiv al publicității susținute prin toate mijloacele de promovare a instituției. Trebuie precizat faptul că am avut numeroase cereri de derulare a unor activități în colaborare sau încheiere de parteneriate cu diverse instituții externe.

În colaborare au fost organizate mai multe proiecte cultural-educative:

Centrul Cultural „Drăgan Muntean”

- organizare eveniment PIAZZOLLA
- eveniment „Seară Spaniolă”;

Centrul Școlar pentru Educație incluzivă „Rudolf Steiner”

- proiect educațional „Pe urmele Dacilor și Romanilor”;

Școala Gimnazială „Sabin Oprean” București, Liceul Teoretic „Ady Endre” București, Liceul Tehnologic „Grigore Moisil” Deva, Școala Gimnazială „Andrei Șaguna” Deva

- Săptămâna altfel. „Să știi mai multe. Să fii mai bun”

Colegiul Național Decebal Deva

- eveniment cultural dedicat zilei de 8 Martie
- eveniment „Concert instrumental dedicat cadrelor didactice cu ocazia Zilei Mondiale a Educației”;

Școala Gimnazială „Horia, Cloșca și Crișan” Brad

- parteneriat educațional „Zestrea Românească” – concurs de tradiții și obiceiuri locale;

Colegiul Național „Avram Iancu” Brad

- activități desfășurate în cadrul Expoziției de Istorie Locală și Etnografie Brad;

Liceul de Arte „Sigismund Toduță” Deva

- eveniment „Școala de vară de restaurare ceramică”
- proiect „Trecut, Prezent, Viitor”;

Colegiul Tehnic „Matei Corvin”

- vizitarea exponatelor MCDR de grupuri de elevi, îmbogățirea experienței de cunoaștere prin intermediul muzeului;

Grădinița cu program prelungit nr. 7 Deva

- activități cultural-educative și științifice;

ONG-uri, asociații, fundații

- Asociația de Turism Retezat – eveniment „Festival Daco-Roman In Memoriam Dorin Alicu”;
- ONG PIANO „MODUS VIVENDI” – susținere recitaluri de muzică de cameră;
- Asociația Culturală DEL – Erdelyert Kulturális Taraság – susținerea unui concert de către artistul Heiczinger Miklos și reprezentanți de dans medieval de către formația de dans Renaissance;
- Asociația Arheo Vest Timișoara – organizare expoziție „Dacii de la munte. Dacii de la câmpie”;
- Asociația Terra Dacica Aeterna – Filiala Deva – eveniment Dac Fest – „Sub semnul lupului” – cultură, tradiții și civilizație dacă și romană pe Valea Mureșului;
- Asociația Aladin Deva – expoziția de fotografie „Radiografii”;

- Asociația Pro Corvina – implementarea activităților proiectului Satul Dacic Ardeu

- Organizația Națională „Cercetașii României” – proiect experimental Coliba Camp 2016;

- Infocons – Asociația Națională pentru Protecția Consumatorilor și Promovarea Programelor și Strategiilor din România” – implementarea proiectului „O 9 atitudine pentru cultura României 100: 1918-2018. La mulți ani România 100!;

- Fundația Ianza – ART Inter-Cultural – expoziții cu lucrări realizate în taberele organizate de fundații și alte expoziții personale sau colective precum și vizitarea MCDR de artiștii participanți.

- Agenția de Dezvoltare Economico – Socială a Județului Hunedoara – organizarea împreună cu Muzeul Civilizației Dacice și Romane a anumitor activități pentru prezența județului Hunedoara la Târgul de Turism al României ediția de toamnă 2016, desfășurat în perioada 17 -20 noiembrie la București.

Alte instituții muzeale

- Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei Cluj-Napoca
- Institutul Geologic al României
- Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Maramureș
- Muzeul Național de Istorie a României București
- Muzeul Țării Crișurilor Oradea
- Muzeul Județean de Istorie Brașov
- Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat”.

Alături de proiectele cultural-educative desfășurate cu partenerii externi, muzeul a participat și la diverse proiecte cu fonduri nerambursabile, cum ar fi:

1. Proiectul Ruta Împăraților Romani care face parte din proiectul mai larg Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene (23/G/ENT/CIP/11/B/N02S008) „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes” și care are ca obiectiv principal diversificarea ofertei turistice europene și creșterea

vizibilității zonei Dunării inferioare și de mijloc ca o destinație atractivă și durabilă, prin dezvoltarea unei rute culturale în Bulgaria, Croația, România și Serbia. În 2015, Ruta Împăraților Romani, alături de Ruta dunăreană a vinului, din care fac parte 12 regiuni viticole, a fost certificată ca și rută culturală europeană a Consiliului Europei. Colaborarea între partenerii proiectului a continuat și în anul 2016.

2. Proiectul Centrul pentru valorizarea proiectelor cultural-științifice în arheologie (CERES) în colaborare cu MNIR București, LAVIMAR Consult SRL și Institutul Național Cercetare-Dezvoltare pentru Optoelectronică INOE 2000 (coordonatorul proiectului). Prin acest proiect s-a achiziționat următoarea aparatură UTS: videoproiector, scanner A3, Logitech presenter, ecran proiecție cu trepied, aparat foto digital, 2 bucăți TV Samsung Smart, 1 calculator HD ELITE. În anul 2016 în cadrul acestui proiect au fost achiziționate exponatele: „Cal”, „Călăreț” și „Harnașament Cal” (șă și mască de bronz) care vor fi expuse la Secția de Arheologie Sarmizegetusa.

3. Proiectul Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei, finanțat prin Mecanismul financiar SEE 2009-2014, linia de proiecte PA16/RO12 „Conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural”, al cărui partener este și Muzeul Civilizației Dacice și Romane. Obiectivul principal al proiectului este promovarea patrimoniului UNESCO prin scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor și monumentelor dacice din Munții Orăștiei, iar printre obiectivele specifice se numără digitizarea a 500 de artefacte, reconstituirea virtuală a unor edificii dacice, realizarea unui muzeu virtual on-line 3D dedicat civilizației dacice din Munții Orăștiei, realizarea unui catalog care să cuprindă produsele culturale dezvoltate în cadrul proiectului. Prin acest proiect a fost achiziționată aparatură în sumă de 655.000 lei. În anul 2016 acest proiect a fost finalizat, sens în care au fost amenajate și dotate cu mobilier expozițional un spațiu expozițional multimedia, constituit din trei încăperi, capabil să găzduiască expoziții mixte (real și virtual), în cadrul

muzeelor partenere din proiect. Această expoziție a fost vernisată la data de 29.07.2016, iar până la data de 30.11.2016 a avut un număr de peste 3000 de vizitatori, ceea ce a condus la o creștere a numărului de vizitatori a expozițiilor din Palatul Magna Curia în acest an.

4. Proiectul Conservare, restaurare al amfiteatrului și forului roman din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa. Documentația de avizare a lucrărilor de intervenții a proiectului „Conservare, Restaurare la Amfiteatrul și Forul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” a fost achiziționată de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane în baza Hotărârii Consiliului Județean Hunedoara nr.156/2013. În anul 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a predat Consiliului Județean Hunedoara, această documentație prin Contractul de cesiune drepturi de autor nr.106/13838/2016 și care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.114/2016. În vederea realizării lucrărilor prevăzute în acest proiect Consiliului Județean Hunedoara în calitate de solicitant, a pregătit documentația aferentă depunerii proiectului CONSERVARE, RESTAURARE LA AMFITEATRUL ȘI FORUL DIN CADRUL SITULUI ARHEOLOGIC ULPIA TRAIANA SARMIZEGETUSA pentru finanțarea în cadrul POR 2014 -2020 Axa 5.

5. Proiectul „Construire clădire Poartă și amenajare acces la situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara. Astfel, prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.11/2016 s-a aprobat documentației tehnico-economică la faza studiu de fezabilitate pentru obiectivul de investiții „Construire clădire Poartă și amenajare acces la situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara. Prin realizarea acestui obiectiv de investiții vor fi rezolvate toate inconvenientele sesizate de către opinia publică referitoare la construcțiile insalubre care există în acest moment la intrarea în situl arheologic.

6. Proiect de cercetare arheologică sistematică Ardeu – Cetățuie finanțat de Ministerul Culturii.

7. Proiect de cercetare arheologică sistematică Micia finanțat de Ministerul Culturii.

2. analiza SWOT (analiza mediului intern și extern, puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări);

Puncte tari:

1. Muzeul Civilizației Dacice și Romane reprezintă un centru cultural cu îndelungată tradiție în județul Hunedoara;
2. Patrimoniul bogat, format din colecții ce cuprind toate perioadele istorice, la care se adaugă patrimoniul colecțiilor de științe ale naturii;
3. Rețea muzeală diversificată ca ofertă, existentă pe tot teritoriul județului Hunedoara;
4. Cantitatea, calitatea și diversitatea ofertei culturale și a serviciilor oferite către populație;
5. Personal calificat și specializat în domeniul de activitate al instituției;
6. Laboratorul de restaurare este acreditat;
7. Beneficiază de mai mulți ani de un site propriu, care îi permite să fie în legătură permanentă cu utilizatorii;
8. Beneficiază și de o pagină de facebook unde cei interesați pot găsi informații referitoare la evenimentele culturale organizate pe parcursul anului;
9. Bună colaborare cu autoritățile județene în vederea obținerii sprijinului logistic, financiar, de consiliere necesar;
10. Participarea la expoziții naționale și internaționale;
11. Capacitatea de a organiza și găzdui evenimente de nivel național și internațional.
12. O relație foarte bună cu parteneri externi materializată prin protocoale de colaborare încheiate pe diverse activități, cu instituții similare din țară, O.N.G.-uri, universități, școli și participarea în calitate de partener la proiecte cu finanțare guvernamentală și europeană.

Puncte slabe:

1. Salarizarea nemotivantă existentă în sistemul bugetar;
2. Lipsa personalului de specialitate în întocmirea proiectelor de accesare a fondurilor europene;
3. Lipsa personalului de specialitate necesar evaluării colecțiilor din cadrul instituției.

Oportunități:

1. Pe teritoriul județului Hunedoara se găsesc cele două capitale antice Sarmizegetusa Regia și Ulpia Traiana Sarmizegetusa, puncte forte de atracție pentru publicul vizitator;
2. Posibilitatea de a se constitui în pol de atracție și interes ca centru istoric datorită amplasării sediului central al muzeului și a deținerii unui patrimoniu bogat, format din colecții ce cuprind toate perioadele istorice, la care se adaugă patrimoniul colecțiilor de științe ale naturii, precum și deținerea unei rețele muzeale diversificată ca ofertă, existentă pe tot teritoriul județului Hunedoara;
3. Posibilitatea dezvoltării turismului cultural, un element semnificativ pe baza căruia județul Hunedoara poate atinge o dezvoltare economică și socială durabilă;
4. Posibilitatea organizării de conferințe sau congrese, vizite de studiu, evenimente socio – culturale tematice și tururi turistice;
5. Posibilitatea participării în parteneriat în programe de anvergură națională și internațională;
6. Posibilitatea încheierii de noi parteneriate, în condițiile în care Muzeul Civilizației Dacice și Romane este singura instituție de profil capabilă de o ofertă culturală la nivelul cerințelor tot mai manifeste ale instituțiilor partenere și de spații adecvate desfășurării unor evenimente deosebite;

7. Capacitatea de a se prezenta în fața comisiilor din cadrul Ministerului Culturii cu proiecte de anvergură privind conservarea și restaurarea a patrimoniului muzeal;
8. Capacitatea de a fi partener în proiecte cu finanțare guvernamentală și europeană în domeniul cercetării, restaurării, protecției și conservării patrimoniului cultural.

Amenințări:

1. Reducerea personalului din sistemul bugetar prin blocarea posturilor și plecarea naturală a personalului angajat;
2. Reducerea veniturilor din subvenții.

3. evoluția imaginii existente și măsuri luate pentru îmbunătățirea acesteia;

Îmbunătățirea imaginii este o preocupare permanentă a Muzeului Civilizației Dacice și Romane, vizându-se în egală măsură promovarea activităților culturale cât și corecta și eficienta comunicare a patrimoniului muzeal. Pentru dezvoltarea permanentă a audiențelor, pentru creșterea vizibilității acțiunilor în toate mediile este necesară implementarea unei strategii anuale de promovare, adaptată noilor tendințe și nevoilor de informare ale publicului. Nu este vorba numai despre calitatea activităților sau de conținutul transmis cât și despre eficiența mediilor de comunicare și adaptarea continuă a mesajului la cele mai utilizate canale mediatice sau de socializare.

Imaginea unei instituții reprezintă atât oglinda activității desfășurate, cât și modul în care aceasta este percepută în exterior. Muzeul face eforturi considerabile de a promova o imagine pozitivă în rândul beneficiarilor produselor sale culturale, de acest fapt depinzând în mare măsura creșterea numărului de vizitatori, atragerea unor noi categorii socio-profesionale, dar și

fidelizarea celor vechi. Canalele utilizate în crearea unei imagini pozitive sunt diverse, cel mai important fiind însă mass-media. Astfel, proiectele și evenimentele Muzeului Civilizației Dacice și Romane au fost promovate prin:

- emisiuni radio și TV (Hunedoara TV, Infohd, Antena 1 Deva, TVR 1, TVR 2, Kapital TV, Big FM, Radio Timișoara, Radio Color Orăștie)

- presa scrisă (Cronica Văii Jiului, Accent Media, Ziarul Hunedoreanului, Exclusiv Hunedoara, Ordinea Zilei, Servus Hunedoara, Mesagerul Hunedorean, Ziarul Văii Jiului, Știri din Vest, Hunedoara Mea)

- presa on-line

- portaluri on-line (euromuse.net, Ghidul de călătorie *Petit Futé*)

- conferințe de presă, care au fost organizate pentru a pune la dispoziția jurnaliștilor informații suplimentare privind activitățile muzeului și expozițiilor organizate sau găzduite de acesta

- s-a modificat și optimizat site-ul web al muzeului (www.mcdr.ro), acesta este actualizat constant cu informație grafică și text adresat atât publicului larg, presei, dar și specialiștilor interesați de activitatea instituției

- contul de facebook

- link-uri între Muzeul Civilizației Dacice și Romane și parteneri

- afișe stradale și la sediul altor instituții din oraș

- comunicate de presă

- indicatoare către toate punctele de lucru

În vederea îmbunătățirii promovării, muzeul a întreprins mai multe acțiuni:

1. Promovarea prin reviste și ziare on-line

2. Promovarea prin reviste și ziare pe suport de hârtie

3. Promovare prin site-ul muzeului și contul de facebook

4. Promovare prin link-uri între MCDR și parteneri

5. Promovare prin portalul *euromuse.net* și Ghidul de călătorie *Petit Futé*

6. Promovare prin intermediul fluturașilor distribuiți pe stradă sau diverse localuri

7. Promovare prin bannere promoționale.

În paralel cu acțiunile de îmbunătățire a imaginii instituției și de promovare a activităților sale, muzeul a ținut o strictă evidență a aparițiilor în presă prin intermediul dosarului de presă. Conform acestuia, în anul 2016 au apărut 343 de articole în presa scrisă și on-line, 49 comunicate de presă, 35 apariții la emisiuni și știri TV (TVR 1, TVR 2, Antena 1, HD TV, Info HD, Kapital TV) și 17 emisiuni și știri la posturile de radio (Deva, Timișoara, Orăștie) referitoare la activitățile și evenimentele desfășurate sau organizate de instituția muzeală.

Articolele publicate, interviurile radio și emisiunile TV vizează atât popularizarea acțiunilor și a manifestărilor desfășurate de muzeu, popularizarea unor monumente istorice sau a altor bunuri de patrimoniu, cât și educarea publicului în privința valorii lor istorice și a ocrotirii acestora. Secția de Marketing și Relații cu Publicul a mediatizat fiecare acțiune și manifestare cultural-științifică desfășurată de instituție, uzând de toate canalele media de care instituția dispune. La activitatea de promovare a Muzeului Civilizației Dacice și Romane au participat și alți angajați ai instituției de la celelalte secții. De asemenea, activitate de publicitate s-a făcut și prin intermediul diverselor materiale destinate vânzării, cu însemnele muzeului, cu imagini ale obiectivelor muzeale sau a unor obiecte din patrimoniul muzeului.

4. măsuri luate pentru cunoașterea categoriilor de beneficiari;

Datorită misiunii deosebit de complexe pe care o are instituția, ea se adresează unor categorii de public largi și diverse: de la preșcolari care trebuie inițiați în tainele artelor, istoriei și a culturii, până la cei mai vârstnici locuitori ai județului, care sunt nu numai consumatori de cultură, ci și păstrători și transmițători ai acesteia.

Publicul vizitator constituie unul dintre stâlpii de susținere a fiecărui muzeu. Nu este vorba numai despre vizitatori ci despre toate instituțiile și persoanele care pot susține Muzeul. Muzeele atrag diverse categorii de public:

populația locală, elevi, studenți, vizitatori individuali, familii cu copii, turiști și alte categorii. Făcând o analiză a structurii și provenienței publicului un muzeu își poate schița o imagine a situației sale actuale. Publicul muzeal, ca entitate abstractă, a existat dintotdeauna, încă de la apariția muzeului ca instituție publică. Interesul publicului pentru actul cultural muzeal s-a manifestat cu o intensitate graduală, într-o evoluție permanentă, în funcție de nivelul de educație. Pentru a înțelege ceea ce dorește publicul, raportat la categoriile de beneficiari ai actului cultural, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a efectuat începând cu anul 2011 o serie de cercetări sociologice prin metodele clasice de analiză și decizie utilizate de marketingul cultural. În cercetarea publicului vizitator s-au folosit sondajul de opinie și analiza statistică. Astfel, în vederea cunoașterii categoriilor de beneficiari ai actului cultural s-au desfășurat sondaje și anchete sociologice ale căror rezultate constituie baza proiectelor de viitor.

De asemenea un alt instrument de lucru privind părerile publicului referitoare la calitatea ofertei culturale îl reprezintă „*Caietul de impresii*”, în care vizitatorii își scriu impresiile și sugestiile asupra ofertei culturale a muzeului devenit.

Mesajul instituției, în concordanță cu funcțiile clasice ale muzeului, este clar definit și ușor de înțeles. El are în centru cea mai mare avuție națională, *patrimoniul cultural național*, moștenirea materială și imaterială lăsată generațiilor noastre de strămoși. Transmiterea mesajului Muzeului se realizează într-un mod științific, prezentarea valorilor patrimoniului se realizează atât prin expozițiile de bază ale muzeului cât și prin expoziții și manifestări cu caracter temporar. La acestea se adaugă toate manifestările cu caracter științific și cultural care au drept scop conștientizarea valorilor autentice, educarea publicului vizitator, în spiritul cunoașterii și respectării patrimoniului național, stimularea creativității și înțelegerea necesității păstrării identității naționale. Percepția mesajului instituției se reflectă în dinamica numărului de vizitatori, nivelul educație acestora, structura socială a categoriilor de vizitatori etc. Sondajele și anchetele sociologice realizate în

ultimii ani relevă interesul tot mai crescut al publicului și deplasarea acestui interes pentru grupele de vârstă tinere. Modalitățile de sondare a opiniei publice sau diversificat și rezultatele acestora au demonstrat creșterea interesului tuturor categoriilor de vizitatori în creșterea și dezvoltarea Muzeului.

Statisticele realizate la intrarea în Muzeu sunt utilizate în scopul evaluării și cercetării publicului ca răspuns dat de acesta la oferta culturală. În sinteză, rezultatele au fost următoarele: ponderea cea mai mare o reprezintă elevii, 45%. Din categoria adulților, - cei mai numeroși vizitatori aveau vârsta cuprinsă între 26 și 35 de ani. Un procent de 35% vizitează des Muzeul, iar 37% numai ocazional. - Pentru motivul recreării în cadrul natural au optat 79% - Manifestările culturale erau preferate de 68% - Pentru cunoașterea patrimoniului muzeal au optat 45%. Conform datelor statistice, în anul 2016, au frecventat Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, precum și secțiile din teritoriu, un număr de 140.000 vizitatori, persoane de toate vârstele și toate categoriile socio-profesionale incluzând și participanții la diverse evenimente cu intrare liberă (vernisaaje, concerte, serate muzicale etc.)

Concluziile rezultate din anchetele sociologice evidențiază faptul că ponderea cea mai mare o au elevii și vizitatorii cu vârste cuprinse între 18 și 50 de ani. Conform datelor statistice, în perioada 2014-2015, au frecventat Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, precum și secțiile din teritoriu, în anul 2014 un număr de 90.000 vizitatori, în anul 2015 un număr de 130.000 vizitatori, iar în anul 2016 un număr de 140.000 de vizitatori, persoane de toate vârstele și toate categoriile socio-profesionale, incluzând și participanții la diverse evenimente cu intrare liberă (vernisaaje, concerte, serate muzicale etc.)

Cu privire la numărul vizitatorilor care au vizitat Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva și secțiile din teritoriu, analizând datele statistice, precum și impresiile și sugestiile asupra ofertei culturale a muzeului, înscrise în „Caietul de impresii”, se poate realiza o distincție între mai multe categorii de vizitatori, cu trăsăturile lor specifice:

- Vizitatorul local individual vine cu regularitate la muzeu pentru a vedea noile expoziții temporare sau noutățile din Muzeul. Acest vizitator poate să aducă și invitați care se pot transforma în vizitatori fideli.

- Turiștii din afara localității vin pentru cunoașterea Muzeului sau pentru o manifestare sau expoziție specială. Aceștia nu au mult timp la dispoziție și solicită cele mai importante atracții. Ei doresc să cumpere un suvenir sau să primească informații.

- Familiile cu copii vin în grupuri de câte 2-6 persoane, și au vârste diferite. Familiile preferă destinderea într-o ambianță plăcută, un spectacol sau acumularea de cunoștințe pentru copii.

- Pentru vizitatorii cu dizabilități trebuie să existe facilități speciale (căi de acces, rampe, toalete adecvate etc.)

- Școlarii vin în grupuri conduși de cadre didactice care preferă să le predea copiilor lecții cu caracter practic-aplicativ. Cadrele didactice preferă un tur ghidat sau un traseu prestabilit de vizitare.

- Studenții pot veni în grupuri, dar sunt interesați de teme individuale în vederea pregătirii unei tematici documentare.

- Persoanele în vârstă caută relaxarea și petrecerea plăcută a timpului liber în compania altor persoane de vârstă apropiată.

5. grupurile-țintă ale activităților instituției;

Pe termen scurt, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are în vedere vizitatorii de vârstă școlară - elevi și studenți, care reprezintă deja aproape jumătate din vizitatorii activi ai serviciilor noastre. Pe termen lung, Muzeul Civilizației Dacice și Romane răspunde cerințelor europene privind realizarea echipelor mixte de arheologi români și străini în vederea cercetărilor arheologice și restaurării în cadrul siturilor având ca grup țintă cetățenii europeni, iubitori de istorie și arheologie.

Calitatea și diversitatea activităților desfășurate de muzeu s-au reflectat în principal în numărul de vizitatori care au participat la acestea. Astfel, anul 2016 a înregistrat un număr total de peste 140.000 de vizitatori, incluzând și participanții la diverse evenimente cu intrare liberă (vernisaaje, concerte, serate muzicale etc.), precum și cei care au beneficiat de bilete gratuite.

Propunerile de activități muzeale au avut în vedere necesitățile culturale ale publicului vizitator, la care s-a adăugat componenta educațională a acestora. De aceea, activitățile muzeului s-au adresat tuturor categoriilor de vârstă.

Diversitatea publicului muzeului este dată pe de o parte de diversitatea patrimoniului, iar pe de altă parte de scopul vizitei acestora la muzeu. Ținând cont de aceste criterii putem structura grupurile țintă ale activităților Muzeului Civilizației Dacice și Romane astfel:

- Vizitatori ai unităților muzeale - cu scop educațional: participanții la programele educaționale pentru copii; participanți la programele educaționale pentru adulți (demonstrații practice în cadrul târgurilor, ateliere, vizite ghidate etc.); participanți la concursuri și ateliere; participanți la programele de practică pedagogică (elevi și studenți)

- Copii cu vârste cuprinse între 6 și 10 ani – principalii beneficiari ai activităților de educație muzeală, un grup țintă care se bucură de o atenție deosebită în vederea pregătirii vizitatorului de mâine.

- Copii cu vârste cuprinse între 11 și 14 ani – preferă activitățile educaționale care corelează fixarea cunoștințelor din una sau mai multe arii curriculare cu patrimoniul muzeal sau care implică deprinderea de noi abilități.

- Adolescenții și studenții – participă de asemenea la activități educaționale cu o aplicabilitate practică, dar sunt considerați și vizitatori individuali. Preferă să participe la activități inedite, recreative de tipul Noptii Europene a Muzeelor.

- Adulții cu vârste între 25-40 de ani sunt principalii participanți la activitățile interactive organizate în cadrul animațiilor culturale. Preferă din ce

în ce mai mult angajarea participativă în cunoașterea patrimoniului, dar consideră în același timp muzeul ca un loc pentru recreere .

- Seniorii cu vârste peste 55 de ani participă în general la manifestările culturale care cuprind spectacole, concerte, se lasă ușor angrenați în special în activități care valorifică patrimoniul gastronomic și implică uneori nepoții în atelierile interactive, transmitând experiența personală în paralel cu noile cunoștințe dobândite în cadrul acestora.

Vizitatori ai Muzeului - cu scop recreativ:

- Familiile tinere reprezintă principalul grup țintă al serviciilor recreative. Vizitează în special Muzeul, cu frecvență cel puțin săptămânală. Atuurile care determină frecvența de vizitare sunt calitatea patrimoniului, calitatea serviciilor și siguranța desfășurării unor activități împreună cu copiii de vârste mici.

- Persoanele cu vârste peste 60 de ani – pentru acest grup țintă muzeul reprezintă un element principal în activitățile de recreere și socializare. Vizitează muzeul cu frecvență ridicată în perioada verii și apreciază facilitățile oferite de muzeu.

- Participanți la manifestări cu teme culturale diverse: conferințe sau aniversări ale unor evenimente de interes național/internațional, spectacole de teatru sau muzicale etc. Chiar dacă la aceste tipuri de manifestări participă și alte grupuri țintă, vom trata aici vizitatorul unic, de eveniment, care pășește pragul muzeului doar pentru că este atras de un moment artistic anume sau de un eveniment inedit găzduit de muzeu, nu pentru patrimoniul sau programele culturale ale acestuia. El este tratat din perspectiva non-vizitatorului și se urmăresc noi măsuri de includere a acestora în rândul vizitatorilor potențiali.

- Membrii comunităților locale sursă de patrimoniu – un tip aparte, deocamdată de non-vizitator, care vizitează muzeul doar în momentul vernisării unei noi expoziții. Provin din medii considerate în general vulnerabile, din mediul rural, cu venituri scăzute și consum cultural foarte scăzut. Acest tip categorial revine foarte rar sau deloc pentru vizite individuale, neorganizate, în

muzeu. Având în vedere faptul că ei pot deveni sau genera noi grupuri țintă, sunt încadrați deocamdată în grupul țintă al activităților desfășurate de muzeu în afara sediilor sale (serbările de la Costești, festivalul DACFEST), în vederea familiarizării lor cu programele muzeale și sunt vizați în special copii sau tinerii provenind din aceste comunități.

- Grupul țintă al vizitatorilor – românii plecați la muncă peste granițele țării care revin în țară pentru concedii, de obicei împreună cu prieteni din țara gazdă. Scopul acestor vizite este în general prezentarea unei imagini pozitive a țării de origine și îmbunătățirea imaginii României peste hotare. Acest grup țintă este în general interesat de frumusețea patrimoniului muzeal. Un punct important în această vizită este magazinul muzeului, care trebuie să ofere suveniruri de cea mai bună calitate.

- Turiștii străini – vin în general în grupuri organizate. Durata vizitei este predefinită de tur-operator, la fel și traseu urmat în cadrul vizitării obiectivelor culturale, sau celelalte servicii contractate (de obicei tur ghidat). Se remarcă însă o creștere la nivelul turistului individual (sau familie) care își croiește propria vizită, apelând pentru un plus de informație la publicațiile în limbi străine ale muzeului mai des decât la serviciile unui ghid. Utilizează de asemenea audioghidurile și preferă aplicațiile digitale care pot fi rulate pe propriile device-uri mobile (telefoane sau tablete). Impun o dezvoltare a serviciilor web oferite de muzeu (un site mai interactiv, cu posibilitatea rezervării on-line a serviciilor conexe, aplicații pentru accesibilizarea patrimoniului, calendarul activităților în limbi străine). Se remarcă prezența într-un număr mare a seniorilor, fapt care va conduce la adaptarea condițiilor de vizitare, accesibilizarea și dezvoltarea de facilități noi pentru această categorie de public.

O reușită a acestor demersuri muzeologice o constituie fidelizarea publicului vizitator pe categorii de evenimente, fapt reflectat de numărul și categoriile socio-profesionale ale vizitatorilor sau participanților la evenimentele organizate de Muzeul Civilizației Dacice și Romane.

6. profilul beneficiarului actual;

Atunci când schițezi **portretul beneficiarului** țintă al acțiunilor culturale ale Muzeului trebuie să faci distincție între mai multe categorii de vizitatori, cu trăsăturile lor specifice. Dat fiind profilul distinct al unităților muzeale din componența Muzeului Civilizației Dacice și Romane, cât și diversitatea produselor culturale aflate în oferta acestora, dezvoltate cu și pentru public, categoriile de audiențe sunt diverse și foarte dinamice.

Vizitatorul local individual vine cu regularitate la muzeu pentru a vedea noile expoziții temporare sau noutățile din Muzeul. Acest vizitator poate să aducă și invitați care se pot transforma în vizitatori fideli. Este deja familiarizat cu facilitățile oferite și își programează următoarea vizită la muzeu în funcție de oferta culturală a sfârșitului de săptămână pe durata vizitei curente. Solicită informații despre programele din sezon și utilizează serviciile conexe ale muzeului.

Turiștii români din afara localității vin pentru cunoașterea Muzeului sau pentru a participa la o manifestare sau expoziție specială. Aceștia nu au mult timp la dispoziție și solicită cele mai importante atracții. Ei doresc să cumpere un suvenir sau să primească informații. Se constată o creștere constantă a vizitatorilor din regiune, județele limitrofe Hunedoarei, care optează pentru city break-uri dedicate acțiunilor muzeului pe timpul zilei combinate cu oferta culturală a municipiului pe timpul serii.

Famiile cu copii vin în grupuri de câte 2-6 persoane, și au vârste diferite. Familiile preferă destinderea într-o ambianță plăcută, un spectacol sau acumularea de cunoștințe pentru copii. De asemenea această categorie de public își dorește să petreacă un timp de calitate, implicați în acțiuni creative, pentru toate vârstele, fiind consumatorii fideli ai programelor culturale și programe educative.

Vizitatorii locali au devenit publicul fidel al programelor culturale prin acțiuni interactive și educative, de cunoaștere a produselor locale, a oamenilor și poveștilor din spatele acestora.

Pentru **vizitatorii cu dizabilități** trebuie să existe facilități speciale (căi de acces, rampe, toalete adecvate etc.)

Școlarii vin în grupuri conduși de cadre didactice care preferă să le predea copiilor lecții cu caracter practic-aplicativ. Vizita copiilor în muzeu o decid cadrele didactice, copii nefiind întotdeauna motivați să vină la muzeu. Cadrele didactice preferă un tur ghidat, un traseu prestabilit de vizitare sau participarea la atelierele educaționale. Se constată o creștere semnificativă a vizitelor în perioada săptămânii *Să știi mai multe, să fii mai bun* și o creșterea a preocupărilor legate de participarea la acțiuni creative, care implică mai mult decât o vizită ghidată. Se constată o creștere constantă a timpului petrecut de grupurile de elevi în muzeu.

Studentii pot veni în grupuri, dar sunt interesați de teme individuale în vederea pregătirii unei tematici documentare. Participă de regulă la manifestări interactive, dinamice, care fac legătura între tradiții și viața cotidiană. Un trend ascendent se remarcă în ceea ce privește practica de specialitate a studenților din unitățile de învățământ cu profile socio-umaniste, arhitectură, care folosesc muzeul drept atelier de formare profesională și documentare, documentele aflate în arhiva muzeului sunt o sursă de documentare pentru această categorie de public.

Persoanele în vârstă caută relaxarea și petrecerea plăcută a timpului liber în compania altor persoane de vârstă apropiată. Revin cu regularitate și folosesc muzeul ca spațiu de întâlnire cu persoane cu preocupări comune.

Grupurile de turiști străini sunt în general aduse de tur operator și au program prestabilit de vizitare și un timp impus de ghidul care îi însoțește.

Turistii străini individuali sunt de obicei bine informați și aleg să petreacă mai mult timp, explorând amănunțit. Vin atrași de patrimoniul muzeului și mai puțin pentru un anumit eveniment.

Vizitatorul virtual este o categorie de public în continuă creștere. Serviciile on-line oferite de muzeu sunt din ce în ce mai căutate: turul virtual al muzeului este utilizat ca element important în stabilirea deciziei de vizitare, căile de comunicare de tip social media atrag prieteni numeroși și constituie o adevărata comunitate de susținători ai muzeului. În același timp, vizitatorul virtual este bine informat dorește să primească informație în timp real despre oferta culturală, să fie abordat la modul empatic și participativ, să se simtă parte dintr-o mare familie. Comunitatea virtuală de specialiști apreciază postările de tip profesional în prima parte a zilei, iar postările emoționale, de atmosferă atrag un număr mare de susținători în cea de-a doua parte a zilei.

Turistul de afaceri este beneficiarul unor pachete de servicii asociate congreselor sau conferințelor la care participă, vine cu precădere în muzeul și solicită vizite ghidate.

Studierea publicului, mai exact a dorințelor și așteptărilor acelor care consumă cultură, nu a fost până de mult, o temă de reflexie pentru instituțiile culturale. Tendința de a comunica cu vizitatorul a apărut odată cu conștientizarea necesității unui dialog cu privire la eficiența economică a activității culturale, în strânsă corelație cu identificarea, anticiparea și satisfacerea cerințelor consumatorilor, în mod profitabil. În acest sens marketingul cultural răspunde, prin activitățile sale, la întrebările privind dorințele și interesele unor grupuri țintă, dezvăluind soluțiile pentru îmbunătățirea activității și eficientizarea serviciilor muzeului. Pentru a ajunge la înțelegerea dorințelor publicului, muzeul deschide o serie de dialoguri structurate științific, prin metodele clasice de analiză și decizie utilizate de marketingul cultural. În cercetarea publicului vizitator sunt utilizate două metode de analiză: sondajul de opinie și analiza statistică. Pe baza rezultatelor acestor activități se realizează proiectele și programele culturale în acord cu preferințele vizitatorilor. Încă din anul 2012 a fost realizată o anchetă sociologică cu tema Practicile culturale și consumul de servicii culturale la nivelul Muzeului Civilizației Dacice și Romane și a secțiilor din teritoriu, care și-

a propus să analizeze orientările și preferințele publicului vizitator în ceea ce privește consumul de servicii culturale . S-a urmărit, de asemenea realizarea profilului social, al consumatorului de cultură din municipiul Deva. Pentru aceasta au fost urmărite, în anchetă, preocupările de timp liber ale oamenilor, frecvența participării lor la acțiunile culturale și satisfacția în legătură cu oferta culturală de veană. Prin studiul sociologic efectuat s-a urmărit cunoașterea beneficiarului actual cu privire la gradul de frecventare a instituțiilor de cultură, motivele pentru care aceștia vizitează muzeul, măsura în care sunt familiarizați cu manifestările organizate, precum și opinia acestora privind importanța instituțiilor de cultură. O sinteză a acestor anchete arată că participarea la evenimente și manifestări culturale este determinată pozitiv de educația vizitatorilor, veniturile acestora și existența timpului liber.

Conform sondajelor de opinie imaginea Muzeului este bună, indiferent de vârsta subiecților chestionați, iar publicul apreciază nivelul manifestărilor culturale organizate de Muzeu și nu consideră că prețurile practicate sunt exagerate.

Cu ocazia acțiunilor organizate a evenimentelor și manifestărilor de excepție, respectiv, Școala altfel. Să știi mai multe, să fii mai bun, Noaptea Muzeelor, Noaptea cercetătorilor, recitaluri și serate muzicale, vernisări de expoziții, organizarea și găzduirea de conferințe, colocvii, dezbateri, mese rotunde, precum și alte acțiuni cultural-științifice și artistice inițiate de muzeu sau desfășurate în colaborare cu alte instituții partenere s-a Obiectivele urmărite au fost identificarea caracteristicilor demografice ale vizitatorilor, identificarea motivațiilor acestora, estimarea nivelului lor de satisfacție. Este necesar ca fiecare muzeu să aibă propriile înregistrări privind vizitarea, astfel încât instituția să aibă o imagine clară a numărului de vizite și a frecvenței acestora, să știe cine îi sunt vizitatorii și ce parte dintre aceștia revin la muzeu sau participă la diverse programe cultural-educative.

Informațiile referitoare la cunoașterea profilului beneficiarului actual rezultă în urma analizei și studiilor comparative, a situației vânzărilor de bilete

pe categorii de vizitatori, din datele cu privire la activitățile educative și participarea la evenimentele și manifestările culturale.

În anul 2016 din numărul total de 140.000 de vizitatori, un număr de 68.673 vizitatori au fost plătitori de bilete, dintre care adulți 56.572 și copii 12.101. Ponderea cea mai mare a fost publicul tânăr 18-30 ani, 31.132 și familiile 26-35 ani, cu copii cu vârsta cuprinsă între 5-10 ani, 25.300 iar restul de 12.241 a fost publicul matur 40-60 ani, respectiv 8241 și vârstnicii peste 60 ani, 4000. Diferența de până la 140.000 de vizitatori, respectiv un număr de 58.061, persoane de toate vârstele și toate categoriile socio-profesionale, a fost constituit din cei care au beneficiat de bilete gratuite, precum și din cei care au participat la diverse evenimente cu intrare liberă (programe de pedagogie și de educație muzeală, vernisaje de expoziții, simpozioane, concerte, serate muzicale etc.). Dintre activitățile culturale care s-au bucurat de interesul deosebit al publicului, amintim: – Școala altfel. Să știi mai multe, să fii mai bun; Noaptea Muzeelor; Noaptea Cercetătorilor; Ziua Internațională a Copilului.

În vederea petrecerii cât mai plăcute a timpului liber, obiectivul principal pe care l-au urmărit vizitatorii a fost informarea cu privire la actul cultural pe care îl poate oferi muzeul, respectiv, cunoașterea patrimoniului muzeal mobil, imobil și arheologic. Astfel, publicul tânăr și familiile cu copii au avut un interes deosebit în a cunoaște colecțiile permanente, expozițiile temporare precum și patrimoniul arheologic. În acest sens, la Deva, în spațiul muzeal Palatul Magna Curia, atracția vizitatorilor a fost:

- „Camera de tezaur” care cuprinde câteva sute de exponate dintre cele mai valoroase existente în colecțiile muzeului de vean. Printre acestea se numără piesele care compun tezaurul de la Sărăcsău (comuna Șibot, astăzi în județul Alba), datat în secolul I a. Chr., între care se numără nouă fibule, trei colane, patru brățări și șase inele plurispiralice dacice din argint. Nu lipsesc nici celebrele plăcuțe din foițe de aur descoperite la Germisara (Geoagiu-Băi, județul Hunedoara) sau aplica cu reprezentarea Gorgonei-Medusa, descoperită

la Ulpia Traiana Sarmizegetusa. Expoziția prezintă diferite obiecte realizate din metale prețioase care au fost utilizate pe meleagurile hunedorene pe parcursul mai multor milenii, din preistorie, până în evul mediu.

- **Lapidarium**-ul muzeului, amplasat în spatele palatului Magna Curia este compartimentat în 5 incinte care expun piese arheologice de tip funerar, monumente inscripționate, statui etc. din preistorie, perioada dacică și romană.

- Expozițiile temporare: - „*Matrița de la Sarmizegetusa Regia*” această expoziție a fost dedicată matriței descoperite în anul 2013 la Sarmizegetusa Regia, unică în țară și *chiar în Europa*, obiect unealtă de epocă dacică. Cu ajutorul matrițelor de acest tip se ornamentau foi subțiri din metale prețioase (aur și argint) sau din aliaj pe bază de cupru. Imprimarea motivelor se făcea prin presarea acestor foițe în interiorul modelului redat în negative, cu ajutorul unor unelte realizate din materiale relativ moi. În antichitate cu o astfel de matriță se puteau realiza medalioane, aplici ornamentale pentru vase, casete și mobilier, elemente ale unor bijuterii; - Expoziția de fotografie „*Arhitectura tradițională în județul Hunedoara*”; - „Exponatul lunii” este un proiect care se desfășoară pe tot parcursul anului, având un caracter de particularitate diferențiată și constă în expunerea în fiecare lună a anului a celor mai reprezentative piese din colecțiile muzeului.

Pentru copii obiectivul cel mai atractiv a constituit **Colecția de Științele naturii**, care se compune din: - **Colecția paleontologică** ce cuprinde 5965 piese din care 1631 exemplare de melci și scoici provenite din punctele fosilifere de la Lăpugiu de Sus și Buituri, 531 eşantioane de impresiuni foliare, insecte și pești descoperite în situl fosilifer de la Tâmpa și 2019 resturi osteologice aparținând diferitelor specii de mamifere preistocenice; - **Colecția herbarium** care este alcătuită în prezent din 11465 piese reprezentând specii de plante superioare colectate în diferite ecosisteme naturale ale județului Hunedoara; - **Colecția de Lepidoptere** care cuprinde 10917 exemplare colectate în ecosisteme naturale din județul Hunedoara dar

și din alte regiuni ale României; - **Colecția de minerale** ce este alcătuită din 1063 eșantioane provenite în cea mai mare parte din zonele miniere Brad și Baia Mare - Baia Sprie; - **Colecția ornitologică** care este alcătuită din 571 de exemplare de păsări (naturalizate și balguri); - **Colecția Coleoptere** ce cuprinde 30579 exemplare provenite din diferite zone și habitate naturale ale României dar și din alte regiuni ale Terrei; - **Colecția de mamifere care** este alcătuită dintr-un număr redus de exemplare, dar se remarcă prin prezența zimbrilor (*Bison bonasus*), proveniți din rezervația naturală Pădurea Slivuț (Hațeg); - **Colecția de moluște actuale** cuprinde 2492 piese provenite din diferite regiuni ale României precum și exemplare exotice colectate din zone tropicale ale Terrei; - **Colecția herpetologică** care este alcătuită din 1792 exemplare provenite majoritatea din ecosisteme acvatice și terestre ale județului Hunedoara.

De asemenea, un interes major al publicului tânăr și familiile cu copii s-a îndreptat spre cunoașterea patrimoniului arheologic ce este constituit în situl Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa, fostă capitală a provinciei romane Dacia. O altă atracție o constituie Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa, care prin expoziția de bază dorește să prezinte o îmbinare între vechi și nou, între trecut și prezent. Astfel, în prima sală sunt prezentate începuturile Sarmizegetusei, fiind expuse piese de echipament militar roman originale, iar în jur sunt reconstituiri ale diferitelor tipuri de soldați, cum ar fi: ofițerul, centurionul, cornicenu, legionarul de rând și un soldat din trupele auxiliare. Mai sunt prezente și diferite unelte (*dolabra*) sau obiecte casnice folosite pe timp de campanie. În cea de a doua sală sunt prezentate câteva fragmente de statui imperiale, din bronz aurit, care împodobeau forul orașului. Statuetele mici de bronz se puteau regăsi în case, temple etc. În sala destinată tehnologiei romane sunt prezentate instalațiile care au ușurat sau chiar au înfrumusețat viața romanilor. Măsurarea timpului se putea face cu ajutorul cadranului solar. Urmează o încăpere dedicată ceramicii, care cuprinde unele dintre cele mai numeroase dintre descoperirile arheologice, atât cantitativ cât

și în ceea ce privește funcționalitatea obiectelor. Opaițele și Amforele din Dacia, iar cea din urmă sală este dedicată agriculturii, comerțului și jocurilor practicate în capitala Daciei romane și în împrejurimile acesteia.

Publicul matur 40-50 de ani și cei vârstnici peste 60 de ani au prezentat interes pentru colecțiile aflate în spațiul muzeal Palatul Magna Curia iar în funcție de itinerariul pe care vizitatorii și l-au propus, cunoașterea patrimoniului muzeal de către aceștia s-a realizat astfel:

În drum spre cetățile dacice din Munții Orăștiei, vizitatorii au fost interesați de Secția de Etnografie și Artă Populară Orăștie care deține o colecție de arheologie cu piese descoperite în zona Orăștiei, piese aparținând perioadei antice, evului mediu precum și o semnificativă colecție de etnografie.

În drum spre bisericile de piatră din Țara Hațegului sau spre biserică și mănăstirea Prislop, atracția vizitatorilor a fost situl Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa, fostă capitală a provinciei romane Dacia și Muzeul arheologic Sarmizegetusa.

Pentru zona Bradului, vizitatorii au fost interesați de - Expoziția de Istorie Locală și Artă Populară Brad; - Casa – Muzeu Avram Iancu Baia de Criș și Complexul de Monumente Țebea.

B. Evoluția profesională a instituției și propuneri privind îmbunătățirea acesteia:

1. adecvarea activității profesionale a instituției la politicile culturale la nivel național și la strategia culturală a autorității;

a). proiectele proprii realizate în cadrul programelor la sediul instituției:

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a organizat 20 expoziții temporare, unele în colaborare cu alte instituții (Universitatea de Vest – Timișoara, Muzeul Național Brukenthal – Sibiu, Episcopia Devei și Hunedoarei). Au fost realizate 13 expoziții cuprinse în Agenda Culturală 2016 și 7 expoziții organizate la cerere, în colaborare cu persoane fizice sau alte instituții. De asemenea, în cadrul proiectului Exponatul lunii 2016, au fost aduse în atenția publicului un număr de 12 piese deosebite din colecțiile de istorie, arheologie, științele naturii, restaurare, artă, etnografie și carte veche ale Muzeului Civilizației Dacice și Romane, astfel: **ianuarie:** „Țurca”, **februarie:** „Farfurie de faianță fină” realizată în cadrul manufacturii de la Batiz, Județul Hunedoara; **martie:** „ Exemplar de șoim calător” (Falco peregrinus); **aprilie:** „Cană de propagandă din timpul Primului Război Mondial”; **mai:** „Bucată dintr-un vas incizat , vechi de peste 1.800 ani”; **iunie:** „Model de ambarcațiune”; **iulie:** „Caietele din timpul studenției cu notițe și schițe , completate și semnate de Aurel Vlaicu la Munchen în anii 1905 și 1906”; **august:** „Revolverul Nagant Model 1895”, piesă destul de rară în colecțiile muzeelor din România; **septembrie:** „Brățară celtică cu semi-ove”, de la Uroi; **octombrie:** „Căniță de lut din Cimitirul Ceangăilor Deva”; **noiembrie:** „Calendarul, Ochelarii și Tabachera lui Petru Groza”; **decembrie:** „Cătrință” - cu tricolor.

Expoziții, evenimente, simpozioane și conferințe

1. Lunar – *Exponatul lunii*
2. Februarie – *In mundi vanitas*
3. Februarie – *Frumusețea de lângă noi*

4. Martie – *Egiptul faraonilor*
5. Aprilie – *Campionatul peisagiștilor*
6. Aprilie – *Radiografii*
7. Iunie – *Dacii de la munte, dacii de la câmpie* (Universitate de Vest Timișoara)
8. Mai – *Piatra, formă și culoare*
9. Mai – *Tradiții meșteșugărești* (Orăștie)
10. Iunie – *Dacii de la munte, dacii de la câmpie*
11. Iunie – *Visual Thesaurus*
12. Iulie – *Incursiuni dacice în spațiul virtual*
13. Iulie – *Viziuni plastice 2016*
14. August – *Retrospectivă Nicolae Truță 1949-2010*
15. Septembrie – *Expoziție de artă bizantină*
16. Septembrie – *Hațeg – Insula Dinozaurilor*
17. Octombrie – *Arc peste timp* (Muzeul Brukenthal Sibiu)
18. Octombrie – *Expoziția Cetatea Devej, redată orașului*
19. Octombrie – *Expoziția Ia zărăndeană - artă, echilibru, rafinement* (Brad)
20. Noiembrie – *Mărturii ale spiritualității românești*
21. Eveniment – *Noaptea Cercetătorilor Europeni*
22. Eveniment – *Noaptea Muzeelor* (Deva, Orăștie);
23. Simpozion științific internațional – *Representations Signs and Symbols*
24. Conferință științifică internațională – *Europa – o complexitate de valori*
25. Conferință științifică internațională – *Istorie, Cultură, Cercetare*

Permanent a existat o preocupare majoră pentru îmbunătățirea și diversificarea ofertei culturale, pentru aducerea unui număr cât mai mare de vizitatori la muzeu în cadrul unor evenimente și manifestări de excepție – Școala altfel. Să știi mai multe, să fii mai bun, Noaptea Muzeelor, recitaluri și serate muzicale, vernisări de expoziții, organizarea și găzduirea de conferințe, colocvii, dezbateri, mese rotunde, precum și alte acțiuni cultural-științifice și

artistice inițiate de muzeu sau desfășurate în colaborare cu alte instituții partenere. Un alt eveniment important al acestui an a fost „Noaptea Cercetătorilor Europeni” la care Muzeul Civilizației Dacice și Romane a fost organizator și unde a avut loc un program interactiv cu publicul desfășurat la standurile cu invenții și inovații, la care s-au făcut demonstrații care au atras un număr foarte mare de vizitatori.

b). proiecte în colaborare:

Alături de proiectele cultural-educative desfășurate cu partenerii externi, muzeul a participat și la diverse proiecte cu fonduri nerambursabile, cum ar fi:

1. Proiectul Ruta Împăraților Romani care face parte din proiectul mai larg Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene (23/G/ENT/CIP/11/B/N02S008) „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes” și care are ca obiectiv principal diversificarea ofertei turistice europene și creșterea vizibilității zonei Dunării inferioare și de mijloc ca o destinație atractivă și durabilă, prin dezvoltarea unei rute culturale în Bulgaria, Croația, România și Serbia. În 2015, Ruta Împăraților Romani, alături de Ruta dunăreană a vinului, din care fac parte 12 regiuni viticole, a fost certificată ca și rută culturală europeană a Consiliului European. Colaborarea partenerilor din acest proiect a continuat și în anul 2016.

2. Proiectul Centrul pentru valorizarea proiectelor cultural-științifice în arheologie (CERES) în colaborare cu MNIR București, LAVIMAR Consult SRL și Institutul Național Cercetare-Dezvoltare pentru Optoelectronică INOE 2000 (coordonatorul proiectului). Prin acest proiect s-a achiziționat următoarea aparatură UTS: videoproiector, scanner A3, Logitech presenter, ecran proiecție cu trepied, aparat foto digital, 2 bucăți TV Samsung Smart, 1 calculator HD ELITE. În anul 2016 în cadrul acestui proiect au fost achiziționate exponatele: „Cal”, „Călăreț” și „Harnașament Cal” (șă și mască de bronz) care vor fi expuse la Secția de Arheologie Sarmizegetusa.

3. Proiectul Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei, finanțat prin Mecanismul financiar SEE 2009-2014, linia de proiecte PA16/RO12 „Conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural”, al cărui partener este și Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva. Obiectivul principal al proiectului este promovarea patrimoniului UNESCO prin scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor și monumentelor dacice din Munții Orăștiei, iar printre obiectivele specifice se numără digitizarea a 500 de artefacte, reconstituirea virtuală a unor edificii dacice, realizarea unui muzeu virtual on-line 3D dedicat civilizației dacice din Munții Orăștiei, realizarea unui catalog care să cuprindă produsele culturale dezvoltate în cadrul proiectului. Prin acest proiect a fost achiziționată aparatură în sumă de 655.000 lei. În anul 2016 acest proiect a fost finalizat, sens în care au fost amenajate și dotate cu mobilier expozițional un spațiu expozițional multimedia, constituit din trei încăperi, capabil să găzduiască expoziții mixte (reale și virtuale), în cadrul muzeelor partenere din proiect. Această expoziție a fost vernisată la data de 29.07.2016, iar până la data de 30.11.2016 a avut un număr de peste 3000 de vizitatori, ceea ce a condus la o creștere a numărului de vizitatori a expozițiilor din Palatul Magna Curia în acest an.

4. Proiectul Conservare, restaurare al amfiteatrului și forului roman din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

Documentația de avizare a lucrărilor de intervenții a proiectului „Conservare, Restaurare la Amfiteatrul și Forul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” a fost achiziționată de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane în baza Hotărârii Consiliului Județean Hunedoara nr.156/2013. În anul 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a predat Consiliului Județean Hunedoara, această documentație prin Contractul de cesiune drepturi de autor nr.106/13838/2016 și care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.114/2016. În vederea realizării lucrărilor prevăzute în acest proiect Consiliului Județean Hunedoara în calitate de solicitant, a pregătit

documentația aferentă depunerii proiectului CONSERVARE, RESTAURARE LA AMFITEATRUL ȘI FORUL DIN CADRUL SITULUI ARHEOLOGIC ULPİA TRAIANA SARMIZEGETUSA pentru finanțarea în cadrul POR 2014 -2020 Axa 5.

5. Proiectul „Construire clădire Poartă și amenajare acces la situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara.

Astfel, prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.11/2016 s-a aprobat documentației tehnico-economică la faza studiu de fezabilitate pentru obiectivul de investiții „Construire clădire Poartă și amenajare acces la situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara. Prin realizarea acestui obiectiv de investiții vor fi rezolvate toate inconvenientele sesizate de către opinia publică referitoare la construcțiile insalubre care există în acest moment la intrarea în situl arheologic.

6. Proiect de cercetare arheologică sistematică Ardeu – Cetățuie finanțat de Ministerul Culturii.

7. Proiect de cercetare arheologică sistematică Micia finanțat de Ministerul Culturii.

La sediul muzeului și la secțiile din teritoriu au fost desfășurate 17 acțiuni suplimentare față de cele înscrise în Agenda Culturală:

1. Februarie – eveniment „Seară Spaniolă” în colaborare cu Centrul Cultural „Drăgan Muntean”;

2. Martie– eveniment cultural dedicat zilei de 8 Martie în colaborare cu Colegiul Național „Decebal” Deva;

3. Aprilie – proiect educațional „Pe urmele Dacilor și Romanilor” în colaborare cu Centrul Școlar pentru Educație incluzivă „Rudolf Steiner”;

4. Aprilie– organizare eveniment PIAZZOLLA în colaborare cu Centrul Cultural „Drăgan Muntean”;

5. Mai – susținere recitaluri de muzică de cameră în colaborare cu ONG PIANO „MODUS VIVENDI”;

6. Mai – susținerea unui concert de către artistul Heiczinger Miklos și reprezentanți de dans medieval de către formația de dans Renaissance în colaborare cu Asociația Culturală DEL – Erdelyert Kulturalis Tarasag;

7. Iunie – proiect experimental Coliba Camp 2016 în colaborare cu Organizația Națională „Cercetașii României”;

8. Iulie – eveniment „Festival Daco-Roman In Memoriam Dorin Alicu” în colaborare cu Asociația de Turism Retezat;

9. Iulie – septembrie - Atelierul de hârtie – program educativ (Brad)

10. Iulie – comemorarea aviatorului și inventatorului Aurel Vlaicu cu ocazia Zilei Aviației în colaborare cu Primăria Oraș Geoagiu;

11. August – Târgul Meșterilor Popolari Zărăndeni (Brad)

12. Septembrie - Istorie și memorie – Călan, 55 ca oraș. Perspective și strategii de dezvoltare socio-economice și turistico-culturale;

13. Octombrie – organizare expoziție „Civilizația Aurului” în colaborare cu Institutul Geologic al României;

14. Octombrie - expoziția: „Ia zărăndeană-artă, echilibru, rafinement” (Brad)

15. Noiembrie - eveniment „Concert instrumental dedicat cadrelor didactice cu ocazia Zilei Mondiale a Educației” în colaborare cu Colegiul Național „Decebal” Deva;

16. Noiembrie – parteneriat educațional „Zestrea Românească” – concurs de tradiții și obiceiuri locale în colaborare cu Școala Gimnazială „Horia, Cloșca și Crișan” Brad;

17. Decembrie – Festivalul – Concurs Județean de Colinde „Praznic Luminos” – ediția a IX-a (Brad – com. Ribița)

ALTE EVENIMENTE

1. Aprilie – *Săptămâna „Să știi mai multe, să fii mai bun”*

2. Mai – *Târgul European al Castelelor*

3. Iunie – Întâlnire în cadrul proiectului *Ruta împăraților Romani*
4. Iunie – *Școala de vară de restaurare ceramică*
5. Iulie-septembrie – *Atelierul de hârtie* – program educativ (Brad)
6. August – *Serbările de la Costești*
7. August – *Festivalul DacFest 2016*
8. August – *Târgul Meșterilor Populari Zărăndeni* (Brad)
9. Septembrie – *Serbările Naționale de la Țebea*
10. Noiembrie – *Târgul de Turism al României, ediția de toamnă 2016* (București - organizat de Romexpo România).
11. Decembrie – *Festivalul – Concurs Județean de Colinde „Praznic Luminos” – ediția a IX-a* (Brad – com. Ribița).

c). participări la târguri:

1. Participare la a doua ediție a Târgului European al Castelelor desfășurat în perioada 14-15 mai 2016 la Hunedoara:

Cea de-a doua ediție a evenimentului unic în România intitulat „Târgul european al castelelor” s-a desfășurat timp de două zile la Castelul Corvinilor, în municipiul Hunedoara.

În fapt, Târgul European al Castelelor s-a desfășurat în perioada 14-15 mai 2016, evenimentul fiind organizat de Primăria municipiului Hunedoara, împreună cu Muzeul Castelul Corvinilor. Principala țintă a celei de-a doua ediții a acestui spectaculos eveniment este promovarea de monumente istorice de valoare din țară și din Europa.

Astfel, acest eveniment a reunit participanți din România, Ungaria, Polonia, Bulgaria și Slovenia (Castelul Magna Curia din Deva, Cetatea Devei, Cetatea de Scaun a Sucevei, Cetatea Făgăraș, Cetatea Poenari, comuna Arefu, județul Argeș, Castelul Bran, Castelul Banffy, Bonțida, județul Cluj, Castelul Miclăușeni, sat Miclăușeni, comuna Butea, județul Iași, Turnul cu Ceas din Sighișoara, Cetatea Albă Carolina din Alba Iulia, Cetatea Oradea, Castelul Karolyi din Carei, Castelul Vajdahunyad din Budapesta, Ungaria, Palatul Balcic

din Bulgaria, Castelul Peleş, Castelul Bresice și Castelul Sevnica din Slovenia și Cetatea Postojnska din Polonia). În cadrul acestui târg, expozații și-au putut face cunoscută oferta turistică și și-au putut prezenta principalele elemente de atracție turistică și istorică. Scopul acestui târg internațional de turism a fost promovarea patrimoniului arhitectural și istoric, în principal, dar și dezvoltarea unor relații parteneriale cu participanții la acest eveniment cultural și turistic.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a participat la acest târg cu un stand propriu, fiind prezentate și distribuite vizitatorilor și participanților la acest eveniment, materiale publicitare produse de Muzeul Civilizației Dacice și Romane prin intermediul cărora se promovează propriul patrimoniu. Participarea Muzeului Civilizației Dacice și Romane la târgul european de la Hunedoara constituie un eveniment important în politica de promovare a patrimoniului deținut, precum și o bună ocazie de extindere a colaborărilor cu parteneri externi.

2. Participare la ediția de toamnă 2016 a Târgului de Turism al României, desfășurat în perioada 17 – 20 noiembrie 2016 la București:

Cel mai mare eveniment din Romania dedicat industriei turismului, târgul de Turism al României este organizat de Romexpo de doua ori pe an. Ajuns la cea de-a XXXVII-a ediție, Târgul de Turism al României rămâne locul ideal de prezentare a celor mai interesante oferte si atracții turistice, atât din Romania, cât și din străinătate, incluzând: turismul cultural, rural sau de business, turismul de tratament, destinațiile exotice, croazierele si turismul de aventură.

Astfel, Muzeul Civilizației Dacice și Romane în colaborare cu Agenția de Dezvoltare Economico – Socială a Județului Hunedoara au participat la acest târg fiecare cu un stand propriu. Muzeul Civilizației Dacice și Romane a prezentat diverse materiale publicitare prin intermediul cărora se promovează propriul patrimoniu, precum și valoarea deosebită și diversitatea obiectivelor culturale și a peisajului cultural hunedorean ce pot fi vizitate pe teritoriul județului Hunedoara.

d) Pedagogie muzeală acțiuni educativ-științifice:

- proiect educațional „Pe urmele Dacilor și Romanilor”;
- parteneriat educațional „Zestrea Românească” – concurs de tradiții și obiceiuri locale;
- eveniment „Școala de vară de restaurare ceramică”
- proiect „Trecut, Prezent, Viitor”;
- atelierele de vacanță (de hârtie, de cusături tradiționale, de pictură pe sticlă);
- activități desfășurate cu elevii în săptămâna „Școala altfel”.

2. orientarea activității profesionale către beneficiari;

În ceea ce privește cercetarea arheologică, cea mai mare pondere a avut-o domeniul arheologiei preventive, arheologii onorând toate solicitările venite din partea unor instituții, firme sau persoane fizice. În cursul anului 2016 arheologii deveni au realizat numeroase rapoarte de evaluare teoretică, proiecte de supraveghere sau cercetare arheologică preventivă, supravegheri și cercetări arheologice preventive finalizate prin rapoarte de supraveghere sau cercetare arheologică preventivă.

În paralel cu aceste activități de arheologie preventivă, au fost continuate și câteva dintre proiectele arheologice de cercetare sistematică demarate anterior, susținute de către colective din cadrul Secției de Arheologie sau colective alcătuite în colaborare cu alte instituții din țară: Grădiștea de Munte, Ardeu, Rapoltu Mare, Râșnov, Uroi.

Atât în cadrul proiectelor de arheologie preventivă, cât și ca parte a cercetării științifice cuprinsă în planurile anuale de cercetare individuală, au fost efectuate cercetări de teren (periegheze) în mai multe localități din județul Hunedoara.

Astfel, în anul 2016 proiectele de cercetare arheologică au fost în număr de 41 din care, 6 proiecte de cercetare arheologică sistematică, 26 evaluări

teoretice și de teren, iar 9 diagnoze, supravegheri arheologice și cercetări preventive, desfășurate în diverse localități ale județului.

Cercetări arheologice sistematice

Arheologii deveni au condus sau au făcut parte din colective arheologice în cadrul unor șantiere arheologice sistematice incluse în Planul Național al Cercetărilor arheologice din România astfel:

1) Rapoltu Mare – La vie, comuna Rapoltu Mare, jud. Hunedoara (Gică Băeștean - responsabil șantier, Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, Ionuț Cosmin Codrea, Oana Cornelia Tutilă, Ioana Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu; iunie – august 2016);

2) Uroi – Măgura Uroiului, com. Rapoltu Mare, jud. Hunedoara (Gică Băeștean - responsabil șantier, Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă, Ioana Lucia Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Mihaela Maria Barbu; Ionuț Cosmin Codrea; octombrie 2016);

3) Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia, comuna Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara (Bodó Cristina, Cătălin Cristescu; septembrie 2016).

4) Râșnov – Cumidava, jud. Brașov (Cristina Mitar; august – septembrie 2016).

5) Ardeu, comuna Balșa, jud. Hunedoara (Iosif Vasile Ferencz, Ionuț Socol, Mihai Căstăian, Roxana Stăncescu).

6) Micia, comuna Vețel, jud. Hunedoara (responsabil șantier Paul Damian, Marius Barbu).

Evaluări teoretice și de teren:

1) Proiectul „Centru de echitație”, sat Archia, municipiul Deva, județul Hunedoara (Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Ioana Barbu).

2) Proiectul „Construire sală de educație fizică școlară în comuna Sălașu de Sus, județul Hunedoara” (Ioan Alexandru Bărbat).

3) Proiectul „Amenajare parcare pentru târg auto și bazar, comuna Șoimuș, județul Hunedoara” (Romică Pavel, Ioan Alexandru Bărbat, Ionuț Cosmin Codrea).

4) Proiectul „Amenajare complex iazuri piscicole nevidabile prin excavare agregate minerale, perimetrul Balta Tomii – Sălcare II, județul Hunedoara”, Gurasada (Ioan Alexandru Bărbat; Romică Pavel).

5) Proiectul „Exploatare bazalt în perimetrul Vorța Dedii”, comuna Vorța, județul Hunedoara (Ioan Alexandru Bărbat, Nicolae Cătălin Rișcuța, Ionuț-Cosmin Codrea).

6) Proiectul „Dezvoltarea pe teritoriul României a sistemului național de transport gaze naturale pe coridorul Bulgaria-România-Ungaria-Austria, tronson Hațeg+Recaș și Hurezani-Hațeg, pe teritoriul jud. Hunedoara (inclusiv alimentare cu energie electrică, protecție catodică și fibră optică) + faze SF și PT” (Daniel Costin Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Bodó Cristina, Antoniu Tudor Marc, Ionuț Cosmin Codrea).

7) Proiectul „Modernizare – Culoarul trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)”, jud. Hunedoara (Bodó Cristina, Cristina Mitar, Daniel Costin Țuțuianu).

8) Proiectul „Modernizare DJ 687 Km 13+150 - km 22 + 841 Sântuhalm - Hunedoara – Călan, UAT Hunedoara” (Bodó Cristina, Cristina Mitar, Daniel Costin Țuțuianu).

9) Proiectul „Construire 3 case de vacanță”, Costești, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara (Bodó Cristina, Romică Pavel).

10) Proiectul „Construire pensiune agroturistică și împrejmuire”, Costești, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara (Bodó Cristina, Cătălin Cristescu).

11) Proiectul „Alimentare cu apă și canalizare menajeră în localitatea Ocolîșu Mic”, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara (Bodó Cristina, Ionuț Cosmin Codrea).

12) Proiectul „Lucrări privind punerea în siguranță conducta Ø20” Hațeg - Dealu Babii - Paroșeni, județul Hunedoara (Bodó Cristina, Antoniu Tudor Marc).

13) Proiectul „Locuință d+p+m” în Deva - Sântuhalm, județul Hunedoara (Ionuț Cosmin Codrea).

14) Proiectul „Alimentare cu energie electrică circuit simplu 110 Kw, Mintia-Certejul de Sus”, jud. Hunedoara (Ionuț Cosmin Codrea, Daniel Costin Tuțuianu).

15) Proiectul „Anexe ale exploatației agricole”, sat Totia, comuna Băcia, jud. Hunedoara (Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă).

16) Proiectul „Anexă a exploatației agricole și împrejmuire”, sat Banpotoc, comuna Hărău, jud. Hunedoara (Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă).

17) Proiectul „Construire agropensiune Brădățel”, sat Clopotiva, comuna Rîu de Mori, jud. Hunedoara (Oana Cornelia Tutilă).

18) Proiectul „Îmbunătățire tensiune zona P.T.A. 115 Gazometru”, mun. Hunedoara, jud. Hunedoara (Antoni Tudor Marc, Cătălin Cristescu).

19) Proiectul „Alimentare cu energie electrică lucrări pe medie tensiune hală producție, str. Codrului, f.n. – S.C. Dumont Technologies S.R.L.”, mun. Orăștie, jud. Hunedoara (Antoni Tudor Marc).

20) Proiectul „Locuință familială și anexă”, Șoimuș, com. Șoimuș, jud. Hunedoara (Antoni Tudor Marc).

21) Proiectul „Parcelare teren în vederea realizării unui ansamblu de locuințe individuale”, zona Dealul Paiului, mun. Deva, jud. Hunedoara (Antoni Tudor Marc).

22) Proiectul „Modernizare traseu magistral fibră optică Deva – Orăștie, Intersecția Turdaș DN 7 km 368+500, jud. Hunedoara” (Romică Pavel, Ionuț Dealmar Socol).

23) Proiectul “Drum de exploatație agricolă”, com. Pui, jud. Hunedoara” (Romică Pavel).

24) Proiectul „Amenajare bazin piscicol în extravilanul satului Sălciva pe malul stâng al râului Mureș”, sat Sălciva, com. Zam, jud. Hunedoara (Nicolae Cătălin Rișcuța).

25) Proiectul „Locuință individuală”, sat Galați, com. Pui, jud. Hunedoara (Romică Pavel).

26) Proiectul „Locuință individuală și împrejmuire”, sat Josani, com. Peștișu Mic, jud. Hunedoara (Romică Pavel).

Diagnoze, supravegheri și cercetări arheologice preventive

În cursul anului 2016, activitatea de arheologie preventivă a cuprins o serie de deplasări pe teren pentru efectuarea de diagnoze, supravegheri arheologice sau cercetări preventive. Dintre acestea notăm:

1) În perioada 16 aprilie – 11 iulie 2016 au fost desfășurate cercetări arheologice de teren pe raza comunelor Șoimuș, Vețel, Gurasada, Ilia, Baia de Criș, Crișcior, Bulzești, Ribița, Vălișoara, Băița, Vața de Jos, Certeju de Sus, Rapoltu Mare, Hărău, Balșa, Cerbăl, Cârjiți, Romos, orașele Geoagiu, Simeria, municipiile Deva și Orăștie. S-a avut în vedere identificarea și delimitarea de noi situri arheologice prin cercetări de teren, dar și prin efectuarea unor sondaje, în zona municipiului Deva, la Almașu Sec (Responsabil științific: Ioan Alexandru Bărbat; colectiv: Oana Cornelia Tutilă, Ioana Lucia Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Cătălin Cristescu, Iosif Vasile Ferencz, Antoniu Tudor Marc, Nicolae Cătălin Rișcuța și Costin Daniel Țuțuianu).

2) Cercetare arheologică preventivă Sântuhalm (oraș Simeria). În luna februarie 2016 s-a desfășurat cercetarea arheologică preventivă a sitului Sântuhalm – Pod Cerna, în cadrul proiectului „HD – CL – 03 – Reabilitarea sistemelor de tratare și transport pentru alimentarea cu apă a localităților Hațeg, Călan, Simeria și Deva” (Cătălin Nicolae Rișcuța - responsabil științific, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Ioana Barbu, Marius Gheorghe Barbu).

3) Cercetare arheologică preventivă Rovina (comuna București). În perioada august – septembrie 2016 s-a desfășurat cercetarea arheologică preventivă a sitului Rovina – Remetea, în cadrul proiectului „Proiect Minier Rovina – Remetea, Comuna București, Județul Hunedoara (Gică Băeștean -

responsabil științific, Nicolae Cătălin Rișcuța, Ioan Alexandru Bărbat, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, Antoniu Tudor Marc).

4) Cercetare arheologică preventivă Șesuri (comuna București). În luna septembrie 2016 s-a desfășurat cercetarea arheologică preventivă a sitului Șesuri – Dealul Păstaia, în cadrul proiectului „Proiect Minier Rovina – Remetea, Comuna București, Județul Hunedoara” (Gică Băeștean - responsabil științific, Nicolae Cătălin Rișcuța, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu).

5) Supraveghere arheologică pentru realizarea proiectului „Construire 3 case de vacanță”, Costești, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara (Bodó Cristina).

6) Supraveghere arheologică pentru realizarea proiectului „Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Hunedoara”, (lucrări APAPROD) (Bodó Cristina - responsabil științific).

7) Diagnostic arheologic intruziv în cadrul proiectului „Branșamente la rețeaua de alimentare cu apă în satele Păclișa, Totești, Reea și rețea de alimentare cu apă în satul Totești pe tronsonul: Poliție – DJ 687G, comuna Totești, județul Hunedoara” (Oana Cornelia Tutilă, Cătălin Cristescu).

8) Diagnostic arheologic intruziv în cadrul proiectului „Realizare heleșteu prin extracția agregatelor minerale”, Săulești, or. Simeria (Nicolae Cătălin Rișcuța, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă).

9) Supraveghere arheologică în cadrul proiectului „Reabilitare DN 76, Șoimuș – Vârfurile, km 0+000 – km 69+350, Lot 1 – Contract 5R10a, Șoimuș – Brad, km 0+000 – km 30+436”, jud. Hunedoara (Nicolae Cătălin Rișcuța, Romică Pavel, Ionuț Cosmin Codrea).

De asemenea, cercetarea arheologică a fost completată prin documentare la arhive și biblioteci din cadrul unor instituții de specialitate: Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, Muzeul Național al Unirii Alba Iulia, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei Cluj-Napoca etc.

Valorificarea științifică a rezultatelor cercetării arheologice s-a făcut prin publicarea unor articole și studii în reviste de specialitate și prin organizarea sau participarea la diverse sesiuni, simpozioane științifice și colocvii naționale și internaționale.

Participări la conferințe, simpozioane și sesiuni de comunicări științifice naționale

- Congresul Național de Numismatică - *Tezaurul de la Romoșel* – Stroia Adrian
- Sesiunea națională de rapoarte arheologice – Târgu Jiu, mai 2016 – Marius Barbu
- Sesiunea „Unitate, continuitate, independență în istoria poporului Român. 98 de ani de la Marea Unire (1918-2016)” noiembrie 2016 – Barbu Marius
- Simpozionul național de comunicări științifice Muzeul *Județean de Istorie și Artă Zalău la 65 de ani* – Marius Barbu
- 17 septembrie – Simpozionul științific „Istorie și memorie – Călan, 55 de ani ca oraș. Perspective și strategii de dezvoltare socio-economice și turistico-culturale”, Călan, unde am prezentat lucrarea *Călanul și împrejurimile sale în presa secolului al XIX-lea*;
- 17-18 noiembrie – Sesiunea științifică a Muzeului Național al Unirii Alba Iulia, intitulată „Unitate, continuitate și independență în istoria poporului român. 98 de ani de la Marea Unire (1918-2016)”, Alba Iulia, unde am prezentat lucrarea *Impresii din Marele Război, 1914-1919. Însemnări dintr-un manuscris inedit aflat la muzeul din Deva*;
- *Evoluția statului român în secolele XIX-XX* în cadrul *Congresului Național al Istoricilor Români (CNIR)*, Cluj-Napoca, 25-28 august 2016, Universitatea „Babeș-Bolyai”
- Participare la Sesiunea Națională de Comunicări Științifice Dedicată Zilei Naționale a României, sâmbătă -26 noiembrie 2016, Colegiul Tehnic „Mediensis”, Mediaș, cu lucrarea *Muzeul și implicarea sa în comunitate*

- Participare la Sesiunii Naționale de Comunicări Științifice „Istorie, Societatea, Cultură, Identități”, Muzeul Județean Mureș, Târgu-Mureș, 19-20 octombrie 2016, cu lucrarea *Memorie, traumă și muzee*.

- Participare la Simpozion Științific Aniversar: Muzeul la 65 de ani-veșnic tânăr, Muzeul Județean de Istorie și Artă-Zalău, Zalău, 6-7 octombrie 2016, cu lucrarea *Muzeul și dimensiunea sa socială*.

- Participare la Conferința Zilele Antropologiei Românești-Ediția a 24-a, Tema: Arta tradițională-Evoluție și simbol, Gura Râului-Județul Sibiu, 23-25 septembrie 2016, cu lucrarea *Sculptura în lemn și piatră din județul Gorj - propunere de proiect*

- Participare la Congresul Național al Istoricilor Români (CNIR), 25-28 august 2016, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, cu lucrarea *Memorie și justiție morală în confruntarea cu trecutul comunist*.

- Participare la Sesiunea Națională de Comunicări Științifice, sâmbătă-14 mai 2016, Colegiul Tehnic „Medienseis”, Mediaș, cu lucrarea *Muzeul ca loc al nostalgiei: încântare și emoție*.

- Georgeta Deju, la Sesiunea anuală de comunicări științifice a Muzeului Municipal „Ioan Raica” Sebeș, cu comunicarea *Bibliotecii particulare din Comitatul Hunedoara: Castelul Corvinilor (sec. XVII)*.

- Georgeta Deju, la Conferința națională „Bibliologie și patrimoniu cultural național. Cartea românească veche în Imperiul Habsburgic (1691-1830)”, Ediția a X-a, cu comunicarea: *Catalogul bibliotecii călugărilor franciscani din Orăștie (1888)*

- Cecilia Monica Dușan, participarea la concursul de desene cu tema „Copilăria”, ca membru al juriului, concurs organizat de Casa de Cultură Brad

- Cecilia Monica Dușan, la Simpozionul Național din cadrul Festivalului Patriotic „Țara Crăișorului”, ed. a IX-a, Gurahonț-Arad, cu lucrarea „Imagini și simboluri ale Arborelui Vieții în arealul zărăndean

- Cecilia Monica Dușan, Festivalul Poeților Populari, ed. a XXXIX-a, Șoimuș, cu expoziția de pictură în ulei cu tema „Nostalgia satului românesc”

- I. V. Ferencz, La Simpozionul național din Valea Alunului, cu tema Fortificații arse - incendiu, tehnologie de edificare sau act simbolic?, cu comunicarea: *Sfârșitul cetății dacice de la Ardeu -Urme arheologice-*, în colaborare cu Cristian Roman.

- I. V. Ferencz, La simpozionul național „Repere Arheologice Bănățene. In Memoriam Florin Medeleț”, cu comunicarea: Dacii din Clisura Dunării. Stratigrafia și cronologia așezărilor din epoca Regatului Dac, în colaborare cu Aurel Rustoiu și Andeea Drăgan.

- I. V. Ferencz, La simpozionul național „Repere Arheologice Bănățene. In Memoriam Florin Medeleț”, cu comunicarea: Studiu mineralogic preliminar privind tipurile de roci de pe șantierul arheologic Ardeu-Cetățuie, jud. Hunedoara, în colaborare cu Valentina Cetean.

- I. V. Ferencz, La Sesiunea Aniversară a Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău, cu comunicarea: *Un fragment de sica dintr-o groapă de la Tărtăria, jud. Alba*, în colaborare cu Marius Barbu și Alexandru Bărbat.

- I. V. Ferencz, La Sesiunea Aniversară a Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău, cu comunicarea: *Arme dacice provenind de la Ursici (com. Boșorod, jud. Hunedoara)*, în colaborare cu Cristina Bodó și Angelica Bălos.

- I. V. Ferencz, La sesiunea științifică: Unitate, continuitate și independență în istoria poporului român. 98 de ani de la Marea Unire (1918-2016), Alba Iulia, cu comunicarea: *Inventarul complexului C34 Sit 10 A, de la Tărtăria Pietroșița, jud. Alba*, în colaborare cu Marius Barbu și Alexandru Bărbat.

- I. V. Ferencz, La Simpozionul „ArheoVest”: Interdisciplinaritate în Arheologie și Istorie ediția a IV-a: In Honorem Prof. Univ. Dr. Adrian Bejan, Timișoara, cu comunicarea: *Proiectile din piatră descoperite la Ardeu, com. Balșa, jud. Hunedoara*, în colaborare cu Mihai Căstăian și Ionuț Socol.

- I. V. Ferencz, La Simpozionul „ArheoVest”: Interdisciplinaritate în Arheologie și Istorie ediția a IV-a: In Honorem Prof. Univ. Dr. Adrian Bejan,

Timișoara, cu comunicarea: *Din nou despre brățara de argint de la Bănița*, în colaborare cu Aurel Rustoiu.

- Gică Băeștean, Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioana Lucia Barbu, Oana Cornelia Tutilă, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel, *Șantierul arheologic Măgura Uroiului, Campania 2015*, la *Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice*, Ediția L-a, Târgu-Jiu (25 – 28 mai 2016).

- Gică Băeștean, Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioana Lucia Barbu, *Rapoltu Mare – La Vie, com. Rapoltu Mare, județul Hunedoara, Campania 2015*, la *Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice*, Ediția L-a, Târgu-Jiu (25 – 28 mai 2016).

- Costin Daniel Țuțuianu, Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Ionuț Codrea, *Sântandrei – Aldăcuțu Mic, oraș Simeria, județul Hunedoara*, la *Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice*, Ediția L-a, Târgu-Jiu (25 – 28 mai 2016).

- Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, *Contribuții la cunoașterea practicilor funerare în așezarea neolitică timpurie de la Tărtăria-Pietroșița*, la Simpozionul *Multiculturalitate și Patrimoniu Istoric în Transilvania*, Muzeul Municipal „Ion Raica” Sebeș (10 iunie 2016).

- Iosif Vasile Ferencz, Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Un fragment de sica dintr-o groapă de la Tărtăria, jud. Alba*, la Simpozionul *Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău la 65 de ani*, Zalău (5 – 10 octombrie 2016).

- Mihaela Maria Barbu, *Secerile eneolitice de la general la particular*, la Simpozionul național *Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău la 65 de ani*, Zalău (octombrie 2016).

- Bodó Cristina, *Grădiștea de Munte (Sarmizegetusa Regia), com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara*, la *Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice*, Târgu Jiu, mai 2016 (în colaborare).

- Bodó Cristina, Iosif Vasile Ferencz, *Arme dacice provenind de la Ursici (com. Boșorod, jud. Hunedoara, la Simpozionul național Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău la 65 de ani, Zalău (octombrie 2016*
- Ionuț Cosmin Codrea, *Biserici reformate din Țara Zarandului, la Conferința națională a studenților și doctoranzilor, Alba Iulia (noiembrie 2016).*
- Nicolae Cătălin Rișcuța, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, Ioana Barbu, *Depozitul de bronzuri de la Abucea, jud. Hunedoara, la Sesiunea națională de comunicări științifice a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană. In memoriam Alexandru Vulpe, București (martie 2016).*
- Cristina Mitar, *Prelucrarea aurului în castrul Cumidava (Râșnov). Autarhie economică sau comerț cu barbarii, Sesiunea națională Viața Economică în Dacia romană. Monedă și comerț, Turda (noiembrie 2016).*
- Cristina Mitar, *Noi cercetări în castrul roman de la Râșnov, Sesiunea anuală de comunicări științifice a Muzeului Județean Argeș Ecosinteze și Etnosinteze Carpatine, Pitești (octombrie 2016).*
- Cristina Mitar, *Atelierul de prelucrare a osului și cornului din castrul de la Râșnov, Sesiunea națională Unitate, continuitate și independență în istoria poporului român, 98 de ani de la Marea Unire (1918 – 2016), Alba Iulia (17 – 18 noiembrie 2016).*
- Cristina Mitar, *Călan, un centru SPA de epocă romană, în cadrul manifestării Călan – 65 de ani de atestare ca oraș (septembrie 2016).*
- Ioan Alexandru Bărbat, Nicolae Cătălin Rișcuța, Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Cătălin Cristescu, *Un nou sit arheologic descoperit pe teritoriul satului Sântandrei (oraș Simeria), județul Hunedoara, Sesiunea națională Unitate, continuitate și independență în istoria poporului român, 98 de ani de la Marea Unire (1918 – 2016), Alba Iulia (17 – 18 noiembrie 2016).*
- Marius Mihai Ciută, Mihaela Maria Barbu, *Industria litică cioplită eneolitică din situl Șeușa – Gorgan, județul Alba, Sesiunea națională Unitate,*

continuitate și independență în istoria poporului român, 98 de ani de la Marea Unire (1918 – 2016), Alba Iulia (17 – 18 noiembrie 2016).

- Iosif Vasile Ferencz, Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Inventarul complexului 34 de la Tărtăria – Pietroșița, jud. Alba, Sesiunea națională Unitate, continuitate și independență în istoria poporului român, 98 de ani de la Marea Unire (1918 – 2016), Alba Iulia (17 – 18 noiembrie 2016).*

- Nicolae Cătălin Rișcuța, *Descoperiri arheologice aparținând bronzului timpuriu la Hărău, jud. Hunedoara, Sesiunea națională Unitate, continuitate și independență în istoria poporului român, 98 de ani de la Marea Unire (1918 – 2016), Alba Iulia (17 – 18 noiembrie 2016).*

- Sesiunea științifică „Tradiție, continuitate și modernitate în satul românesc”, Muzeul Satului Bănățean Timișoara, 10/12 noiembrie, cu lucrarea *„Patrimoniul mobil etnografic. Problematika conservării și restaurării materialelor combinate pe suport organic și anorganic. Studiu de caz (Popițiu Ioana)*

- Salonul Național de restaurare, Craiova (Beceanu Mihaela, Gheară Daniela)

Participări la conferințe, simpozioane și sesiuni de comunicări științifice internaționale

- Conferința Științifică internațională „Istorie, Cultură și Cercetare”, ediția I, organizată de Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva – Rus Marius Gabriel

- The 3rd International Symposium on „Representations, Signs and Symbols – Life and Daily Life” – Barbu Marius

- Simpozion internațional – Settlements of Life and Death. Studies from Prehistory to Middle Ages – Barbu Marius

- Participare la The International Scientific Conference, Communication, Context, Interdisciplinarity, 4th Edition, Tîrgu Mureș, „PetruMaior" University of Tîrgu Mureș, 20-21 October 2016, „Petru Maior" University of Târgu Mureș, cu

lucrarea *Museum as a place of dramatic events* .

- Participare la Sesiunea Anuală Internațională de Comunicări Științifice, Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat”, Făgăraș, 22-23 septembrie 2016, cu lucrarea *O relație indispensabilă: muzeul și relațiile publice*.

- Participare la 3rd International Scientific Conference *Globalization, Intercultural Dialogue, and National Identity*, Tîrgu-Mureș, 19-20 May 2016, „Petru Maior” University of Târgu-Mureș, cu lucrarea *New approaches in museum communication*.

- Participare la Conferința Internațională *Români și popoarele balcanice-confluente istorico-geografice*, 13-14 Mai 2016, București, Universitatea Hyperion din București, cu lucrarea *Considerente identitare ale securității în Balcanii de Vest*.

- Participare la Conferința Internațională „*Istorie, Cultură și Cercetare*”, ediția I, 6-7 mai 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, cu lucrarea *Muzeul: loc al memoriei și spațiu vital al culturii*.

- Participare la International Symposium *Ideologies, values and political behaviors in Central and Eastern Europe*, 14th edition, Timișoara, 18-19 March 2016, West University Timișoara, cu lucrarea *Communism museum: historical necessity and moral imperative*.

- I. V. Ferencz, La simpozionul internațional The 3rd international symposium on representations, signs and symbols. Life and daily life, cu comunicarea: The Tower-House – as a Nobility Power Symbol in Dacia. Case study: Ardeu – *Cetățuie*, în colaborare cu Mihai Căstăian.

- I. V. Ferencz, La Colloquiul internațional: Fortificațiile din epoca fierului în spațiul tiso-nistean, Saharna, raion Rezina, Republica Moldova, *Așezările fortificate dacice din zona Porților de Fier*, în Colaborare cu Aurel Rustoiu și Andreea Drăgan

- I. V. Ferencz, La simpozionul internațional: „DROBETA. ARCHAEOLOGY AND HISTORY”, Drobeta Turnu-Severin, cu comunicarea: *Pottery from the*

complex C 35 from Tărtăria, Alba county, în colaborare cu Marius Barbu și Alexandru Bărbat.

- I. V. Ferencz, La simpozionul internațional: „DROBETA. ARCHAEOLOGY AND HISTORY”, Drobeta Turnu-Severin, cu comunicarea: *Dacian settlements in southern Banat during the Dacian Kingdom's age*, în colaborare cu Aurel Rustoiu și Andreea Drăgan.

- Ioan Alexandru Bărbat - *An Early Feature (C18a) from Șoimuș – Teleghi and its Relations to the Transylvanian and the Balkans Neolithic*, The 3rd International Symposium on *Representations, Signs and Symbols - Life and Daily Life*, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva - Costești (aprilie 2016).

- Ioan Alexandru Bărbat, Csaba Romuald Lorinț, *Local Natural Resources Used by the Early Neolithic Communities from South-Western Transylvania in Ground Stone Tools*, The 10th International Symposium on Economic Geology *Quo Vadis Economic Geology*, Alba Iulia (9 – 11 septembrie 2016)

- Ioan Alexandru Bărbat, *Note about the occurrence of ceramic moulds provided with lobes (small shrines) in Starčevo-Criș settlements from Transylvania*, la *International Symposium Drobeta. Archaeology and History*, The third edition, Drobeta-Turnu Severin (10 – 11 noiembrie 2016).

- Iosif Vasile Ferencz, Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Pottery from Complex 35. Tărtăria Pietroșița, Alba County*, *International Symposium Drobeta. Archaeology and History*, The third edition, Drobeta-Turnu Severin (10 – 11 noiembrie 2016).

- Mihaela Maria Barbu, *Prehistoric sickles. Traces of using*, The 3rd International Symposium on *Representations, Signs and Symbols - Life and Daily Life*, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva - Costești (aprilie 2016).

- Antoniu Tudor Marc, Daniel Costin Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Ionuț Codrea, Mihaela Maria Barbu, Bodó Cristina, *Posterul A collective grave found in the Witenberg settlement from Șoimuș – Lângă sat – Hunedoara County*, *International Symposium Settlements of Life*

and Death. Studies from Prehistory to Middle Ages, Tulcea (25th-28th May 2016).

- Bodó Cristina, *Archaeological research undertaken by the members of the Society of History and Archaeology of Hunedoara County*, la Conferința internațională *Adalbert Cserni and his contemporaries. The Pioneers of Archaeology in Alba Iulia and Beyond*, Alba Iulia (aprilie 2016).

- Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Daniel Costin Țuțuianu, Bodó Cristina, Ioana Lucia Barbu, *The Meaning of the Gesture. Reflections on a Complex with Vessels Deposition from the Wietenberg Culture settlement from Șoimuș – Lângă Sat, jud. Hunedoara*, The 3rd International Symposium on *Representations, Signs and Symbols - Life and Daily Life*, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva - Costești (aprilie 2016).

- Ionuț Cosmin Codrea, *Ivory Diptych Sundial discovered in Deva fortress*, la Simpozionul internațional *Representations, signs and symbols*, The 3rd International Symposium on *Representations, Signs and Symbols - Life and Daily Life*, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva - Costești (aprilie 2016).

- Cătălin Cristescu, *Vase cotidiene sau simboluri culturale? Ceramica dacică lucrată cu mâna din sec. II a. Chr.*, The 3rd International Symposium on *Representations, Signs and Symbols - Life and Daily Life*, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva - Costești (aprilie 2016).

- Cătălin Cristescu, *Aportul tehnologiei 3D în studiul ceramicii dacice din Munții Orăștiei*, la Simpozionul internațional *3D Technology and Cultural Heritage*, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca (august 2016).

- Cătălin Cristescu, *The Handmade Dacian Pottery from Oltenia. An Overview of the 2nd Century Materials*, a VI-a ediție a Conferinței internaționale *Oltenia. Interferențe culturale*, Muzeul Olteniei Craiova (octombrie 2016).

- Oana Cornelia Tutilă, *Particularități iconografice la Dunărea de Jos: Eros funerar în plastica votivă romană din piatră*, The 3rd International Symposium on *Representations, Signs and Symbols - Life and Daily Life*, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva - Costești (aprilie 2016).

- Oana Cornelia Tutilă, *On a Depiction of Jupiter and Juno from Săcelu, Gorj County*, a VI-a ediție a Conferinței internaționale *Oltenia. Interferențe culturale*, Muzeul Olteniei Craiova (octombrie 2016).

- Cristina Mitar, *Jewelry from the civil settlement at Micia*, a VI-a ediție a Conferinței internaționale *Oltenia. Interferențe culturale*, Muzeul Olteniei Craiova (octombrie 2016).

- Nicolae Cătălin Rișcuța, Oana Cornelia Tutilă, Cătălin Cristescu, Ioana Lucia Barbu, *A Human Leg Shaped Vessel from Gothatea*, The 3rd International Symposium on *Representations, Signs and Symbols - Life and Daily Life*, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva - Costești (aprilie 2016).

- Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioana Lucia Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Deposition of human remains in the early Hallstatt period at Măgura Uroiului, Hunedoara County*, International Symposium *Settlements of Life and Death. Studies from Prehistory to Middle Ages*, Tulcea (25th-28th May 2016).

- Antoniu Tudor Marc, Ioan Alexandru Bărbat, Nicolae Cătălin Rișcuța, *When the Wheel is not turning... Small Clay Wheels Models discovered at Șoimuș – „Teleghi” and some considerations on its utility*, The 3rd International Symposium on *Representations, Signs and Symbols*, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva - Costești (aprilie 2016).

- Nicolae Cătălin Rișcuța, Antoniu Tudor Marc, Ioan Alexandru Bărbat, *Children burials in the Bronze Age settlement from Șoimuș – „Teleghi”, Hunedoara County*, International Symposium *Settlements of Life and Death. Studies from Prehistory to Middle Ages*, Tulcea (25th-28th May 2016).

- Antoniu Tudor Marc, *Down by the River... Mureș. Contacts between communities of the Mureș Culture and the Wietenberg Culture reflected by the discoveries from the south-western periphery of this*, The International Scientific Colloquium *Bronze Age Connectivity in the Carpathian Basin*, Târgu Mureș (13-15 October 2016).

- Nicolae Cătălin Rișcuța, Antoniu Tudor Marc, *Cultural Connections in south-western Transylvania. Cornești-Crvenka Type Ceramics Discovered at Șoimuș – Teleghi (Hunedoara County)*, The International Scientific Colloquium *Bronze Age Connectivity in the Carpathian Basin*, Târgu Mureș (13-15 October 2016).

- Simpozion internațional DROBETA, 22/23 septembrie, Muzeul Porțile de Fier - Drobeta Turnu Severin cu lucrarea „*Vas din bronz descoperit în zona Sarmizegetusa Regia. Restaurare, conservare*” (Popițiu Ioana)

De asemenea, cercetarea arheologică a fost completată prin documentare la arhive și biblioteci din cadrul unor instituții de specialitate: Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, Muzeul Național al Unirii Alba Iulia, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei Cluj-Napoca etc.

2. analiza principalelor direcții de acțiune întreprinse

Potrivit obiectului de activitate, competențelor și structurii sale de organizare, Muzeul are următoarele funcții principale:

- constituirea științifică, administrarea, conservarea și restaurarea patrimoniului muzeal;
- cercetarea științifică, evidența, documentarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului muzeal;
- punerea în valoare a patrimoniului muzeal în scopul cunoașterii, educării și recreerii.

1. Protejarea și valorificarea patrimoniului cultural aflat în gestiunea Muzeului Civilizației Dacice și Romane:

Opera de protejare a patrimoniului cultural imobil are în vedere ansamblul de măsuri menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, conservarea, asigurarea securității, întreținerea, prepararea, restaurarea

și punerea în valoare a patrimoniului muzeal în vederea asigurării accesului democratic la cultură și a transmiterii acestui patrimoniu generațiilor viitoare.

În acest sens, în cursul anului 2016, s-a realizat: - Restaurarea și conservarea preventivă curativă de bunuri de patrimoniu, prin laboratorul propriu al instituției (32 albume - conservare preventivă curativă; 1214 pagini carte – restaurare; 137 piese pe suport metalic, bronz, fier și plumb – restaurare și conservare; 60 piese ceramică – restaurare și conservare); - Au fost întocmite 69 fișe de obiect pentru expoziția „Dacii de la Munte, Dacii de la Câmpie”, 100 fișe de conservare, 198 fișe de restaurare (60 fișe pentru obiecte de ceramică, 137 fișe pentru obiecte de metal și o fișă pentru o carte veche; - Au fost propuse pentru clasare 33 de piese;

1.1. Protejarea, spațiilor expoziționale, echipamentelor și a sediilor aparținând Muzeului Civilizației Dacice și Romane de pe teritoriul județului, în cursul anului 2016, s-a realizat prin acțiunile de reabilitare a acestora efectuându-se diverse lucrări de reparații interioare și exterioare la Muzeul Brad, precum și cosmetizări exterioare ale spațiului la Complexul muzeal de la Țebea.

1.2. Expunerea obiectelor din patrimoniul muzeal se realizează prin activitatea expozițională a muzeului atât prin expozițiile de bază cât și prin expozițiile tematice temporare. Astfel, există în permanență preocuparea ca piesele din patrimoniul muzeal să aibe un mediu expozițional corespunzător, respectându-se în acest sens, normele legale în vigoare.

1.3. Asigurarea condițiilor de pază, securitate și monitorizare 24 h/zi a patrimoniului cultural aflat în gestiunea Muzeului Civilizației Dacice și Romane, se realizează prin:

- montarea sistemelor de securitate cu monitorizare 24h/zi prin sisteme video și digitale, stocate într-o bază de date;

- crearea condițiilor de securitate conform legislației în vigoare privind obiectele depozitate în depozitul subteran al castelului Magna Curia cât și în

depozitul aflat la parterul Corpului Administrativ (iluminat, aparatură de măsură a umidității în depozite, dulapuri speciale pentru Carte Veche).

2. În vederea îndeplinirii funcției de cercetare, muzeul efectuează cercetări științifice în domeniul istoriei, arheologiei și muzeologiei prin investigarea monumentelor arheologice, vestigiilor istorice, mărturiilor documentare și memoriale, artistice și tehnice, păstrate de-a lungul timpului sau descoperite prin cercetări de specialitate, semnificative pentru istoria și cultura națională cu scopul teaurizării, conservării, dezvoltării colecțiilor muzeale, valorificării lor științifice și publice. Sferele principale de activitate ale muzeului sunt axate pe: cercetări științifice în domeniul arheologiei, istoriei, muzeologiei; efectuarea săpăturilor arheologice; achiziționarea, colectarea, evidența științifică și conservarea bunurilor culturale; valorificarea științifică și publică a patrimoniului; activitatea expozițională în țară și peste hotare; elaborarea și publicarea lucrărilor științifice și a materialului de promovare a instituției.

Direcțiile principale în domeniul cercetării ale muzeului sunt:

- Cercetarea, conservarea, protejarea și valorificarea științifică a patrimoniului istorico-cultural în dimensiunile unui dialog național și internațional;
- Cercetarea problemelor majore ale muzeologiei contemporane în context local, regional, internațional;

- Sistematizarea, documentarea științifică a colecțiilor de patrimoniu, dezvoltarea și perfecționarea permanentă a sistemului informațional, a Bazei de date a patrimoniului muzeal;

- Valorificarea publică a colecțiilor muzeale prin expunere, organizând demersuri expoziționale naționale și internaționale. Direcțiile de cercetare nominalizate sunt dictate de nivelul de cunoaștere și cercetare a unor probleme de istorie, muzeologie și arheologie; de necesitatea cercetării și promovării permanente în plan național și internațional a valorilor culturale pe

care le posedă muzeul, de utilitatea asigurării unui dialog științific continuu cu comunitatea științifică din țară și de peste hotare.

3. Includerea Muzeului Civilizației Dacice și Romane în circuitul cultural național și european.

3.1. Participarea la expoziții naționale realizate în colaborare cu instituții muzeale, universitare și a administrației publice locale:

- Muzeul Național de Istorie al Transilvaniei – „Plimbări virtuale în Imperiul Roman”

- Primăria Vețel – „Vestigii arheologice din situl roman Micia”

- Academia Română – piese expuse în imobilul „Centrul pentru dezvoltare durabilă Țara-Hațegului Retezat” comuna General Berthelot

- Universitatea de Vest din Timișoara – „Dacii de la munte – dacii de la câmpie”

- Muzeul Municipal Mediaș – „Drumuri și cioburi. Povestea arheologică a unui tronson hunedorean de autostradă”

- Muzeul Județean Mureș – „Cromatică și decor în antichitatea dacică”

- Muzeul Național Brukenthal – „Mureșul din Deva, arc peste timp”

3.2. În anul 2016, Muzeului Civilizației Dacice și Romane a avut un număr de 20 participări la conferințe și simpozioane naționale:

- Congresul Național de Numismatică - *Tezaurul de la Romoșel*;

- Sesiunea națională de rapoarte arheologice – Târgu Jiu;

- Sesiunea „Unitate, continuitate, independență în istoria poporului Român. 98 de ani de la Marea Unire (1918-2016)”;

- Simpozionul național de comunicări științifice Muzeul *Județean de Istorie și Artă Zalău la 65 de ani*;

- Simpozionul științific „Istorie și memorie – Călan, 55 de ani ca oraș. Perspective și strategii de dezvoltare socio-economice și turistico-culturale”;

- *Congresul Național al Istoricilor Români (CNIR)*, Cluj-Napoca, Universitatea „Babeș-Bolyai”;

- Sesiunea Națională de Comunicări Științifice Dedicată Zilei Naționale a României, Colegiul Tehnic „Mediensis”, Mediaș;
- Sesiunea Națională de Comunicări Științifice „Istorie, Societatea, Cultură, Identități”, Muzeul Județean Mureș, Târgu-Mureș;
- Conferința Zilele Antropologiei Românești - Ediția a 24-a, Gura Râului - Județul Sibiu;
- Sesiunea anuală de comunicări științifice a Muzeului Municipal „Ioan Raica” Sebeș;
- Conferința națională „Bibliologie și patrimoniu cultural național. Cartea românească veche în Imperiul Habsburgic (1691-1830)”, Ediția a X-a;
- Simpozionul Național din cadrul Festivalului Patriotic „Țara Crăișorului”, ed. a IX-a, Gurahonț-Arad;
- Simpozionul național din Valea Alunului;
- Simpozionul național „Repere Arheologice Bănățene. In Memoriam Florin Medeleț”;
- Simpozionul „ArheoVest”, Timișoara; - *Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice*, Târgu-Jiu;
- *Conferința națională a studenților și doctoranzilor*, Alba Iulia; - Sesiunea națională de comunicări științifice a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române;
- Sesiunea națională *Viața Economică în Dacia romană. Monedă și comerț*, Turda; - Sesiunea științifică „Tradiție, continuitate și modernitate în satul românesc”, Muzeul Satului Bănățean Timișoara;
- Salonul Național de Restaurare, Craiova.

3.3. Expoziții și evenimente culturale la nivel european

- Participare la a doua ediție a Târgului European al Castelelor, desfășurat în perioada 14 - 15 mai 2016 la Hunedoara.
- Participarea la ediția de toamnă 2016 a Târgului de Turism al României, desfășurat în perioada 17 -20 noiembrie la București.

- Proiectul „*Ruta Împăraților Romani*” care face parte din proiectul mai larg *Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării*”, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene (23/G/ENT/CIP/11/B/N02S008) „*Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes*” și care are ca obiectiv principal diversificarea ofertei turistice europene și creșterea vizibilității zonei Dunării inferioare și de mijloc ca o destinație atractivă și durabilă, prin dezvoltarea unei rute culturale în Bulgaria, Croația, România și Serbia. În 2015, „*Ruta Împăraților Romani*”, alături de „*Ruta dunăreană a vinului*”, din care fac parte 12 regiuni viticole, a fost certificată ca și rută culturală europeană a Consiliului Europei. Colaborarea partenerilor din acest proiect a continuat și în anul 2016.

- Expoziție realizată în parteneriat cu Muzeul Național de Istorie a României – „Comorile României” (China)

- Evenimentul „Noaptea Cercetătorilor Europeni” la care Muzeul Civilizației Dacice și Romane a fost organizator și unde a avut loc un program interactiv cu publicul desfășurat la standurile cu invenții și inovații, la care s-au făcut demonstrații care au atras un număr foarte mare de vizitatori.

3.4. Participarea Muzeului Civilizației Dacice și Romane în colaborare cu instituții muzeale, universitare și a administrației publice locale și centrale la proiecte cu finanțare locală guvernamentală și europeană:

- Proiectul Centrul pentru valorizarea proiectelor cultural-științifice în arheologie (CERES) în colaborare cu MNIR București, LAVIMAR Consult SRL și Institutul Național Cercetare-Dezvoltare pentru Optoelectronică INOE 2000 (coordonatorul proiectului). Prin acest proiect s-a achiziționat următoarea aparatură UTS: videoproiector, scanner A3, Logitech presenter, ecran proiecție cu trepied, aparat foto digital, 2 bucăți TV Samsung Smart, 1 calculator HD ELITE. În anul 2016 în cadrul acestui proiect au fost achiziționate exponatele: „Cal”, „Călăreț” și „Harnașament Cal” (șă și mască de bronz) care vor fi expuse la Secția de Arheologie Sarmizegetusa.

- Proiectul Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei, finanțat prin Mecanismul financiar SEE 2009-2014, linia de proiecte PA16/RO12 „Conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural”, al cărui partener este și Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva. Obiectivul principal al proiectului este promovarea patrimoniului UNESCO prin scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor și monumentelor dacice din Munții Orăștiei, iar printre obiectivele specifice se numără digitizarea a 500 de artefacte, reconstituirea virtuală a unor edificii dacice, realizarea unui muzeu virtual on-line 3D dedicat civilizației dacice din Munții Orăștiei, realizarea unui catalog care să cuprindă produsele culturale dezvoltate în cadrul proiectului. Prin acest proiect a fost achiziționată aparatură în sumă de 655.000 lei. În anul 2016 acest proiect a fost finalizat, sens în care au fost amenajate și dotate cu mobilier expozițional un spațiu expozițional multimedia, constituit din trei încăperi, capabil să găzduiască expoziții mixte(real și virtual), în cadrul muzeelor partenere din proiect. Această expoziție a fost vernisată la data de 29.07.2016, iar până la data de 30.11.2016 a avut un număr de peste 3000 de vizitatori, ceea ce a condus la o creștere a numărului de vizitatori a expozițiilor din Palatul Magna Curia în acest an.

- Proiectul Conservare, restaurare al amfiteatrului și forului roman din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa. Documentația de avizare a lucrărilor de intervenții a proiectului „Conservare, Restaurare la Amfiteatrul și Forul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” a fost achiziționată de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane în baza Hotărârii Consiliului Județean Hunedoara nr.156/2013. În anul 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a predat Consiliului Județean Hunedoara, această documentație prin Contractul de cesiune drepturi de autor nr.106/13838/2016 și care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.114/2016. În vederea realizării lucrărilor prevăzute în acest proiect Consiliului Județean Hunedoara în calitate de solicitant, a pregătit

documentația aferentă depunerii proiectului CONSERVARE, RESTAURARE LA AMFITEATRUL ȘI FORUL DIN CADRUL SITULUI ARHEOLOGIC ULPİA TRAIANA SARMIZEGETUSA pentru finanțarea în cadrul POR 2014 -2020 Axa 5.

- Proiectul „Construire clădire Poartă și amenajare acces la situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara.

Astfel, prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.11/2016 s-a aprobat documentației tehnico-economică la faza studiu de fezabilitate pentru obiectivul de investiții „Construire clădire Poartă și amenajare acces la situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara. Prin realizarea acestui obiectiv de investiții vor fi rezolvate toate inconveniențele sesizate de către opinia publică referitoare la construcțiile insalubre care există în acest moment la intrarea în situl arheologic.

- Proiect de cercetare arheologică sistematică Ardeu – Cetățuie finanțat de Ministerul Culturii.

- Proiect de cercetare arheologică sistematică Micia finanțat de Ministerul Culturii.

4. Continuarea finanțării din bugetul Muzeului Civilizației Dacice și Romane în vederea asigurării semnalizării prin marcarea și inscripționarea monumentelor istorice, indicarea zonei căilor de acces spre monumentele istorice, situri și puncte muzeale prin panouri indicatoare și bannere.

5. Asigurarea finanțării din bugetul propriu în funcție de alocările bugetare repartizate de Consiliul Județean Hunedoara, a sumelor necesare desfășurării activității de cercetare arheologică sistematică în cadrul siturilor arheologice aflate în administrarea Muzeului Civilizației Dacice și Romane, cât și a publicațiilor de specialitate.

6. Continuarea demersului întreprins în anul 2015, de obținerea statutului de muzeu județean de importanță națională pentru Muzeul Civilizației Dacice și Romane.

C. Organizarea, funcționarea instituției și propuneri de restructurare și/sau de reorganizare, pentru mai buna funcționare, după caz:

1. măsuri de organizare internă;

Ca măsuri de reglementare internă menționăm:

1. - Actualizarea Procedurilor operaționale privind controlul managerial intern conform Ordinului Secretarului General al Guvernului nr. 400/2015 pentru aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice;

- În cursul anului 2016, în vederea aplicării principiului transparenței activității instituției, s-a modificat și optimizat site-ul oficial al instituției. Astfel, în vederea aplicării prevederilor Hotărârii Guvernului României nr.478/2016 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 123/2002, informațiile comunicate din oficiu de către instituție sunt afișate pe pagina proprie de internet. Datele sunt actualizate periodic pentru a pune la dispoziția cetățenilor cât mai multe informații referitoare la activitățile și evenimentele ce se organizează în cadrul Muzeului.

2. În exercitarea atribuțiilor sale managerul instituției, în anul 2016 a emis 166 decizii, dintre care 10 decizii au avut ca obiect delegarea de atribuții ale Managerului către Director pe perioada absenței din instituție a Managerului. În principal, ca urmare a modificărilor legislative intervenite în domeniul financiar și resurse umane, au fost emise decizii care au vizat:

- angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor din bugetul de venituri și cheltuieli al Muzeului Civilizației Dacice și Romane; - organizarea controlului financiar preventiv propriu la nivelul Muzeului Civilizației Dacice și Romane;

- exercitarea controlului financiar preventiv propriu la nivelul Muzeului Civilizației Dacice și Romane;

- constituirea comisiilor de recepție a serviciilor și produselor achiziționate; - constituirea comisiilor pentru inventarierea patrimoniului Muzeului Civilizației Dacice și Romane, majorări salariale.

2. propuneri privind modificarea reglementărilor interne;

În perioada raportată, propunerile privind modificarea unor reglementări interne au fost analizate, după caz, în organismele colegiale ale instituției, respectiv Consiliul de Administrație și Consiliul științific, fiind aprobate prin hotărârile emise de acestea.

Modificarea unor reglementări interne a intervenit și ca urmare a modificării actelor normative ce reglementează domeniul de activitate a instituției.

3. sinteza activității organismelor colegiale de conducere;

1. În cadrul Muzeului este organizat și funcționează Consiliul de Administrație, ca organ deliberativ de conducere. Atribuțiile specifice și domeniului de activitate al acestuia sunt stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare al Muzeului Civilizației Dacice și Romane aprobat prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 184/2016 și sunt următoarele:

- a) decide direcțiile de dezvoltare ale Muzeului;
- b) aprobă programele și proiectele de cercetare muzeografice și istorice;
- c) stabilește prioritățile în investiții, aprobă planul de dotări generale și cel de reparații capitale și curente;
- d) aprobă proiectul bugetului de venituri și cheltuieli;
- e) propune spre aprobare Consiliului Județean Hunedoara bugetul anual de venituri și cheltuieli;
- f) aprobă Agenda culturală a instituției;
- g) aprobă planul de expoziții permanente și temporare ale Muzeului;
- h) aprobă colaborările muzeului cu alte instituții din țară și străinătate;

i) aprobă sau respinge pentru întregul personal dreptul la cumul de funcții în alte instituții, în condițiile legii, în situația în care programele de lucru se suprapun;

j) analizează și aprobă măsuri de pază, securitate, protecție contra incendiilor, precum și orice alte măsuri de protejare a publicului și a bunurilor Muzeului în diverse situații specifice;

k) analizează și soluționează sesizările primite din partea salariaților și care au legătură cu condițiile generale de administrare și funcționare a Muzeului;

l) aprobă constituirea de colecții muzeale pe domenii;

m) propune spre aprobare Consiliului Județean Hunedoara taxele de intrare în Muzeu, de fotografiere și filmare și stabilește sistemul prin care se fac vânzările prin stand;

n) propune spre aprobare Consiliului Județean Hunedoara organigrama, statul de funcții, precum și Regulamentul de Organizare și Funcționare ale instituției;

o) aprobă Regulamentul Intern;

p) răspunde de respectarea prezentului regulament, precum și a oricăror alte norme și normative specifice;

q) aprobă măsurile tehnice și organizatorice necesare pentru asigurarea securității și pentru conservarea patrimoniului general al Muzeului și urmărește modul de aplicare a lor;

r) aprobă deplasările în străinătate în interes de serviciu ale personalului Muzeului;

s) aprobă organizarea concursurilor pentru ocuparea posturilor vacante, precum și metodologia de organizare a concursurilor, data și componența nominală a comisiilor de examinare;

t) aprobă orarul de vizitare a Muzeului pentru public.

În perioada de referință Consiliul de Administrație a funcționat și și-a exercitat atribuțiile specifice astfel încât s-a întrunit într-un număr de 9 ședințe în care au fost emise 79 hotărâri.

2. Ca organism colegial, în cadrul instituției este organizat și funcționează Consiliul Științific, organ de specialitate alcătuit din specialiști de profil, cu rol consultativ în domeniul cercetării științifice, organizării sau structurării serviciilor, colecțiilor muzeale și activităților culturale.

Consiliul Științific sprijină Managerul și Consiliul de Administrație în toate problemele importante ale desfășurării activității instituției iar atribuțiile specifice și domeniului de activitate al acestuia sunt stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare al Muzeului Civilizației Dacice și Romane aprobat prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 184/2016 și sunt următoarele:

a) dezbate programele științifice anuale și de perspectivă ale Muzeului, propunând măsuri organizatorice, bugete și materiale pentru punerea lor în aplicare; sprijină și alte programe de interes pentru instituție;

b) examinează programe muzeologice - istorice și formulează aprecieri;

c) propune colectivele de specialiști care folosind materialul științific și cultural, realizează ghiduri, pliante, afișe, foi de sală, texte publicate, protocoale ale vernisajelor, ș.a.m.d.;

d) se pronunță asupra ponderilor și priorităților activității instituției și specialiștilor săi în domenii de importanță majoră ca: orientarea cercetărilor de teren și noile achiziții de bunuri de patrimoniu, starea colecțiilor și măsurilor ce se impun, diversificarea modalităților de valorificare a patrimoniului de obiecte, date și informații, formarea profesională a personalului, tematica tipăriturilor și publicațiilor, relații de specializare, congrese, cercetări în echipe cu specialiști străini etc.;

e) face evaluări periodice asupra contribuției compartimentelor și specialiștilor acestora la dezvoltarea vieții științifice, culturale, economice și organizatorice a Muzeului;

f) Consiliul Științific se întrunește trimestrial în ședințe ordinare pentru analizarea activităților proiectate pentru perioada care urmează, sau ori de câte ori este nevoie în ședințe extraordinare;

g) se pronunță asupra atribuțiilor incluse în fișele de post ale personalului de specialitate al Muzeului;

h) analizează, aprobă sau respinge planul editorial al revistei „Sargeția”.

În perioada de referință Consiliul Științific a funcționat și și-a exercitat atribuțiile specifice astfel încât s-a întrunit într-un număr de 14 ședințe în care au fost emise 51 hotărâri.

Nu au existat modificări ale limitelor de competențe în cadrul conducerii în anul 2016.

4. dinamica și evoluția resurselor umane ale instituției (fluctuație, cursuri, evaluare, promovare, motivare/sanționare);

➤ fluctuația personalului din instituție:

În cursul anului 2016, în cadrul instituției a încetat contractul individual de muncă, de drept, prin pensionare la limită de vârstă, precum și prin acordul de voință al părților, la un număr total de 8 angajați. De asemenea, au fost angajate un număr total de 11 persoane, prin concurs organizat potrivit prevederilor legale, precum și prin detașări.

➤ Lista nominală cu participanții la cursuri în anul 2016

Nr. crt.	Denumire curs	Nume participant
1.	CONTROLOR FINANCIAR	LEHACI AURORA
2.	CONTROLOR FINANCIAR	CIORAN ADELINA MIOARA
3.	CONTROLOR FINANCIAR	BOCȘE MONICA - ANIȘOARA
4.	CONTROL FINANCIAR	VĂSUȚI MARIA - MIHAELA
5.	REFORMA SISTEMULUI NAȚIONAL DE ACHIZIȚII PUBLICE	BOCȘE VIORELINO – SORIN
6.	CADRU TEHNIC CU ATRIBUȚII ÎN DOMENIUL PREVENIRII ȘI STINGERII INCENDIILOR	PAUL ADRIAN - VIOREL

➤ **evaluarea personalului din instituție:**

Potrivit prevederilor legale în materie, în anul 2016 au fost efectuate 79 de evaluări pentru personalul instituției. S-a realizat evaluarea personalului pentru perioada 1.01.2016 – 31.12.2016.

➤ **sanționare:**

Nu au fost întrunite comisii de disciplină sau date sancțiuni personalului muzeului.

5. măsuri luate pentru gestionarea patrimoniului instituției, îmbunătățiri/refuncționalizări ale spațiilor;

Politica managerială a manifestat o continuă preocupare pentru buna gestionare a patrimoniului cultural, pe tot parcursul anului 2016 fiind derulate o serie de proiecte și programe ce au vizat următoarele segmente:

1. Restaurarea și conservarea curativă de bunuri de patrimoniu

- 1214 pagini carte - restaurare

- 32 albume carte veche - conservare preventivă

- 137 piese pe suport metalic (bronz, fier, plumb) – restaurare și conservare

- 60 piese ceramică – restaurare și conservare

2. Au fost întocmite 69 fișe de obiect pentru expoziția „Dacii de la Munte, Dacii de la Câmpie”

3. Fișe de conservare și restaurare:

- 100 fișe de conservare;

- 198 fișe de restaurare (60 fișe pentru obiecte de ceramică, 137 fișe pentru obiecte de metal și o fișă pentru o carte veche

4. Au fost propuse pentru clasare 33 de piese.

5. La nivelul Muzeului Civilizației Dacice și Romane sunt constituite 53 de colecții și care au fost inventariate la termenele prevăzute în legislației în domeniu în vigoare, după cum urmează:

NR CRT	DENUMIRE COLECTII	NR. PIESE	VALOARE COLECȚII	GESTIONAR	DATA INVENT.
1	COLECȚIA AMFIBIENI ȘI REPTILE	1790	18,28	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
2	COLECȚIA ARHEOLOGIE	7	576.026,19	STĂNCESCU ROXANA	2016
3	COLECȚIA ARHEOLOGIE SARMIZEGETUSA	36669	183.862,50	BĂEȘTEAN GICĂ	2014-2015
4	COLECȚIA LAPIDARIUM SARMIZEGETUSA		802.295,00	BĂEȘTEAN GICĂ	2014-2015
5	COLECȚIA NUMISMATICĂ SARMIZEGETUSA		31.925,00	BĂEȘTEAN GICĂ	2014-2015
6	COLECȚIA ARME	314	159.580,21	ȚUȚUIANU COSTIN	2014
7	COLECȚIA ARTĂ DECORATIVĂ	507	179.984,60	GABOR CAMELIA	2015
8	COLECȚIA ARTĂ GRAFICĂ	283	43.546,50	GABOR CAMELIA	2015
9	COLECȚIA ARTĂ PICTURĂ	803	1.056.338,15	GABOR CAMELIA	2015
10	COLECȚIA BOTANICĂ DEVA	11670	1.676,10	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
11	BUST HORIA	1	1,00	RUS MARIUS	2015
12	COLECȚIA CARTE VECHE	59	231.150,00	DEJU GEORGETA	2015
13	COLECȚIA COLIOPTERE DEVA	30579	324,84	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
14	CASA MEMORIALA CRIȘAN-CUSTODIE	83	845,00	ADAM ADRIANA	2014
16	COLECȚIA EFEMERIDE	1488	806,00	RUS MARIUS	2014
17	COLECȚIA ETNOGRAFIE BRAD (COMPLEX MUZEAL ȚEBEA)	4	2.976,00	OPRIȘA MĂRIOARA	2016
18	COLECȚIA ETNOGRAFIE ȘI ISTORIE BRAD	1119	28.512,88	ADAM ADRIANA	2016
19	COLECȚIA ETNOGRAFIE ORĂȘTIE - CUSTODIE	2045	27,58	BOGDAN IUSTINA	2016
20	COLECȚIA ETNOGRAFIE ȘI INSTALAȚII ORĂȘTIE	2818	48.375,46	BOGDAN IUSTINA	2015
21	COLECȚIA ICOANE PE STICLA SI LEMN ORĂȘTIE	70	44.175,15	BOGDAN IUSTINA	2015
22	COLECȚIA IMPRESIUNI FOLIARE FOSILE	531	17,83	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
23	COLECȚIA ISTORIE ARHEOLOGIE ORĂȘTIE	2881	6.276,64	BOGDAN IUSTINA	2015
24	COLECȚIA ISTORIE CONTEMPORANĂ	11269	35.841,50	RUS MARIUS	2015

25	COLECȚIA ISTORIE MODERNĂ	2970	90.084,63	RUS MARIUS	2014
26	COLECȚIA ISTORIE MEDIE	100	4.182,00	RUS MARIUS	2014
27	COLECȚIA LAPIDARIUM DEVA	108	46.399,99	MITAR CRISTINA	2014
28	COLECȚIA LAPIDARIUM- SUBSOL	255	815,11	URECHEAT GRIGORE	2016
29	COLECȚIA LAPIDARIUM -EXPOZIȚIE DEVA	369	373.100,00	URECHEAT GRIGORE	2015
30	COLECȚIA LEPIDOPTERE DEVA	10937	6.649,62	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
31	COLECȚIA MAMIFERE DEVA	128	15,57	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
32	COLECȚIA MEDIEVALĂ DEVA	1	30,00	TUTUIANU COSTIN	2014
33	COLECȚIA MEDALISTICĂ	269	24.130,50	STROIA ADRIAN	2015
34	COLECȚIA MEMORIALĂ CASA A.IANCU(BAIA DE CRIȘ)	107	3.858,00	OPRISA MARIOARA	2015
35	COLECȚIA MEMORIALA AUREL VLAICU	101	5.008,42	POPESCU ANGELA	2014
36	COLECȚIA MOLUȘTE ACTUALE DEVA	2492	63,80	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
37	COLECȚIA MOLUȘTE FOSILE DEVA	1731	577,34	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
38	COLECȚIA MINERALOGIE DEVA	1083	4.590,96	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
39	COLECȚIA NEVERTEBRATE DEVA	53	0,73	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
40	COLECȚIA NUMISMATICĂ DEVA	17605	1.587.158,62	STROIA ADRIAN	2014
41	COLECȚIA NUMISMATICĂ ORĂȘTIE	1287	37,51	BOGDAN IUSTINA	2015
42	COLECȚIA PĂȘĂRI	571	10,89	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
43	COLECȚIA PEȘTI	134	1,61	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
46	COLECȚIA SCULPTURĂ	37	96.400,00	GABOR CAMELIA	2015
47	COLECȚIA TEZAU	127	NEEVALUATA	STROIA ADRIAN	2014
48	COLECȚIA VERTEBRATE FOSILE I DINOZAURI DEVA	1782	2.051,20	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
49	COLECȚIA VERTEBRATE FOSILE II DINOZAURI DEVA	2018	24,81	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
	TOTAL		5.679.773,72		

50	COLECȚIA BIBLIOTECA DOC. ORĂȘTIE	4062	1.288,39	BOGDAN IUSTINA	2015
51	BIBLIOTECA ȘTIINȚELE NATURII DEVA	4547	3.570,61	CĂRĂBEȚ DORIN	2015
52	COLECȚIA CARTE CURENȚĂ (BIBLIOTECA DEVA)	32500	319.229,62	DEJU GEORGETA	2015
53	COLECȚIA CARTE SARMIZEGETUSA		392,00	BĂEȘTEAN GICĂ	2015
	TOTAL		6.004.254,34		

6. A fost constituită gestiunea Colecției de Arheologie, iar la finele anului 2016 au fost evidențiate, evaluate și înregistrate în contabilitate un număr de 7.238 piese. Inventarierea, evaluarea și înregistrarea în contabilitate a pieselor arheologice va continua și în anul 2017.

De asemenea, la nivelul instituției s-a realizat inventarierea bunurilor de natura obiectelor de inventar și a mijloacelor fixe, precum și a elementelor de activ și pasiv ale instituției cu ocazia încheierii exercițiului financiar.

În anul 2016 am reanalizat spațiile deținute, atât din punct de vedere al necesarului impus de evoluția activității instituției muzeale, cât și mai ales ținând cont de prevederile imperative ale legislației actuale în domeniul protejării patrimoniului mobil și imobil.

În cadrul acestei analize am relevat necesitatea reamenajării și redimensionării spațiilor de expunere a pieselor care fac obiectul expozițiilor temporare, de depozitare a patrimoniului mobil, a spațiilor afectate circuitului administrativ și al publicului vizitator, precum și obligativitatea separării celor trei funcții, de protejare și conservare a patrimoniului aflat în depozit, circuitul de vizitare și spațiile destinate birourilor.

Acțiunile de reabilitare a spațiilor expoziționale și a sediilor aparținând Muzeului Civilizației Dacice și Romane de pe teritoriul județului au constituit și în anul 2016 o prioritate, de calitate acestora depinzând și calitatea demersului expozițional sau a celorlalte activități, științifice, educaționale sau cotidiene. astfel, s-au efectuat diverse lucrări de reparații interioare și exterioare la secția de la Brad, precum și cosmetizări exterioare ale spațiului la Complexul muzeal de la Țebea.

6. măsuri luate în urma controalelor, verificării/auditării din partea autorității sau a altor organisme de control în perioada raportată;

INSPECTORATUL PENTRU SITUAȚII DE URGENTĂ „IANCU DE HUNEDOARA”
AL JUDEȚULUI HUNEDOARA

Control in perioada 09.03.2016 și 20.05.2016

Nereguli

Cu ocazia controalelor efectuate de inspectorii din cadrul ISU Hunedoara s-au constatat

➤ La Castelul Magna Curia și la Clădirea Administrativă nu există întocmită o procedură pentru întreținerea instalațiilor de detectare, semnalizare și avertizare incendii, stabilită între proprietarul clădirii și firma atestată care execută verificările periodice,

➤ Persoana care îndeplinește atribuții în domeniul apărării împotriva incendiilor nu este atestat (în urma absolvirii unor cursuri de formare profesională în domeniul apărării împotriva incendiilor),

➤ Hidranții de incendiu subterani din fața Corpului Administrativ nu sunt fixați în blocuri de beton,

➤ La Secția de arheologie Sarmizegetusa, deschiderea ușii principale de evacuare nu se face în sensul deplasării utilizatorilor spre exterior,

➤ Stingătoarele existente în Secția de Etnografie și Artă Populară, Orăștie, nu sunt marcate, amplasate la o înălțime accesibilă, bine fixate să nu împiedice evacuarea persoanelor în caz de incendiu

➤ Nu se asigură accesul la două uși de evacuare în Castelul Magna Curia, acestea fiind blocate cu diferite materiale,

➤ S-a recomandat închiderea intrării în pod la Secția de Etnografie și Artă Populară, Orăștie, cu ușă metalică rezistentă la foc.

Rezolvare

În urma controalelor efectuate în data de 09.03.2016 și 20.05.2016 de către Inspectoratul pentru Situații de Urgență, s-au întocmit trei procese verbale de control, iar măsurile dispuse de organele de control au fost rezolvate astfel

- La Sediul Administrativ și la Castelul Magna Curia a fost întocmită procedura pentru întreținerea instalațiilor de detectare, semnalizare și avertizare incendii și a fost afișată,
- În cursul trimestrului al III-lea persoana cu atribuții în domeniul apărării împotriva incendiilor a urmat cursul de formare profesională Cadru tehnic psi,
- Hidranții de incendiu subterani din fața Sediului Administrativ au fost fixați în beton,
- La secția de Arheologie Sarmizegetusa s-a modificat deschiderea ușii principale de evacuare în sensul deplasării utilizatorilor spre exterior în regie proprie,
- Stingătoarele de la Secția de Etnografie și Artă Populară, Orăștie, au fost fixate la o înălțime accesibilă și au fost marcate corespunzător,
- S-a realizat închiderea intrării în pod la Secția de Etnografie și Artă Populară, Orăștie, cu ușă metalică rezistentă la foc executată în regie proprie,
- S-a asigurat accesul la două uși de evacuare în Castelul Magna Curia, la etaj, acestea fiind deblocate și semnalizate corespunzător,

Societatea STOP FIRE CONSULTING SERV SRL executa pe baza de contract

- Lunar, verificarea, întreținerea și repararea instalațiilor de stingere, iluminat de siguranță și stingătoare la toate sediile aparținătoare MUZEULUI CIVILIZATIEI DACICE SI ROMANE

- Lunar, verificarea, întreținerea și reparații la instalațiile de semnalizare – alarmare incendii,
- La șase luni, verificarea instalațiilor de stingere cu hidranți.

INSPECTORATUL TERITORIAL DE MUNCĂ HUNEDOARA

Proces verbal de control din 08.07.2016

Nereguli

➤ În urma controlului I.T.M. Hunedoara – Deva din perioada 07.07.2016-08.07.2016 s-a cerut instruirea lucrătorilor desemnați să acorde primul ajutor prin cabinete specializate.

Rezolvare

➤ S-a procedat la instruirea lucrătorilor desemnați să acorde primul ajutor de către dr. Ciotloș Sinoi Lucia, conform Proces verbal de instruire nr.4971/17.08.2016.

În cursul anului 2016 s-au mai întocmit:

➤ S-a întocmit instrucțiunea IP - 38 Instrucțiuni proprii SSM privind persoanele responsabile cu deservirea instalațiilor/echipamentelor de ridicat și a celor sub presiune.

➤ S-au întocmit fișe colective de protecția muncii pentru lucrătorii din afara instituției care execută lucrări pentru muzeu, agenții de pază,

➤ În luna noiembrie s-a întocmit RAPORTUL NR. 6942/02.11.2016 PRIVIND PROTECȚIA MATERNITĂȚII LA LOCUL DE MUNCĂ și INFORMAREA PRIVIND PROTECȚIA MATERNITĂȚII LA LOCUL DE MUNCĂ al salariatei Buș Carmen,

➤ S-au întocmit fișe colective de protecția muncii pentru lucrătorii zilieri care au săpat manual în cadrul cercetării arheologice de la Sarmizegetusa,

➤ Societatea ELECTRIC STANDARD PREST SRL, execută conform contractului de prestări servicii verificarea instalației electrice și intervine pentru repararea defectelor de natură electrică, internet și telefonie fixă.

D. Evoluția situației economico-financiare a instituției:

1. analiza datelor financiare din proiectul de management corelat cu bilanțul contabil al perioadei raportate;

- Situația economico-financiară a instituției

Situația financiară furnizează date despre situația patrimoniului la finele anului 2016, precum și situația plăților efective și a cheltuielilor efective, a creditelor angajate și a celor bugetare individuale. Situația financiară este întocmită în conformitate cu Legea contabilității nr. 82/1991, republicată și completată ulterior, OMFP nr. 629/2009, OMFP nr. 79/2010 și Normele metodologice nr. 82/18.01.2016.

- Execuția bugetară a perioadei raportate

- bugetul de venituri (subvenții/alocații, surse atrase/venituri proprii);

- lei -

	Aprobat	Realizat	Încasat
TOTAL VENITURI	4.739.000	4.391.351	4.408.010
Venituri proprii	996.000	836.920	853.579
Subvenții	3.743.000	3.554.431	3.554.431

Comparativ cu perioada anterioară, situația realizării veniturilor este redată în tabelul de mai jos:

- lei -

Categorii	Prevăzut 2014	Realizat 2014	Prevăzut 2015	Realizat 2015	Prevăzut 2016	Realizat 2016
1. Venituri totale, din care:	4.945.000	4.804.790	4.683.000	4.505.506	4.739.000	4.408.010
- venituri proprii	945.000	805.734	1.033.000	1.037.000	996.000	853.579
- subvenții	4.000.000	3.999.056	3.650.000	3.468.506	3.743.000	3.554.431

Bugetul de cheltuieli (personal: contracte de muncă/convenții/ contracte încheiate în baza legilor speciale; bunuri și servicii; alte cheltuieli; proiecte cu finanțare; cheltuieli de capital)

Bugetul total al instituției este divizat în funcție de cele patru capite bugetare de bază:

a). **bugetul de cheltuieli pentru personal** – include cheltuielile legate de salarii, indemnizații, sporuri, contribuții ale angajaților;

b). **bugetul de cheltuieli pentru bunuri și servicii** – include cheltuielile legate de întreținere, bunuri de natura obiectelor de inventar, reparații curente, deplasări, cărți și publicații, pregătire profesională, protecția muncii, alte cheltuieli cu bunuri și servicii;

c). **bugetul de alte cheltuieli** – include cheltuielile legate de acțiunile cu caracter științific social-cultural;

d). **bugetul proiectelor finanțate** – include cheltuielile legate de realizarea proiectului cu titlul „Centru pentru valorizarea proiectelor cultural – științifice în arheologie” – finanțare de la bugetul de stat;

e). **bugetul cheltuielilor de capital** – prevăzut conform anexelor de la buget.

O situație pe subcapitole bugetare se prezintă astfel:

Nr. crt.	Subdiviziune bugetară	Aprobat (mii lei)	Realizat (mii lei)	Procent (%)
	TOTAL	4.739,00	4.408,01	93,02%
I	Cheltuieli de personal, din care:	2.262,60	2.143,03	94,72 %
	- salarii de bază	1.847,00	1.751,95	94,85 %
	- contribuții	415,60	391,08	94,10 %
II	Cheltuieli pentru bunuri și servicii	1.831,80	1.764,00	96,30 %
III	Alte cheltuieli	130,50	122,31	93,72 %
IV	Proiecte cu finanțare	60,70	60,61	99,85 %
V	Cheltuieli de capital	453,40	318,06	70,15%

Comparativ cu perioada anterioară, situația realizării bugetului de cheltuieli este redată în tabelul de mai jos:

- lei -

Categorii	Prevăzut 2014	Realizat 2014	Prevăzut 2015	Realizat 2015	Prevăzut 2016	Realizat 2016
1.Cheltuieli totale, din care:	4.945.000	4.804.790	4.683.000	4.505.506	4.739.000	4.408.010
- cheltuieli de personal	1.702.500	1.680.521	1.783.000	1.695.459	2.262.600	2.143.029
- cheltuieli de funcționare	3.093.120	2.975.833	2.698.100	2.620.319	1.962.300	1.886.316
- cheltuieli de dezvoltare	149.380	148.436	201.900	189.728	514.100	378.665

- date comparative de cheltuieli (estimări și realizări) în perioada raportată

Programul	Tipul proiectului	Denumirea proiectului	Devizul estimat (lei)	Devizul realizat (lei)
Evenimente, expoziții, proiecte, publicații	Proiecte mici	<i>Campionatul peisagiștilor</i>	100	0
		<i>Cetatea Devei redată orașului</i>	100	0
		<i>Piatră, formă și culoare</i>	100	0
		<i>Expoziție de artă bizantină</i>	100	0
		<i>Viziuni plastice</i>	100	0
		<i>Zilele Icoanei</i>	100	0
		<i>Ateliere de vacanță</i>	200	0
		<i>Frumusețea de lângă noi</i>	200	0
		<i>Incursiuni dacice în spațiul virtual</i>	200	0
		<i>Muzeul din Deva – arc peste timp</i>	200	0
		<i>Retrospectivă Nicolae Truță</i>	200	0
		<i>Serbările de la Costești</i>	200	0
		<i>Târgul meșterilor populari zărăndeni</i>	200	0
		<i>Festivalul DacFest 2016</i>	500	0
		<i>Participare la salonul Național de Restaurare Craiova 2016</i>	500	0

		<i>Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice</i>	1.000	0
		<i>Cercetare arheologică sistematică – Măgura Uroiului</i>	100	100
		<i>Târgul European al Castelelor</i>	100	100
		<i>Săptămâna „Să știi mai multe, să fii mai bun”</i>	200	136
		<i>Cercetare arheologică sistematică – Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia</i>	200	200
		<i>Cercetare arheologică sistematică – Rapolt - La vie</i>	200	200
		<i>Visual Thesaurus</i>	400	395
		<i>Exponatul lunii</i>	688	688
		<i>Ia zărândeana – artă, echilibru, rafinement</i>	1.500	756
		<i>Eminesciana</i>	790	790
		<i>In mundi vanitas</i>	839	839
		<i>Europa – o complexitate de valori</i>	1.060	1.060
Evenimente, expoziții, proiecte, publicații	Proiecte mici	<i>Radiografii</i>	1.150	1.108
		<i>Pliant Complex Țebea</i>	1.200	1.200
		<i>Noaptea Cercetătorilor</i>	2.000	1.520
		<i>Mărturii ale culturii și spiritualității românești</i>	2.500	2.388
		<i>Egiptul faraonilor</i>	3.100	2.986
		<i>Tradiții meșteșugărești</i>	3.750	3.048
		<i>Noaptea muzeelor – secția Orăștie</i>	3.062	3.062
		<i>Școala de vară de restaurare ceramică</i>	3.200	3.114
		<i>Cercetare arheologică sistematică internațională – Cumidava-Râșnov</i>	3.200	3.200
		<i>Proiect: Când viața cotidiană devine patrimoniu UNESCO</i>	3.761	3.760
Evenimente, expoziții, proiecte, publicații	Proiecte medii	<i>Dacii de la munte, dacii de la câmpie</i>	5.922	5.922
		<i>Cercetare arheologică sistematică – Micia</i>	17.500	9.106
		<i>Volum de studii: Representations Sygns and Symbols</i>	15.000	9.450
		<i>Noaptea muzeelor – sediul Deva</i>	9.700	9.700

Evenimente, expoziții, proiecte, publicații	Proiecte mari	<i>Valea Hațegului în Jurassic</i>	10.408	10.408
		<i>Cercetare, Cultură, Educație</i>	10.850	10.790
		<i>Representations Sygns and Symbols</i>	11.650	10.813
		<i>Matrița de bronz de la Sarmizegetusa Regia</i>	11.970	11.970
		<i>Serbările Naționale de la Țebea</i>	19.502	19.502
		<i>Cercetare arheologică sistematică – Ardeu – Cetățuie</i>	22.000	20.927
		<i>Revista Sargetia</i>	40.000	37.590

- gradul de acoperire din surse atrase/venituri proprii a cheltuielilor instituției (%):

Gradul de acoperire din venituri proprii a cheltuielilor instituției pentru anul 2016 este de **19,36 %**.

Veniturile proprii realizate din activitatea de bază, specifică instituției pe categorii de tarife practicate

- bilete intrare muzeu: 415,70 mii lei;
- vânzare material publicitare: 145,86 mii lei;
- contracte de cercetare arheologică, istorică, taxă foto și filmare, taxă închiriere spațiu expozițional: 292,02 mii lei.

- Gradul de creștere a surselor atrase/veniturilor proprii în totalul veniturilor (%);

- **În anul 2016 veniturile proprii au fost în sumă de 853579 lei.**

- Ponderea cheltuielilor de personal din totalul cheltuielilor

Angajații instituției (personal de specialitate, administrativ și de întreținere) sunt plătiți din bugetul aprobat de Consiliul Județean Hunedoara. *Pe baza plecărilor din instituție, precum și din neocuparea posturilor vacante, au fost realizate economii la buget, la capitolul cheltuieli de personal.*

Indicatori economici privind cheltuielile de personal prevăzuți și realizați:

Buget total aprobat (mii lei)	Cheltuieli de personal aprobat (mii lei)	Cheltuieli de personal realizat (mii lei)	Ponderea în cadrul bugetului	Media cheltuielilor pe angajat pe an (mii lei)	Venitul mediu brut lunar pe un angajat (mii lei)
4739,00	2262,60	2143,03	45,22 %	26.13	2,30

- Ponderea cheltuielilor de capital din bugetul total

În analizarea cheltuielilor de capital, trebuie să ținem seama atât de sumele prevăzute în buget cât și de realizarea acestora. Situația fondurilor pentru perioada 01.01.2016 – 31.12.2016 se prezintă astfel:

Buget total		Ponderea in cadrul bugetului	
Aprobat (mii lei)	Realizat (mii lei)	aprobat	realizat
453,40	318,06	9,57%	6,71%

Principalele cheltuieli de investiții efectuate de către instituția noastră în cursul anului 2016 sunt prezentate pe capitole de cheltuieli, după cum urmează:

- **Construcții** : documentație tehnico – economica și asistența tehnică la obiectiv investiții „Construire clădire poartă și amenajare acces la Ulpia Traiana Sarmizegetusa” : 221,44 mii lei
- **Alte cheltuieli asimilate investițiilor**: 96,62 mii lei, din care:
 - refacerea legătură carte veche: 50,00 mii lei;
 - restaurare obiecte de piatră - Menhir : 9,90 mii lei;
 - recertificare sistem management SR EN ISO 9001:2008 : 3,00 mii lei;
 - achiziții licențe : 11,22 mii lei;
 - restaurare icoane pictate : 22,50 mii lei;

- gradul de acoperire a salariilor din subvenție (%);

Gradul de acoperire a salariilor din subvenție este 100%.

Cheltuielile cu contractele încheiate pentru convenții civile pe anul 2016 au fost în suma de 8466,00 lei.

- ponderea cheltuielilor efectuate în cadrul raporturilor contractuale, altele decât contractele de muncă (drepturi de autor, drepturi conexe, contracte și convenții civile) reprezintă 0,192 %.

2. evoluția valorii indicatorilor de performanță în perioada raportată, conform criteriilor de performanță ale instituției din următorul tabel:

Nr. crt	Indicatori de performanță	Perioada evaluată
1.	Cheltuieli pe beneficiar (subvenție + venituri - cheltuieli de capital)/nr. de beneficiari La încheierea exercițiului financiar a anului 2016, rezultă o cheltuială pe beneficiar, după cum urmează: Sbvenție 3.554.431 lei + venituri 853.579 lei – cheltuieli de capital 318.060 lei: nr.beneficiari 140.000 = 29,21 lei	01.01.2016 - 31.12.2016
2.	Fonduri nerambursabile atrase (lei) 1.Proiectul „ <i>Centru pentru valorizarea proiectelor culturale-științifice în arheologie</i> ”(CERES) în colaborare cu MNIR București, LAVIMAR Consult SRL și Institutul Național Cercetare-Dezvoltare pentru Optoelectronică INOE 2000 Fonduri nerambursabile în sumă de 60607 lei 2.Proiectul „ <i>Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei</i> ”. (SEE 2009-2014; LINIA DE PROIECTE PA16/RO12, Conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural). Fonduri nerambursabile în sumă de 68661 lei	01.01.2016 - 31.12.2016
3.	Număr de activități educaționale = 30	01.01.2016 - 31.12.2016
4.	Număr de apariții media (fără comunicate de presă) = 343	01.01.2016 - 31.12.2016
5.	Număr de beneficiari neplătitori =71327	01.01.2016 - 31.12.2016

6.	Număr de beneficiari plătitori =68673	01.01.2016 - 31.12.2016
7.	Număr de expoziții/Număr de reprezentații/Frecvența medie zilnică Număr de expoziții =20 cu frecvență lunară (Exponatul lunii) și trimestrială	01.01.2016 - 31.12.2016
8.	Număr de proiecte/acțiuni culturale = 64	01.01.2016 - 31.12.2016
9.	Venituri proprii din activitatea de bază =853579 lei	01.01.2016 - 31.12.2016
10.	Venituri proprii din alte activități Potrivit prevederilor legale în materie, instituția nu desfășoară alte activități decât cele prevăzute în obiectul de activitate.	01.01.2016 - 31.12.2016

E. Sinteza programelor și a planului de acțiune pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin proiectul de management:

Se realizează prin raportare la:

1. viziune;

Viziunea managerială a Muzeului Civilizației Dacice și Romane s-a concentrat în jurul unor axe prioritare și care vor fi dezvoltate pe toată perioada de management, respectiv, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imobil și mobil, precum și a patrimoniului arheologic aflat în gestiunea instituției; cercetarea științifică, evidența, documentarea și dezvoltarea patrimoniului muzeal; creșterea vizibilității publice a muzeului în România și încurajarea de colaborări menite să promoveze patrimoniul cultural atât la nivel național cât și internațional.

În ansamblu, programul de activitate al Muzeului Civilizației Dacice și Romane, urmărește permanent eficientizarea, prin diversificare și îmbunătățiri calitative și cantitative ale activităților, a viziunii strategice a instituției în privința protejării, conservării și promovării patrimoniului cultural muzeal.

2. misiune;

Muzeul Civilizației Dacice și Romane reprezintă o instituție multifuncțională, cultural - științifică de tip socio-uman, fundamentat pe temeiuri științifice cu următoarele funcții: de cercetare, protejare și dezvoltare a patrimoniului, de administrare, conservare, restaurare, educațională sau comunicativă prin punerea în valoare a patrimoniului muzeal.

Misiunea muzeului este organizarea și efectuarea cercetărilor științifice fundamentale și aplicative în domeniile muzeologiei, istoriei, arheologiei, etnografiei, prin investigarea vestigiilor istorice, monumentelor arheologice, mărturiilor documentare și memoriale, artistice și tehnice, păstrate de-a lungul timpului sau descoperite prin cercetări de specialitate, semnificative pentru

istoria și cultura națională, cu scopul tezurării, conservării și completării colecțiilor muzeale, valorificării lor științifice, expoziționale și instructiv-educative.

Conform analizei ultimilor trei ani, muzeul este unul dintre dinamicii operatori culturali și educaționali din țară, prin multitudinea și importanța expozițiilor temporare, prin creșterea ponderii activităților conexe acestora cât și celor dedicate expunerii de bază.

În orizontul următorilor doi ani Muzeul Civilizației Dacice și Romane urmărește să-și păstreze, prin prestigiul profesional, rolul de reper în mediul cultural, atât hunedorean cât și național, ținând deopotrivă cont de numărul turiștilor, atât români cât și străini.

În consecință, se impune dezvoltarea unor proiecte cu o majoră valoare culturală și implicit educațională. În acest sens, preocuparea dominantă rămâne dezvoltarea colecțiilor prin includerea unor piese cu valoare națională și internațională deosebită (prin donații, achiziții), interesul pentru adaptarea expunerii permanente și a manifestărilor cu caracter temporar la standardele moderne din domeniu, editarea de materiale de popularizare în limba engleză, franceză, germană și maghiară (ghiduri, cataloage, monografii, pliante, vederi), precum și dezvoltarea și diversificarea parteneriatelor externe ale instituției.

Prin întreaga sa activitate desfășurată pe parcursul anului 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva a urmărit promovarea valorilor cultural-artistice ale arealului hunedorean, dar nu numai, pe plan intern și internațional, atât prin organizarea de expoziții și derularea de proiecte, cât și prin colaborarea la diverse activități cultural-științifice, artistice și educative cu instituții similare, asociații, ONG-uri, universități, școli ș.a. Beneficiind de prestața pe care o oferă situarea sa printre instituțiile muzeale cu vechime din Transilvania și din țară, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a desfășurat în permanență o susținută activitatea de cercetare, concretizată prin publicarea de cărți, studii, articole, materiale publicitare, a desfășurat o intensă activitate

de conservare, restaurare, protejare, valorificare și îmbogățire a propriului patrimoniu material, atât prin piesele găsite în urma săpăturilor arheologice, cât și prin donații sau recuperări ale unor bunuri patrimoniale.

Pentru a îndeplini misiunea muzeului și a-și atinge scopurile propuse pe anul 2016, politica managerială a Muzeul Civilizației Dacice și Romane a urmărit în detaliu dezvoltarea unei culturi organizaționale bazată pe o comunicare eficientă atât în interiorul instituției, cât și în exteriorul acesteia, comunicarea fiind modalitatea esențială prin care rezultatele muncii unui colectiv pot fi diseminate în societate. Alte direcții urmărite de echipa managerială a muzeului au fost cele care au privit îmbunătățirea parametrilor de calitate a tuturor activităților instituției, diversificarea eficientă a produselor culturale și publicitate oferite publicului vizitator, promovarea instituției prin toate modalitățile și căile de publicitate, dezvoltarea continuă a relațiilor comunitare și inter-instituționale, protejarea, conservarea și restaurarea patrimoniului propriu în vederea punerii lui în valoare în cadrul expozițiilor și a publicațiilor, dezvoltarea laturii educative a muzeului prin intermediul acțiunilor desfășurate, motivarea și promovarea personalului în conformitatea cu actuala legislație.

De asemenea, din misiunea Muzeului Civilizației Dacice și Romane rezultă și cercetarea arheologică ce se desfășoară conform legislației în vigoare. Serviciile oferite cu privire la descărcarea de sarcină arheologică, care este procedura prin care se confirmă că un teren în care a fost evidențiat patrimoniu arheologic poate fi redat activităților umane curente, se materializează prin întocmirea unui raport de cercetare arheologică preventivă care conține propunerea specialiștilor cu privire la protecția vestigiilor descoperite sau, după caz, emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică a suprafeței cercetate.

În cursul anului 2016 Muzeul Civilizației Dacice și Romane a încheiat Contracte de descărcare de sarcină arheologică după cum urmează:

Nr. crt	Nr. și data contract	Beneficiar	Proiect/ Obiectiv	Tip serviciu	Suma (lei)
1	1/29.01.2016	HODOR CIPRIAN	Locuință individuală și împrejmuire proprietate	EVALUARE TEORETICĂ	160
2	2/08.02.2016	SC HORSES PARADISE SRL	Centru de echitație	EVALUARE TEORETICĂ	640
3	3/15.02.2016	COMUNA SALASU DE SUS	Construire sală educație fizică	EVALUARE TEORETICĂ	160
4	7/26.02.2016	NICULA MARIUS PETRISOR	Amenajare bazin piscicol in extravilanul satului Sălciva	EVALUARE TEORETICĂ	356
5	15/29.02.2016	E-ON DISTRIBUTIE	Înlocuire conducte si bransamente gaze naturale presiune redusă care va fi executat pe străzile Dacilor, Viilor, Dominic Stanca, din localitatea Orăștie, județul Hunedoara	EVALUARE TEORETICĂ	320
6	16/22.03.2016	SC LINIAL ELECTRIC	Alimentare cu energie electrică, lucrări pe medie tensiune Hală producție	EVALUARE TEORETICĂ	320
7	42/04.04.2016	E-ON DISTRIBUTIE	Înlocuire conducte și bransamente gaze naturale presiune redusă pe străzile Dacilor, Dominic Stanca, Viilor, localitatea Orăștie, județul Hunedoara	SUPRAVEGHERE ARHEOLOGICĂ	2900
8	45/13.04.2016	SC VIVA CONSTRUCT	Realizare heleșteu prin extracția agregatelor minerale	DIAGNOSTIC ARHEOLOGIC	4800
9	52/10.05.2016	FUNDATIA DACICA	Construire terasă acoperită deschisă cu bucătărie de vară	EVALUARE TEORETICĂ	160

10	58/16.05.2016	KOVACI ARTUR LUDOVIC	Parcelare teren in vederea construirii de locuințe individuale	EVALUARE TEORETICĂ	240
11	59/16.05.2016	COMUNA PUI	Construire drum de exploatație agricolă Pui	EVALUARE TEORETICĂ	200
12	63/24.05.2016	HANDRACHE ADRIAN CRISTIAN	Anexe ale exploatației agricole	EVALUARE TEORETICĂ	320
13	66/24.05.2016	SC DACARO GOLD	Pensiune agroturistică	EVALUARE TEORETICĂ	160
14	69/08.06.2016	SC PATROL EXIM	Amenajare parcare pentru târg auto și bazar	EVALUARE TEORETICĂ	200
15	74/08.07.2016	ENEL DISTRIBUTIE BANAT	Îmbunătățire tensiune zona PTA 115 Gazometru Hunedoara	EVALUARE TEORETICĂ	640
16	75/12.07.2016	SC DEVA GOLD	Alimentare cu energie electrica simplu circuit 110 kV a obiectivului minier Deva Gold Certej	EVALUARE TEORETICĂ	960
17	77/22.07.2016	MIHAILA DANIEL	Construire 3 case de vacanta	EVALUARE TEORETICĂ	240
18	78/29.07.2016	PRIMARIA ORASTIOARA DE SUS	Alimentare cu apă și canalizare menajeră în localitatea Ocolişu Mic, comuna Orăștioara de Sus	EVALUARE TEORETICĂ	480
19	79/29.07.2016	TELEKOM COMMUNICATION	Modernizare traseu magistral F.O. Deva – Orăștie, intersecția Turdaș, km 368+500	EVALUARE TEORETICĂ	320
20	80/05.08.2016	SC SAMAX ROMANIA	Exploatare miniera – Perimetrul Rovina	CERCETAREA ARHEOLOGICĂ PREVENTIVĂ	36000
21	81/08/08.2016	SC PATROL EXIM	parcare pentru târg auto și bazar	EVALUARE TEREN	2250
22	82/08.08.2016	MIHAILA DANIEL MIHAI	Construire 3 case de vacanță	SUPRAVEGHERE ARHEOLOGICA	650
23	87/24.08.2016	SC BELEVION IMPEX	Amenajare complex iazuri piscicole nevidabile prin excavare agregate minerale	EVALUARE TEORETICĂ	320

24	89/26.08.2016	PASCU SILVIA	Construire spațiu comercial în regim de P și garaj auto	EVALUARE TEORETICĂ	320
25	93/14.09.2016	BULZ DIONISIE	Bransament canalizare menajera	SUPRAVEGHERE ARHEOLOGICĂ	150
26	94/16.09.2016	FEDER ALIN RAZVAN	Anexă a exploatației agricole și împrejmuire, com. Hărău	EVALUARE TEORETICĂ	320
27	95/16.09.2016	SC ANCA ACTIV	Construire agropensiune Brădățel, com. Râu de Mori	EVALUARE TEORETICĂ	160
28	98/28.09.2016	OPREAN TEOFILA	Locuință D+P+M", Deva, Sântuhalm	EVALUARE TEORETICĂ	320
29	100/28.09.2016	SC EXPERT SERV	Lucrări privind punerea în siguranța conducta Ø20 Hațeg – Dealul Babii	EVALUARE TEORETICĂ	960
30	102/04.10.2016	NICULICI VASILE	Construire locuință familială și anexă	EVALUARE TEORETICĂ	320
31	103/04.10.2016	SC BELEVION GEOTOPO	Exploatare Bazalt - Cariera Vorța Dedii	EVALUARE TEORETICĂ	480
32	104/10.10.2016	POTECA DACILOR	Pensiune agroturistică și împrejmuire	EVALUARE TEORETICĂ	320
33	105/11.10.2016	CHIROIU SORIN	Construire locuință individuală	EVALUARE TEORETICĂ	160
34	113/10.11.2016	COMUNA TOTESTI	Bransament la rețeaua de alimentare cu apa în satele Păclișa, Totești, Reea	EVALUARE TEREN	1600
35	114/10.11.2016	CAZACU DANA	Parcelare teren în vederea realizării unui ansamblu de locuințe individuale	EVALUARE TEORETICĂ	320
36	115/23.11.2016	TODORUT CRISTIAN ALEXANDRU	Construire locuință individuală și împrejmuire	EVALUARE TEORETICĂ	160
37	116/23.11.2016	SC KAVASCIL	Construire fabrică de prelucrare a lemnului	EVALUARE TEORETICĂ	160

38	120/12.12.2016	SC INSTANT INTERNATIONALA	Construire magazin PENNY MARKET	EVALUARE TEORETICĂ	320
39	124/16.12.2016	TOMESCU FLORIN ADRIAM	Locuință S+P+M	EVALUARE TEORETICĂ	320
40	125/21.12.2016	DRAGUSANU DOREL	Locuință unifamilială și împrejmuire proprietate	EVALUARE TEORETICĂ	320
41	26/22.09.2016	MINISTERUL CULTURII	Sit arheologic Ardeu, comuna Balșa	CERCETARE ARHEOLOGICĂ SISTEMATICĂ	7747,02
42	27/10.10.2016	MINISTERUL CULTURII	Sit arheologic Micia, comuna Vețel	CERCETARE ARHEOLOGICĂ SISTEMATICĂ	7097,55

3. obiective (generale și specifice);

Muzeul Civilizației Dacice și Romane urmărește următoarele obiective strategice: cercetarea și colecționarea de bunuri cu semnificație artistică și documentară de profil, în vederea constituirii și completării patrimoniului Muzeului; organizarea evidenței de gestiune și științifice a patrimoniului cultural deținut în administrare; depozitarea, administrarea, protejarea, conservarea, restaurarea și documentarea patrimoniului deținut, în condiții conforme standardelor europene generale precum și a normelor elaborate de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național; punerea în valoare a patrimoniului cultural deținut prin: organizarea de expoziții permanente și temporare; organizarea de servicii de documentare deschise pentru public prin folosirea informației despre patrimoniul cultural deținut și despre instituție, potrivit normativelor în vigoare; editarea de publicații științifice și de popularizare; constituirea și organizarea fondurilor documentare precum și a arhivei generale.

Pentru următoarea perioadă de management în vederea îndeplinirii acestor obiective, se va urmări:

1. Intensificarea activităților în parteneriat cu instituțiilor centrale și locale ale statului în vederea accesării fondurilor europene alocate proiectelor de conservare, restaurare a monumentelor istorice.

2. Continuarea inventarierii și evaluării bunurilor muzeului, demers îngreunat de numărul foarte mare de piese și de timpul alocat inventarierii,

relativ mic, din cauze obiective, specialiștii muzeului fiind angrenați și în alte activități specifice postului.

3. Continuarea măsurilor luate în vederea conservării patrimoniului mobil și imobil.

4. Continuarea programului de restaurare a bunurilor de patrimoniu, unele necesitând intervenții obligatorii, dată fiind stare de conservare deosebit de precară.

5. Promovarea valorilor și bunurilor de patrimoniu ale Muzeului Civilizației Dacice și Romane printr-un program mai amplu de expoziții care să fie întinse și la alte muzee din țară, precum și favorizarea schimbului expozițional între Muzeul Civilizației Dacice și Romane și instituțiile muzeale din țară și străinătate.

6. Dorim să continuăm și chiar să intensificăm activitatea de expertizare și clasare a patrimoniului Muzeului Civilizației Dacice și Romane, dar și procesul de realizare a fișelor de obiect pentru fiecare dintre bunurile existente.

7. Sporirea vizibilității și credibilității muzeului, prin organizarea de simpozioane științifice și de manifestări culturale în parteneriat cu alte instituții de profil, de cultură sau educaționale, asocierea cu presa scrisă, audio și video, în scopul valorificării patrimoniului, dar și a potențialului creator al colectivului.

8. Extinderea și diversificarea ofertei educaționale, formative a muzeului. Se are în vedere captarea interesului publicului tânăr pentru istorie, preconizându-se realizarea unor activități cât mai variate în cadrul expozițiilor organizate, aducerea la muzeu a claselor de elevi dar și deplasarea specialiștilor în școli.

9. Demararea procedurii de obținere a statutului de muzeu de nivel național, aflat în subordinea Consiliului Județean, pentru Muzeul Civilizației Dacice și Romane.

4. strategie culturală, pentru întreaga perioadă de management;

Politicile culturale au ca prioritate atât stabilirea direcției și obiectivelor în domeniul culturii la nivel național, cât și asigurarea accesului societății la serviciile culturale oferite de instituțiile prestatoare. Eficiența sistemului de management este o prima condiție pentru sporirea calității și accesului la servicii culturale.

Strategia europeană introduce noțiunea de industrie culturală, care include o linie economică, sau o linie „de alternativă economică” pentru promovarea și democratizarea producției culturale și a distribuției acesteia, precum și o abordare mai popular liberală” a finanțării activităților culturale. Industriile culturale reprezintă acele activități care vizează în primul rând bunurile simbolice, bunuri a căror valoare economică principală este derivată din valoarea lor culturală. Această definiție clasică a industriei culturale include mass - media, film, edituri, muzică, design, arhitectură, new media, precum și „arte tradiționale” – arta vizuală, artizanat, teatru, muzica de teatru, concerte, concerte de performanță, muzee și galerii – toate acele activități care sunt eligibile pentru finanțare din fonduri publice ca „arta”.

În anul 2016, politica managerială a Muzeului Civilizației Dacice și Romane, a trebuit să uzeze mai multe strategii de dezvoltare. Una dintre acestea a fost cea de comunicare internă și externă, comunicarea fiind modalitatea esențială prin care rezultatele muncii unui colectiv pot fi diseminate în societate. Alte direcții urmărite de echipa managerială a Muzeului au fost cele care privesc îmbunătățirea parametrilor de calitate a tuturor activităților instituției, diversificarea eficientă a produselor culturale și publicitate oferite publicului, promovarea instituției prin toate modalitățile și căile de publicitate, dezvoltarea continuă a relațiilor comunitare și inter-instituționale. Dezvoltarea laturii educative a Muzeului prin intermediul acțiunilor desfășurate, motivarea și promovarea personalului în conformitatea cu actuala legislație.

Strategia culturală este definită prin proiectarea (planificarea) pe termen mediu și lung a dezvoltării durabile a sectorului cultural, ținându-se cont de capacitățile proprii și de evoluția mediului economic (piață, concurență, tehnologie).

Strategia culturală, în mod concret, îmbină cultura cu managementul general.

Concurența intra și extra instituțională culturală, mai ales în sectorul cultural de stat și cel public, trebuie considerată ca dezirabilă și chiar necesară, pentru asigurarea calității procesului, produselor și serviciilor în domeniu. Forțele concurențiale în strategiile culturale locale se găsesc, însă și în interiorul unui domeniu cultural, fie el de stat, fie el privat, precum și în domenii culturale diferite.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane are următoarele obiective:

- să îndeplinească sarcinile care îi revin, conform legislației în vigoare, în calitate de muzeu provincial;
- să susțină formarea continuă a personalului, în scopul dobândirii competențelor necesare utilizării tehnicii moderne și să faciliteze activitățile de cercetare;
- să-și consolideze rolul de centru de educație permanentă, prin încheierea unor parteneriate cu alte instituții de cultură, școli, licee, ONG-uri, asociații etc.;
- să organizeze, conform agendei culturale, activități pentru comunitatea pe care o deservește, care să contribuie la mai buna percepție a rolului muzeului în cadrul comunității;
- să diversifice, cantitativ și calitativ, oferta de servicii pentru vizitatori, care să permită accesul largit la informații, atât pe cale tradițională, cât și electronică;
- să promoveze și să consolideze imaginea și rolul muzeului în cadrul comunității, prin abordarea unei politici de marketing și publicitate eficiente;

- să extindă cooperarea intermuzeală, cu muzee din țară și străinătate, în vederea atragerii de noi resurse informaționale și a includerii în contextul profesional al muzeelor românești și europene;
- să ofere noi produse și servicii culturale
- să atragă noi surse de finanțare, necesare modernizării serviciilor și spațiilor muzeului.

5. strategie și plan de marketing;

PREZENTARE GENERALĂ

Muzeul este o instituție permanentă, aflată în serviciul societății și al dezvoltării sale, deschisă publicului și care face cercetări cu privire la măturile materiale legate de om și de mediul său, le achiziționează, le conservă, și mai ales, le expune, în scopul studiului, al educației și al delectării.

Astfel, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are în gestiune patrimoniu cultural imobil, mobil și arheologic:

- Patrimoniul cultural imobil constituie cea mai valoroasă componentă a patrimoniului cultural, atât în ceea ce privește valoarea materială directă, cât și în raport cu posibilitățile de inserție a unor componente extracultură, în această categorie se află monumentele istorice, ansamblurile și siturile istorice;

- Patrimoniul cultural mobil cuprinde bunurile culturale mobile clasate în categoria Fond - care cuprinde bunurile culturale de valoare deosebită, și în categoria Tezaur- care cuprinde bunurile culturale de valoare excepțională;

- Patrimoniul arheologic ca fiind ansamblul bunurilor arheologice format din: siturile arheologice ce cuprind vestigii arheologice, precum și terenurile cu potențial arheologic reperat, ce cuprind bunurile mobile, obiectele sau urmele manifestărilor umane, împreună cu terenul în care acestea au fost descoperite.

În ultimele decenii, comunicația de marketing a înregistrat o evoluție spectaculoasă, câștigându-și meritatul loc de componentă de bază a activității de marketing, contribuind, alături de celelalte resurse proprii ale instituției, la

succesul final. Comunicarea devine o punte de legătură între instituție și mediul său de marketing.

Conform lui Kotler, comunicațiile de marketing reprezintă unul dintre cele patru elemente principale ale mixului de marketing al unei firme. Comunicarea de marketing constituie unul dintre vectorii care permit instituției să acționeze în vederea realizării propriilor obiective. Politica de preț, politica de produs și politica de distribuție influențează și sunt influențate la rândul lor de politica de comunicație. Acestea alcătuiesc politica de marketing, inclusă în politica globală a instituției. Arta, ca și spiritualitatea, nu pot fi considerate simple reprezentanțe ale termenului generic de „marfă”. Valorile culturale vizează orizonturi ale frumosului, ale binelui moral, ale cunoașterii și spiritualității, motiv pentru care evaluarea „produsului” muzeal devine o sarcină dificilă. Serviciile muzeale reprezintă o componentă a serviciilor culturale – activități prestate în beneficiul consumatorilor de cultură, cu sau fără participarea lor directă, cu scopul de a le împlini anumite nevoi și a le produce satisfacțiile așteptate de ei.

Marketingul muzeal poate fi abordat ca: - un sistem de metode și acțiuni care asigură investigarea necesităților societății și publicului larg în ce privește serviciile muzeului și posibilitățile optime de satisfacere a acestor necesități cu mijloace de activitate muzeală; - un mijloc de obținere a concordanței și echilibrului între funcțiile socioculturale specifice muzeului și cerințele pieței culturale. Marketingul este o activitate practică, o tehnologie specială care ajută la rezolvarea problemelor reale. Aplicat în cadrul unui muzeu, marketingul respectă principiile, strategiile și instrumentele generale ale domeniului. Ceea ce diferă este scopul urmărit: realizarea misiunii culturale, sociale și educative a muzeului în condiții optime, în primul rând în beneficiul publicului specific, ca și al societății sau comunității pe care muzeul respectiv le slujește. Cu ajutorul metodelor și instrumentelor de marketing un muzeu poate atinge o serie de obiective vitale pentru buna desfășurare a activității, cum ar fi : atragerea unui public numeros și variat, realizarea și

punerea la dispoziția publicului a celei mai potrivite oferte culturale, atragerea de fonduri și realizarea unor parteneriate pe termen lung.

Spre deosebire de marketingul instituțiilor comerciale, marketingul muzeal atrage surse financiare pe două căi: - direct, din contul vinderii mărfurilor și serviciilor muzeale; - mediat (indirect), din atragerea resurselor externe – alocațiilor de la buget, granturi, sponsorizări, donații etc. Aceste surse sunt utilizate pentru realizarea unor programe culturale și educaționale.

Ambele forme ale marketingului muzeal sunt strâns legate una de alta: cu cât este mai cunoscută și apreciată în societate instituția muzeală, importanța ei socială, cu atât sunt mai mari posibilitățile de obținere a resurselor financiare din afară. Marketingul muzeal are două direcții strategice: - prezentarea și promovarea muzeului și a activității lui; - prezentarea și promovarea serviciilor și mărfurilor concrete oferite de muzeu. Schimbările care au loc astăzi în societate ne arată clar că trebuie să ne schimbăm și noi, și muzeele noastre, trebuie să ne orientăm la nevoile publicului. Este actuală oportunitatea diversificării surselor de finanțare, prin sporirea ofertei de servicii cu plată. Sursele de venituri într-un muzeu pot fi foarte diverse: - taxa de intrare în muzeu; - manifestări culturale și științifice speciale; - servicii de cercetare arheologică; - organizarea unor cursuri speciale pentru diverse categorii de public; - darea în chirie a spațiului muzeal; - magazinul muzeului; - granturi; - donații și contribuții voluntare. Marketingul joacă un rol primordial în supraviețuirea și dezvoltarea oricărui muzeu. Dar „muzeul care a hotărât să aplice politici de marketing urmează, în primul rând, să rezolve două probleme importante: să devină un loc atractiv pentru public și să convingă publicul să intre în muzeu” Altfel spus, pentru a implementa politici de marketing, trebuie să asigurăm calitatea publică a muzeului. Este o sintagmă introdusă în 1996 de cunoscutul muzeolog Kenneth Hudson. Prin aceasta se înțelege măsura în care muzeul satisface nevoile și dorințele vizitatorilor săi, faptul că „muzeul oferă un quantum de satisfacție mărit vizitatorului, crescându-i bunăstarea

psihică și morală. Calitatea publică înseamnă de fapt un set de calități ce fac din muzeu o instituție agreată, dorită, vizitată de public”

Funcționarea unui muzeu este determinată într-o măsură considerabilă de către mediul social în care se găsește. De aceea, muzeele trebuie să ocupe o poziție clară în societate. Pentru managementul strategic, relația dintre instituție și societate este esențială. Managementul strategic pentru un muzeu înseamnă să poți cântări bine atunci când ai de-a face cu dileme precum atingerea unui număr mare de vizitatori față de administrarea colecțiilor, a da lovitura cu o expoziție temporară față de cercetarea științifică.

Schimbările ce apar în concepția despre managementul strategic sunt legate de viziunea în schimbare despre om, despre muncă și despre societate.

În ceea ce privește publicul, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are o misiune specifică și care include scopuri la nivel educativ, cultural, dar și de cercetare științifică. Îndeplinirea acestor roluri se face prin oferirea către public, în totalitatea sa sau pe categorii precis delimitate, a unor produse/servicii specifice. Produsul muzeal principal constă în prezentarea colecției permanente, expozițiile temporare, programele educative, activitățile de scurtă durată și informarea.

Caracterul specific al Muzeul Civilizației Dacice și Romane rezultă din valoarea sa ca element de patrimoniu istoric și cultural. Această valoare trebuie păstrată și făcută cât mai larg cunoscută și din această cauză trebuie promovată prin intermediul turismului cultural. Turismul cultural are ca scop vizitarea acelor locuri și activități ce definesc istoria și oamenii, atât în ceea ce privește trecutul, cât și prezentul lor. Aceasta include resursele culturale, istorice și naturale.

OBIECTIVELE GENERALE DE MARKETING:

Cercetarea de marketing este o condiție obligatorie pentru cei care vor să implementeze marketingul, întrucât trebuie să ne cunoaștem publicul. Studiul de marketing trebuie să fi e o preocupare constantă, deoarece acesta

este un instrument extrem de util, chiar indispensabil pentru buna desfășurare a activității. Investigarea vizitatorilor constituie o activitate-cheie pentru dezvoltarea unei oferte muzeale atractive și cu impact, ținând cont atât de specificul și misiunea muzeului, cât și de nevoile și particularitățile vizitatorilor săi. Este important să cunoaștem caracteristicile sociodemografice, geografice, atitudinale ale vizitatorilor, circumstanțele și motivațiile vizitei, gradul de satisfacție a vizitatorilor și așteptările acestora, dorința de a se întoarce în muzeu și motivele ei. Cunoașterea publicului muzeului este o premisă a dezvoltării unor politici de marketing adecvat. În Muzeul Civilizației Dacice și romane, pe lângă sondajele de opinie realizate periodic, sursa de informații cea mai utilizată pentru a afla opiniile vizitatorilor este „*Caietul de impresii*”, care nu este o metodă științifică pentru a obține date reprezentative, precum și pentru a cunoaște și satisface doleanțele și necesitățile vizitatorilor.

Muzeul modern este în permanentă căutare de noi forme de lucru cu publicul și de atragere a publicului în muzeu.

Obiectivele de marketing și elaborarea strategiilor de marketing, pentru realizarea acestora ne aflăm sub influența unui mănunchi de variabile care se modifică în timp. Din acest motiv, aceste obiective sunt formulate pe termen scurt și mediu (2-5 ani).

Pentru Muzeul Civilizației Dacice și Romane ,au fost definite următoarele obiective de marketing turistic:

1. Sporirea vizibilității Muzeul Civilizației Dacice și Romane în interiorul României și pe plan internațional;
2. Sporirea gradului de informare în ceea ce privește patrimoniul gestionat de Muzeul Civilizației Dacice și Romane a turiștilor potențiali din România și din străinătate;
3. Sporirea nivelului de satisfacție a turiștilor care vizitează Muzeul Civilizației Dacice și Romane;
4. Creșterea numărului de turiști care vizitează Muzeul Civilizației Dacice și Romane și dinamizarea circulației turistice în aceasta zona;

5. Dezvoltarea diferitelor forme de turism, îndeosebi a turismului de afaceri, a turismului cultural – academic, istoric, religios în județul Hunedoara;

Pentru realizarea unei strategii eficiente de atragere a publicului este importantă cunoașterea situației actuale. În plus este necesară și o perspectivă asupra pieței culturale din județul Hunedoara. Integrarea Muzeului în societate se exprimă prin relațiile de colaborare cu alte organizații. Pornind de la acest considerent este necesar să arătăm că tocmai extinderea fără precedent, în ultimi doi ani, a relațiilor de parteneriat și colaborare cu numeroase organizații culturale, sociale, de învățământ și turistice asigură un nivel superior al informației de ofertare și cunoaștere a programelor culturale pe care instituția le pune la dispoziția vizitatorilor.

În vederea creșterii numărului de vizitatori s-a impus promovarea proiectelor și programelor instituției prin construirea unei imagini corecte și atrăgătoare. Pentru aceasta au fost realizate:

- Editarea de publicații de promovare: broșura de servicii cultural-turistice în limba română și engleză; flaiere și semne de carte cu serviciile oferite publicului, cărți poștale și pliante;

- Activități de promovare: reactualizarea setei-ului instituției prin introducerea în permanență a datelor și ameliorarea signalisticii în unitățile muzeale (în interior și în exterior); reînnoirea panourilor publicitare (în interiorul și în afara localității unde sunt punctele muzeale); actualizarea constantă a conturilor facebook pentru informarea persoanelor care folosesc în mod constant platformele de socializare prin portaluri on-line, prin linkuri inter-instituționale, prin Ghidul de călătorie *Petit Futé*; editarea de materiale personalizate: calendare de perete, de birou, mape de prezentare, agende, sacoșe, căni, etc.; actualizarea permanentă a afișajului.

Măsuri pe termen scurt și mediu: Atunci când ne gândim la o strategie pe termen scurt și mediu privind atragerea publicului la muzeu parcursul preliminar în marketing începe cu reflexia asupra muzeului ca producător și asupra vizitatorului în calitate de consumator. Vizitatorii merg de regulă la

muzeu în timpul lor liber. Muzeele sunt, deci, ofertante de produse orientate către timpul liber. Piața timpului liber oferă muzeelor multe șanse, dar este o piață cu mulți concurenți în spațiul sferei culturale și în afara ei. Caracteristicile consumatorilor sunt și ele mereu în schimbare. Apar mereu grupuri țintă și consumatorii devin tot mai exigenți. Aceste caracteristici ale pieței culturale pot reprezenta șanse pentru muzee dacă acestea oferă calitatea cerută și stârnesc interesul publicului vizitator.

Un pas important în procesul de marketing îl reprezintă cunoașterea misiunii muzeelor și identificarea grupurilor țintă la care se raportează acesta.

Produsul reprezintă în sens restrâns colecția muzeală sau în sens mai larg felul în care este prezentată colecția prin expozițiile de bază cu caracter permanent, expozițiile tematice temporare, amenajarea traseului de vizitare, indicatoare orientative, curățenia, utilizarea mijloacelor de informare pentru public etc. un aspect important îl reprezintă programul de acces zilnic și săptămânal, amabilitatea angajaților care vin în contact cu vizitatorii, îndrumarea directă a publicului precum și dotările destinate publicului vizitator (parcare pentru mașini, garderobă, toalete, restaurant, cafenea etc.)

Marketingul muzeal trebuie să vadă produsul cultural prin ochii publicului vizitator. Acțiunile de marketing trebuie susținute de întreg muzeul fiind o atitudine a tuturor celor care lucrează în muzeu. Locul reprezintă amplasarea expoziției, clădirea sau locația care adăpostește patrimoniul. Locul trebuie să corespundă calitativ activităților culturale, răspunzând unor exigențe specifice legate de calitatea împrejurimilor – accesibilitate ușoară, prestața clădirilor în concordanță cu natura colecțiilor și a produselor culturale.

Prețul biletului de intrare este un instrument de marketing. Pentru vizitatori costul accesării unui muzeu nu se rezumă numai la biletul de intrare ci și la celelalte costuri pe care le determină călătoria (hotel, restaurant, cafenea, magazine, transport). Din această cauză calculul prețului biletului sau ansamblului de sisteme de acces în muzeu trebuie realizat astfel încât să nu constituie o opreliște pentru vizită.

Există mai multe posibilități de a folosi prețul ca instrument de marketing: - diferențierea de preț (reducerea prețului în cadrul unor campanii speciale) - accesul gratuit într-una din zilele lunii - biletele pentru grupuri mari – reducerea prețului pentru elevi, studenți și persoane cu dizabilități etc. - flexibilitatea prețului în funcție de sezonul expozițional și oferta culturală sau vânzările la pachet cu alte tipuri de produse (ghidaj de specialitate, program cultural, participare la târguri, etc. În conformitate cu aceste norme de marketing Muzeul a realizat - editarea unor publicații de specialitate pentru promovarea patrimoniului (cataloge de colecții, pliante, broșuri, CD-uri, vizite virtuale etc.) - actualizarea permanentă a publicațiilor promoționale și răspândirea acestora prin rețeaua de difuzare a muzeului și a partenerilor culturali și turistici - prezența constantă în: revistele de cultură, locale și la nivel național cu materiale specifice activităților muzeale; presa locală și națională prin popularizarea permanentă a tuturor manifestărilor instituției; reviste de promovare turistică la nivel local și național - realizarea unor programe de manifestări culturale cu caracter interactiv- Școala altfel. Să știi mai multe, să fii mai bun, Noaptea Muzeelor, Noaptea Cercetătorilor, recitaluri și serate muzicale, vernisări de expoziții, organizarea și găzduirea de conferințe, colocvii, dezbateri, mese rotunde, precum și alte acțiuni cultural-științifice și artistice inițiate de muzeu sau desfășurate în colaborare cu alte instituții partenere.: - îmbunătățirea accesibilității publicului în instituții, la toate sediile: parcări, facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva își desfășoară activitatea și în cadrul secțiilor din teritoriu prin Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa, Muzeul de Istorie Locală și Etnografie din Brad, Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie, Muzeul Memorial „Aurel Vlaicu”, Casa - Muzeu „Avram Iancu” din Baia de Criș și Complexul de Monumente Țebea.

PLAN DE MARKETING

Analiza socio-culturală a mediului în care își desfășoară activitatea Muzeul Civilizației Dacice și Romane:

Așezare cu un impresionant trecut istoric, ale cărui începuturi datează încă din secolul al XIII-lea, Deva este azi un important centru de interferențe culturale interetnice, al cărui potențial cultural trebuie exploatat la valoarea lui reală. Existența unor instituții de cultură precum Muzeul Civilizației Dacice și Romane, care prin întreaga sa activitate urmărește promovarea valorilor cultural-istorice ale arealului hunedorean pe plan intern și extern, prin organizarea de expoziții și activități cultural-științifice, precum și prin activități de cercetare, conservare, restaurare, protejare, valorificare și îmbogățire a propriului patrimoniu material, atât prin piesele găsite în urma săpăturilor arheologice, cât și prin achiziții; - Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva care este o instituție publică de cultură cu caracter enciclopedic, parte integrantă din sistemul informațional și care se adresează tuturor categoriilor sociale pentru informare, documentare, studiu și lectură, pusă în slujba comunității de mai bine de șase decenii; - Teatrul de Artă Deva, care pune în valoare patrimoniul național și universal al literaturii dramatice și al artei interpretative românești; - Centrul de Cultură și Artă al Județului Hunedoara care este o instituție de cultură a cărei menire este de a promova și de a transmite valorile culturale, având și o contribuție importantă la cercetarea, arhivarea, conservarea și promovarea tradițiilor și creației populare specifice zonelor și subzonelor etno-folclorice din județ, urmărind totodată revitalizarea și protejarea meseriilor tradiționale, susținerea meșterilor populari și a creației contemporane; - Direcția de Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Hunedoara, care are misiunea de a promova în județ strategia Guvernului în domeniul dezvoltării și protejării patrimoniului imobil și mobil, contribuind la educația culturală și civică, promovând principiile primordialității

valorii culturale, a libertății creației, a șanselor egale la cultură, a libertății și autonomiei cultelor și a identității culturale în circuitul de valori.

Toate aceste instituții și-au pus deja amprenta asupra a numeroase generații de intelectuali, precum și asupra unor publicații culturale locale deja consacrate, de înaltă ținută științifică (de exemplu Revista „Miorița”, publicație a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Hunedoara, „Vox Libri”, revista Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva și „Sargetia”, publicația Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, etc.), reprezintă tot atâtea garanții că acest lucru se poate realiza.

Tentativele de diversificare a ofertei culturale și de atragere a publicului, de educare a gustului pentru cultură, sunt relativ noi și încă insuficiente. Cu toate acestea, nu putem să nu apreciem faptul că bibliotecile, muzeele, teatrele, instituțiile de învățământ și cele de cercetare se implică tot mai activ în viața comunității, cu acțiuni și evenimente noi, care au drept obiectiv atragerea publicului, formarea interesului acestuia față de instituțiile de profil și de actul cultural.

SCURT ISTORIC AL CLĂDIRII MAGNA CURIA:

Muzeul Civilizației Dacice și Romane își desfășoară activitatea în cadrul Castelului Bethlen, cunoscut și ca Magna Curia, cel mai vechi monument de arhitectură, situat la poalele Cetății Deveii, în partea de sud a acesteia.

Vechimea, importanța și frumusețea acestei clădiri în stil baroc a fost motivul pentru care a fost introdusă pe Lista monumentelor istorice (HD-II-m-A-03225).

Clădirea actuală este o construcție ce datează din perioada Renașterii, refăcută în secolul al XVIII-lea.

Debutul funcționării monumentului este incertă, dar prima mențiune documentară datează din 1520 când nobilul Benedict este numit „castellanus et provisor curiae de Dewa”.

De numele lui Francisc Gézsthy comandantul oștilor princiare ajuns în 1581, proprietar al Cetății Devei, se leagă o primă fază de construcție a monumentului Magna Curia, finalizată în 1582.

Din acest moment informațiile se înmulțesc, fiind cunoscut faptul că în 1608 domeniul ajunge în posesia lui Gabriel Bethlen, nume de care se leagă altă fază de construcție. Gabriel Bethlen va vinde în 1640 domeniul principelui Rákóczi I.

Din 1743 Magna Curia intra în posesia guvernatorului Transilvaniei contele Ioan Haller de Hallerstein, care inițiază refacerea castelului și de a cărui nume se leagă și ultima mare fază de construcție. În urma acestei intervenții, clădirea capătă o nouă imagine prin adăugarea unui nou nivel, 4 bastioane de colț, o curte exterioară precedată de o poartă de intrare decorată cu două blazoane. Acestea din urmă au fost descoperite cu prilejul cercetărilor arheologice din 1992.

Caracterul de reședință este dat de existența sălii de audiențe cu balconul lobat din mijlocul fațadei, total refăcută. Tot acum, în sala festivă a palatului a fost realizat șemineul rectangular de piatră decorat cu blazoanele de alianță ale familiei Haller-Daniel (lebăda cu gâtul săgetat, blazonul Sofiei Daniel și leul din blazonul lui Ioan Haller).

Remarcabilă este evoluția plastică a fațadei în sensul baroc, preluând elemente occidentale executate de artiști plastici ai școlii de la Cluj.

În perioada de după Ioan Haller, Castelul a intrat în domeniul fiscal al comitatului Hunedoara și a funcționat ca local al administrației financiare.

În anul 1938 Magna Curia a devenit Muzeu Județean, adăpostind colecțiile adunate până în acel moment și dispunând de o suprafață utilă de 2114 mp.

O ultimă refacere a clădirii s-a produs în 1997 când au demarat lucrări de restaurare, fără intervenții structurale, acestea fiind finalizate în 2006.

SCURT ISTORIC AL MUZEULUI CIVILIZAȚIEI DACICE ȘI ROMANE:

Începutul muzeului devenea se leagă de momentul înființării „Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara” în 1880. Aceasta prin statutele aprobate, prevedea înființarea unui muzeu de antichități, obiectiv realizat doi ani mai târziu.

În paralel cu colecția de antichități se constituie și colecțiile de etnografie mineralogie, paleontologie și ornitologie.

Conform Legii din 1886 și a hotărârii Prefecturii Județului Hunedoara, muzeul primește denumirea de Muzeul Comitatului Hunedoara care își desfășoară activitatea pe întreg teritoriul acestuia.

Colecțiile muzeului au fost depozitate într-o casă particulară și din 1890 în șase săli de clasă ale Școlii de Științe Exacte actualmente Colegiul Național Decebal Deva.

Muzeul, după periplul prin diferite locații, în 1938 primește ca și sediu Castelul Magna Curia, spațiu în care funcționează și în prezent.

După 1944 a fost organizată prima expoziție permanentă pe „temeiul științei istorice materialiste”. Ca peste tot în blocul socialist, consecința directă a centralizării a dus la ideologizarea instituțiilor, folosite tot mai mult în scopuri propagandistice. Nici Muzeul Civilizației Dacice și Romane nu a fost ocolit de acest curent, prin urmare în 1970 a fost organizată o nouă expoziție permanentă care avea ca tematică „Evoluția societății de la apariția ei până la formarea statelor feudale românești”.

La conducerea Muzeului din Deva s-au aflat cercetători care s-au impus în cultura științifică din care amintim pe Téglás Gabor, Iosif Mallasz, Octavian Floca.

În mai 1981 expoziția de bază cu caracter permanent a fost refăcută, parterul fiind dedicat expunerii pieselor arheologice reprezentative: artefacte dacice și romane, tezaure monetare, machete ale cetăților dacice, etc, etajul fiind destinat istoriei moderne și contemporane. În 1987 Secția de Artă a muzeului a fost găzduită în spațiul Palatului Prefecturii.

În urma deciziei Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor din 4 iulie 1994 denumirea instituției din Muzeul Județean în Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva.

În toată această perioadă clădirea nu a suferit intervenții de structură, dar starea avansată de degradare a impus refacerea acesteia. Prin urmare în 1997 au fost demarate lucrările de restaurare, finalizate în 2006.

Acestea au avut menirea de a reda pe cât posibil splendoarea de altădată a palatului și face din el un punct de atracție pentru localnici și vizitatori și astfel să reprezinte, alături de Cetatea Devei, o emblemă a orașului.

În proprietatea Muzeului Județean a intrat în anii 1960 clădirea anexă care a devenit sediul expozițional pentru colecția de științele naturii. În anul 1968 la parterul clădirii au fost realizate printre cele mai reușite diorame, la vremea respectivă, reprezentând ecosistemele județului (flora și fauna). În anii 1986, la etajul clădirii anexe, a fost organizată expoziția „Memoria naturală a pământului hunedorean” și în paralel cu cele două expoziții de bază, Secția de Științele Naturii organiza în medie 2-3 expoziții temporare pe an.

Ambele expoziții au avut un caracter permanent până în anul 2008 moment în care această clădire a intrat în reamenajare, finalizată în 2011, acesta având ca funcționalități: depozite de arheologie, artă, științele naturii, spațiul cu destinație de tezaur, bibliotecă documentară , sală de lectură, laboratoare, săli de conferință și birouri administrative.

Colecția de Științele Naturii urmează să fie valorificată expozițional în clădirea Magna Curia, restaurată. În spațiul aferent celor două clădiri funcționează un Lapidarium subteran, care adăpostește o colecție de monumente romane, provenite din cercetările arheologice de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Micia, Germisara, etc.

- Secția de Arheologie Sarmizegetusa are în administrare muzeul de sit și parcul arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa.

Muzeul de la Sarmizegetusa a fost înființat în 1924, într-un fost han din centrul comunei Sarmizegetusa și reorganizat în 1976. Expoziția permanentă

organizată aici era alcătuită din piese provenite din cercetări arheologice din siturile arheologice realizate începând cu anii 1883, precum și din descoperiri întâmplătoare de pe raza comunei. Astăzi muzeul este dezafectat și folosește ca depozit pentru piese de mari dimensiuni.

În 1982 la Secția de Arheologie din Sarmizegetusa se vernisează o expoziție nouă, un muzeu de sit, ce avea să prezinte cele mai semnificative descoperiri din cadrul obiectivelor cercetate, într-un nou sediu, construit în perioada interbelică aflat în apropierea sitului arheologic.

Din punct de vedere administrativ, muzeul din Sarmizegetusa a aparținut de Primăria din localitate până în anul 1990, când devine Secție a muzeului devenan.

Urmare reparației capitale a clădirii, în anul 2010, cu prilejul manifestărilor „Dies Traiani”, la etajul clădirii a fost vernisată o expoziție permanentă în spiritul arheologiei experimentale. A fost adăugată ca noutate utilizarea reconstituirilor provenite din cercetarea arheologică, a câtorva tipuri de echipamente militare prezente în armata romană precum și vestimentație civilă.

- Secția de Etnografie și Artă Populară Orăștie situată în Piața Aurel Vlaicu, a fost înființată în anul 1952 ca Muzeu de Istorie al raionului Orăștie.

În anul 1973 a devenit Muzeu de Artă Populară în subordinea Primăriei Orăștie, iar din anul 1990 se constituie ca secție a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Această secție deține o colecție de arheologie cu piese descoperite în zona Orăștiei, piese aparținând perioadei antice, evului mediu precum și o semnificativă colecție de etnografie.

- Expoziția Memorială Aurel Vlaicu (sat Aurel Vlaicu, orașul Geoagiu, nr. 177). În satul Bințiș, azi Aurel Vlaicu, la împlinirea a 70 de ani de la nașterea inginerului român, (1952) pilot și inventator, pionier al aviației române și mondiale, în casa părintească a acestuia, s-au strâns o parte din obiectele care i-au aparținut, punându-se bazele unui muzeu memorial.

La aniversarea centenarului nașterii pilotului, în 1982, a fost construit un nou spațiu în imediata vecinătate a casei, unde a fost reorganizată expoziția memorială „Aurel Vlaicu”. Aceasta prezintă o serie de planuri ale invențiilor în original, tipuri de avioane, obiecte personale caiete de studii, fotografii.

- Expoziția de Istorie Locală și Artă Populară Brad (municipiul Brad, str. Cloșca, nr. 2, cod poștal 335200) a fost înființată în anul 1987 pe baza unor colecții particulare „colecția Safian” care cuprindea piese de etnografie din Țara Zarandului, colecție îmbogățită pe parcurs prin donații. Aceasta conține icoane pe sticlă, fotografii, precum și o valoroasă colecție de grafică, semnată Marcel Olinescu.

În curtea Secției de la Brad a fost achiziționată, strămutată și restaurată pentru expunere o casă țărănească de sec. XIX-lea reprezentativă pentru zona zărăndeană. Colecția numără peste 780 de piese.

- Casa-Muzeu „Avram Iancu” de la Baia de Criș (localitate Baia de Criș, strada Florilor, nr. 1, comuna, cod poștal 337005) a fost inaugurată în anul 2002 pe locul vechii case unde a decedat Avram Iancu. În cele două săli de expoziție permanentă sunt prezentate documente, stampe, fotografii de epocă despre eroul român în Revoluția de la 1848-1849. În a doua sală este organizat un interior moșesc din zona Zarandului cu obiecte de mobilier, uz casnic, îmbrăcăminte și țesături din Baia de Criș.

- Complexul de Monumente Țebea. A fost inaugurat în anul 1972, cu ocazia sărbătoririi bicentenarului răscoalei lui Horea, Cloșca și Crișan. Colecția cuprinde obiecte de etnografie, artă populară, ceramică colectate din Zarand. În ciuda provizoratului, datorat perioadelor de restaurare a celor două clădiri, Muzeul Civilizației Dacice și Romane și-a desfășurat toate funcțiunile specifice acestei instituții de profil.

Colecțiile deja existente, au fost substanțial îmbogățite în urma cercetărilor arheologice precum și colectărilor de teren, achizițiilor și donațiilor. De asemenea a fost încurajată dezvoltarea unor activități noi precum arheologia experimentală.

Cercetarea științifică s-a desfășurat în toate secțiile de specialitate, atât în cadrul Muzeului cât și în colaborare cu alte instituții de profil din țară și străinătate, prin intermediul protocoalelor și a parteneriatelor.

Deși în condițiile prezentate mai sus (cele două renovări), nu a putut fi realizată la sediul central al Muzeului Civilizației Dacice și Romane o expoziție de bază, patrimoniul existent și rezultatele ultimelor cercetări au fost puse în circulație prin cadrul expozițiilor temporare, organizate la sediul principal al Muzeului Civilizației Dacice și Romane precum și în celelalte sedii aparținând muzeului.

A fost promovată o politică care a avut ca obiectiv creșterea dinamicii circulației pieselor și informației urmărind itinerarea, cunoașterea și promovarea lor la instituții de profil din țară și străinătate.

Cercetătorii instituției au pus în valoare rezultatele studiilor prin lucrări științifice publicate în reviste de specialitate, precum și materiale promoționale (broșuri, pliante, insigne, etc).

Patrimoniul mobil al muzeului a beneficiat de serviciul de restaurare calificat în laboratoarele proprii și în cazul în care s-au impus intervenții speciale, au fost apelate laboratoare din țară s-au străinătate. O atenție specială a fost acordată secției de conservare și evidență computerizată care și-a îndreptat atenția asupra condițiilor de protejare a pieselor intrate în inventarele instituției și monitorizarea lor, fiind ulterior introduse în baza de date.

De asemenea această secție are atribuții legate de schimbul de piese de patrimoniu între instituțiile muzeale, încurajând mobilitatea în condiții de maximă siguranță a pieselor spre mai buna cunoaștere a acestora. În toată această perioadă nu a fost neglijată comunicarea și schimbul de idei cu alți cercetători, muzeul devenea reușind să organizeze în fiecare an sesiunea muzeului, precum și o serie de simpozioane și colocvii tematice, participând la rândul lor la manifestări de natură științifică.

Comunicarea s-a îndreptat și spre palierul educațional în cadrul pedagogiei muzeale, prin parteneriate școlare, ateliere de lucru și manifestări interactive organizate de instituție.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva deține la Deva două imobile: Castelul Magna Curia cu 44 de încăperi cu o suprafață de 2114 mp. Suprafața respectivă este atribuită organizării expoziției de bază a Muzeului, care se află în fază de proiect. Până la definitivarea tematicii expoziționale, aici se organizează expoziții cu caracter temporar. A doua locație este Clădirea Administrativă care cuprinde 27 de încăperi din care 17 sunt spații de lucru pentru personalul de specialitate a instituției în suprafață de 676,79 mp și 10 încăperi pentru biblioteca documentară, depozite și laboratorul de restaurare în suprafață de 688,62 mp. Tot la Deva, muzeul mai beneficiază de un spațiu pivnița Castelului, în suprafață de 235,44 mp unde este organizat depozitul Lapidariu care cuprinde piese descoperite la Ulpia Traiana, Micia, Germisara, Aquae etc. De asemenea în grădina castelului în anul 2012 a fost construit un nou spațiu expoziție Lapidariu în suprafață de 1218 mp.

La Sarmizegetusa muzeul are două clădiri: „muzeul vechi” cu 9 încăperi depozite în suprafață de 250,72 mp și clădirea propriu zisă a muzeului, în care funcționează din 1982, cu 19 încăperi din care în 9 sunt atribuite expoziției de bază cu suprafața de 182,87 mp, 7 încăperi spații de lucru și anexe cu suprafața de 124,54 mp, și 3 încăperi spații de depozit în suprafață de 33,2 mp și un spațiu expozițional lapidariu amenajat în curtea muzeului în suprafață de 40 mp.

La Brad muzeul are o clădire cu 20 de încăperi din care 11 sunt ocupate cu expoziția de bază cu suprafața de 288,49 mp, 4 încăperi spațiu de lucru și anexe în suprafață de 67,16 mp și 5 încăperi cu 33,4 mp depozite.

Casa muzeu Avram Iancu din Baia de Criș cuprinde două încăperi cu o suprafață de 20 mp.

La Orăștie muzeul deține un imobil cu 11 încăperi din care 5 sunt pentru expoziția de bază cu o suprafață de 169 mp, 5 pentru depozite cu suprafața de 100 mp și 1 încăpere spațiu de lucru de 22 mp.

Expoziția Memorială Aurel Vlaicu deține 1 sala expozițională la parterul unui imobile construit în preajma casei memoriale și are o suprafață de 96 mp. Hunedoara în circuite turistice.

ANALIZA PIETEI

Turismul în județul Hunedoara

Obiectivele turistice din județul Hunedoara, numeroase și variate, sunt datorate condițiilor naturale, vieții istorice și culturale continue și îndelungate ce s-a desfășurat pe aceste meleaguri.

Străvechile meleaguri hunedorene, nucleu al statului dac, leagăn al formării poporului roman și a limbii romane si-au făcut simțita din plin prezenta în patrimoniul nostru spiritual. Creatorul anonim din Tara Hațegului sau din Zarand, de pe valea Mureșului sau cea a Streiului a transpus dintotdeauna în memoria colectivității nestemate mostre din poezia obiceiurilor, unicate ale eposului eroic sau ale liricii de dor și jale, îmbogățind concomitent universul semenilor săi cu măiestrite lucrături în lemn, în lut sau pânză. Picturile murale din interioarele monumentelor arhitectonice, de la Sântămărie Orlea, Streisângeorgiu, Ostrov, Ribița, Leșnic, Gurasada sau Crișcior denota simt artistic inimitabil, pe care meșterii l-au transmis din generație în generație.

Când ajungi în Hunedoara, în județul Hunedoara, este imposibil sa nu îți fie recomandat sa vizitezi Cetatea de la Deva, Muzeul Aurului de la Brad, Casa Memorială a lui Aurel Vlaicu, Castelul Corvineștilor. De altfel și minunatele monumente ale naturii te fac să nu uiți că ai trecut prin Hunedoara. Țara Hațegului cu vestitul Parc Hațeg, Parcul Național Retezat, dar și rezervațiile din munții Șureanu sau din sudul Apusenilor reprezintă embleme ale județului.

Când faci un circuit turistic în județul Hunedoara, trebuie neapărat să treci pe la Deva. Din orice direcție se apropie călătorul de orașul Deva, îl întâmpină de la mare depărtare Cetatea Devei, podoba orașului. Situată în partea de apus a localității, pe culmea unui deal conic, de proveniență vulcanică, cetatea se află la înălțimea de 371 metri de la nivelul mării și 184 metri deasupra orașului. Împrejurimile împădurite ale dealului cetății formează un imens parc, pe ale cărui alei largi, concentrice, marcate în culori, se poate ajunge, printre copacii seculari, la ruinele fortăreței. Acest traseu este răsplătit și de una dintre cele mai frumoase panorame: valea Mureșului, cercul de munți și dealuri care ne înconjoară din toate părțile – munții Poiana Ruscă, cei ai Zarandului spre vest, munții Apuseni spre nord, Dealul Uroi în est, împreună cu munții Sebeșului, iar în sud munții Parângului și Retezatului.

Teritoriul acestui con vulcanic – monument al naturii – este interesant și în ceea ce privește vegetația din cuprinsul său. Speciile de plante ce cresc aici și în împrejurimi se ridică la peste 1450, dintre care unele rare, elemente acclimatizate, chiar unice. Importanța prezintă și sub raportul faunei, fiind prezentă aici și vipera cu corn.

După cum arată documentele timpului, cetatea Deva a fost construită pe la mijlocul veacului al XIII-lea ca fortăreața militară. Primul document scris care atestă existența unei cetăți aici datează din anul 1269. Transformată de Iancu de Hunedoara în castel nobiliar, va fi amplificată succesiv în secolele XVI, XVII și XVIII, ajungând printre cele mai puternice din Transilvania.

La început, cetatea, împreună cu domeniile care îi aparțineau, se află în posesia regelui, trece apoi cu timpul în proprietatea unor case domnitoare, nobili particulari, până la mijlocul secolului al XIX-lea, când viața multiseculară a acestei construcții ia sfârșit. La 1849 cetatea Deva este părăsită pentru totdeauna, când, explodând magazia cu praf de pușcă, zidurile sunt aruncate în aer, omorând și mica garnizoană a cetății. De atunci și până azi nimeni nu a mai locuit în ea, n-a mai adăugat sau schimbat ceva la această construcție. Azi, ruina cetății Deva, situată în vârf de stâncă, străjuiește ca o santinelă

bătrână asupra oraşului de la poalele ei. Din măreaţa construcţie de odinioară, martoră a multor evenimente, nu au rămas decât ruinele mute şi părăsite.

Rămânând în Deva şi continuând vizitarea obiectivelor turistice cu valoare istorică importantă, ne îndreptăm privirea înspre poalele cetăţii, în actualul parc al oraşului, spre Castelul Bethlen, numit şi „Magna Curia” (curtea mare). Acesta este un valoros monument de arhitectură civilă. Ridicată în secolul XVI şi aparţinând domeniului cetăţii, ea poartă azi pecetea lucrărilor de la 1621 din timpul lui Gabriel Bethlen, principe al Transilvaniei. Conceptul iniţial în stilul Renaşterii, edificiul păstrează în prezent şi unele elemente interesante de arhitectura în stil baroc. De o reală valoare este balconul de deasupra intrării principale, scara monumentală lucrată în piatră de pe latura de nord-est şi căminul cu blazoane, din sala mare de şedinţe.

În prezent imobilul serveşte ca sediu al Muzeului regional Hunedoara-Deva. Toate secţiile muzeului cuprind materiale provenite de pe teritoriul regiunii Hunedoara. Secţia istorică a muzeului are menirea ca prin colecţiile sale să prezinte vizitatorilor dezvoltarea societăţii omeneşti pe teritoriul regiunii, din cele mai vechi timpuri şi până în prezent. Aceasta secţie cuprinde materiale de o rară valoare istorică: obiecte din prima epoca a pietrei provenite din peşterile hunedorene, colecţia de obiecte dacice rezultate din săpăturile arheologice efectuate la aşezările dacice din munţii Orăştiei, lapidarul cu monumente romane, unul din cele mai mari din ţară, colecţia de monede.

Secţia de ştiinţe naturale dispune, de asemenea, de un bogat material organizat în prezent sub formă de depozit ştiinţific. De o deosebită valoare este colecţia de mineralogie, care reflecta bogăţia subsolului regiunii, insectarul cu aproape 30 de mii de exemplare şi colecţia ornitologică completă a regiunii Hunedoara.

Muzeul mai posedă o arhiva istorică, cu documente originale privind, mai ales, răscoala ţăranilor de la 1784-1785. O bibliotecă documentară, de uz intern, întregeste bogatele colecţii ale muzeului.

Programul de vizitare al acestui muzeu este în fiecare zi de marți până duminică între orele 9:00 și 17:00 în perioada verii, iar în perioada iernii între orele 10:00 și 18:00.

Dintre monumentele istorice ale localității Deva mai menționăm Biserica și Mănăstirea Franciscană, înființate în secolul al XVIII-lea, situate în strada Progresului, și turnul vechii Biserici Ortodoxe din cimitirul vechi, zidit după cum arată textul pisaniei de deasupra intrării, în anul 1727.

Continuând vasta rețea muzeală, din partea nordică a județului Hunedoara, ce asigură ocrotirea, conservarea, evidența științifică și punerea în circuitul public a bunurilor culturale din întreaga regiune, ne îndreptăm interesul înspre Muzeul Memorial Aurel Vlaicu. Acesta se află situat în satul cu același nume, aparținând comunei-stațiune Geoagiu. În muzeu ne sunt prezentate planuri ale invențiilor, machete de avioane, obiecte care au aparținut pionierului aviației mondiale. Muzeul a fost înființat în anul 1952 de către Muzeul Județean Hunedoara și cuprinde: un gramofon, un magneton, membrane de telefon, un cazan cu aburi construit de Aurel Vlaicu (1882-1913).

Județul Hunedoara, pe tot parcursul lui, beneficiază de foarte multe izvoare cu ape minerale. Pentru valorificarea acestor ape au fost ridicate stațiuni balneo-climaterice. Dintre acestea o putem menționa pe cea mai importantă din zonă: Geoagiu-Băi. Această stațiune este situată în sudul munților Apuseni, la contactul acestora cu valea Mureșului. Aici predomină un climat reconfortant, tonic, calitățile curative ale apelor minerale fiind cunoscute încă din perioada dacică.

În apropierea municipiului Hunedoara se afla o altă stațiune ce beneficiază de ape minerale, stațiunea Călan Băi. Obiectivele turistice ale localității Călan sunt datorate de condițiile naturale, vieții istorice și culturale continue și îndelungate pe aceste meleaguri. Pitorescul zonei, existența izvoarelor minerale recunoscute pentru calitățile lor curative, fondul cinegetic, precum și bogăția și varietatea elementelor de arhitectură, artă populară și folclor, oferă posibilități de turism pe gustul fiecăruia. În epoca romană a

existat la Călan o importantă așezare pe drumul imperial Sarmizegetusa-Apulum, favorizată de existența apelor termale, fiind denumită Aquae. Au fost descoperite peste douăzeci de inscripții privind prosperitatea localității Aque. Stațiunea beneficiază de sistem de cazare și alimentație publică, în incinta societății existând trei bazine cu apă mezotermală.

Menținând cursul muzeelor din nordul județului, ne iese în cale, în orașul Brad, Muzeul Aurului, sau Muzeul Mineralogic din Brad, singurul muzeu de acest gen, din țară. Localitatea Brad, renumită pentru exploatarea de cărbune brun și minereu de aurifer a fost menționată documentar, pentru prima dată, anul 1445, fiind și unul dintre principalele centre ale Revoluției de la 1848-1849 din Transilvania.

Fondarea muzeului este apreciată a fi 4 iulie 1912, însă etichetele unor exponate pe care este marcat anul 1896, sugerează o vârstă mai veche a primelor eșantioane colecționate.

Inițial muzeul a găzduit doar eșantioane cu aur din zona miniera Brad. Însă în timp, prin donații și schimburi, în fondul muzeului au intrat și piese provenind din alte zăcăminte din țară și din lume. Muzeul aparține în prezent Filialei Bradmin a Companiei Naționale „Minvest” SA din Deva, el cuprinzând peste 2500 eșantioane de minerale dintre care circa 1000 cu aur, alături de piese arheologice cu caracter minier. Totodată muzeul găzduiește și o colecție de mineralogie sistematică, o colecție ce cuprinde minerale descrise pentru prima dată din România (nagyagit, silvanit, telur, pseudobrookit etc.) și una de agate din România.

Dintre eșantioanele deosebite se remarcă octaedrii de fluorit de culoare verde deschis de la Cavnic, diamante din Africa de Sud, cristale cubice de pirit cu muchia de 10 cm, însă atracția principală sunt eșantioanele de aur nativ de forme și dimensiuni diferite.

Dacă ai ajuns în municipiul Hunedoara și vrei să afli ce a lăsat natura și mâna omului acestui oraș, lacul de acumulare Cinciș este unul din numeroasele comori ale regiunii.

Lacul Cinciș este așezat la o distanță de 400 km de București, 400 km de Budapesta și 8 km de municipiul Hunedoara, pe drumul spre Toplița. Este o zonă de o frumusețe deosebită care atrage numeroși turiști an de an. Lacul are o suprafață de 867 ha și o poveste deosebită. Lacul Cinciș este situat pe vatra satului cu același nume, care în anul 1962 a fost strămutat pe un deal din apropiere pentru a putea lua naștere lacul de acumulare. Astfel, un sat cu o existență de peste 1000 de ani (menționat încă din 1360), a fost pentru totdeauna înghițit de ape. În coada lacului, când scad apele este vizibilă biserica din sat. Pe malul lacului Cinciș, între munți și cu o priveliște de vis se afla și Hotelul Cinciș, hotel de trei stele ce oferă tuturor vizitatorilor multiple facilități printre care cele destinate grupurilor, activităților de team-building, întâlnirilor de afaceri, petrecerilor sau evenimentelor deosebite. Această zonă reprezintă punctul de pornire pentru vizitarea unor obiective turistice excepționale, în special cele situate în partea de sud a județului.

Chiar în această parte a județului se află situat Ținutul Pădurenilor. Acest ținut pitoresc cuprinde partea de est a munților Poiana Ruscă, ce ne apar ca un întins platou mărginit la nord de valea Mureșului, la sud de Țara Hațegului, iar spre est oprindu-se în valea Cernii, pe linia Nandru, Hunedoara, Teliuc.

Acesta este una dintre zonele etnografice cele mai conservatoare și inedite, în care se întâlnesc numeroase aspecte arhaice ale elementelor de cultură materială. Portul popular oglindește condițiile specifice de viață, prezentând o mare originalitate a cromaticii și a ornamentației. Interesante costume se găsesc la Dăbâca, Hășdău, Cerbăl, Poienița Tomii etc. Pădurenii sunt renumiți, de asemenea, prin obiectele de podoabă realizate din cositor și alamă, precum și prin arta încrustării căucelor. Un element străvechi al caselor pădurenești, la construcția cărora se folosea lemnul, îl constituie vatra liberă, cu coșul numit caloi. Printre cele mai răspândite piese de folclor muzical și coregrafic sunt „brâurile” pădurenești.

Continuând drumul înspre jumătatea de sud a județului Hunedoara, ni se înfățișează minunata Țară a Hațegului, un mare bazin de o admirabilă

unitate geografica, situat în partea de sud a Transilvaniei și în colțul de sud – vest al regiunii Hunedoara. Țara Hațegului a fost menționată în 1247 ca terra Hatszoc, vechi ținut al cnejilor, juzilor și voievozilor romani, acest teritoriu fiind numit și „un Ardeal în miniatura”. În această parte a județului regăsim vestita mănăstire Prislop, satul Densuș cu minunata biserică de piatră, dar mai ales capitala Daciei romane, Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

Biserica și mănăstirea Prislop, situate la o distanță de 13 km de orașul Hațeg și la 16 km de Hunedoara, a fost înființată în jurul anului 1400 de către călugărul Nicodim, cu ajutorul primit de la Mircea cel Bătrân. Din vechea mănăstire nu a mai rămas nimic, iar biserica mănăstirii a fost refăcută de mai multe ori. Cu toate restaurările însă, planul bisericii, zidită în piatră, a rămas cel vechi. Deasupra usii se constata urme de pictura, la intrare se poate vedea o piatră cu stema Țării Românești și o inscripție cu text latin și o alta în slavonă. Deasupra intrării (spre navă), se află o altă inscripție în legătură cu a doua zidire a bisericii, din ultima jumătate a secolului al XVI-lea. Acesta inscripție datează din anul 1579.

În partea de sud a ramificațiilor munților Poiana Ruscă se afla satul Densuș. Biserica monument din Densuș, situata deasupra satului, pe un mic platou, este unu dintre cele mai caracteristice monumente ale țării. Monumentul este atribuit veacului al XIII-lea. Biserica este zidită în piatra brută și din cea adusă de la Ulpia Traiana, din clădirile romane. În cursul timpului, biserica a suferit mai multe transformări, cea din urma restaurare făcându-se în 1962. Acest monument deține anumite elemente de arhitectura romanice, nord-italice (lombarde), extrem de valoroase.

Ulpia Traiana Sarmizegetusa, capitala provinciei romane Dacia, este așezată în colțul de sud-vest al Țării Hațegului, în teritoriul actualei comune Sarmizegetusa. Situată în apropierea locului numit Tapae, așezarea avea la început un caracter militar, devenind după cucerirea Daciei capitala noii provincii, centru politic, religios și cultural al Daciei romane. Întemeierea coloniei s-a făcut, după cum arată monumentele arheologice, pe la anul 110

d.Hr.. Palatul Augustalilor este una dintre cele mai monumentale construcții dezgropate la Ulpia Traiana, un adevărat palat grandios, de proporții remarcabile. Din acesta clădire se trece, printr-o impunătoare poartă, în for (forum), piața publică. La marginea de est a comunei actuale, lângă șoseaua națională, se află amfiteatrul roman, cea mai impunătoare clădire a orașului, locul unde se aduna populația pentru a se delecta la jocurile gladiatorilor. Necropola antică, locul de înmormântare a locuitorilor Ulpiei Traiana, a fost identificată în mai multe puncte ale așezării. Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa se află în centrul comunei, la marginea șoselei și este deschis în fiecare zi, de marți până duminică, între orele 9:00 și 17:00 în perioada verii, iar în perioada iernii între orele 10:00 și 18:00.

În cadrul obiectivelor turistice antropice de care beneficiază județul Hunedoara, se încadrează și Castelul Sântămărie Orlea. El este menționat documentar la 1363, iar actuala construcție în stil baroc a fost înălțată în 1782 și transformată în secolul XIX. Castelul a fost în proprietatea unor familii de latifundieri care stăpâneau întinse terenuri arabile și o parte din Munții Retezat. Arhitectura deosebită, cadrul natural în care este așezat și situarea în apropierea șoselei Hațeg-Petroșani au condus la transformarea castelului în hotel care te îmbie la popas.

Ajungând în comuna Banița, observăm cum se înalță pe marginea stâncoasă a apei Merișorului. El străjuia, începând probabil din secolul XVI, vechiul drum ce lega Transilvania de Țara Românească prin Pasul Vâlcan, servind și ca punct de vamă. Monumentul construit din piatra de calcar locală, cu ziduri care se mai păstrează pe alocuri până la înălțimea de 20 m, are o formă perfect circulară, de caracter arhaic. Suprafața exterioară, tencuită, a turnului, nu are alt decor decât o sprânceană în partea de sus. Intrarea fortificației se află în partea de nord, la 2 m înălțime de suprafața solului, accesul în turn făcându-se cu ajutorul unei scări. Apărarea fortăreței dinspre vest și sud era asigurată de cele șapte creneluri cu ambrazuri. Celelalte părți mai puțin expuse din cauza terenului accidentat nu au reclamat un asemenea

aranjament. În interior, partea superioară a zidului era prevăzută cu un drum de strajă de lemn, astăzi dispărut.

Sarmizegetusa Regia (cea regească) este situată în Grădiștea Muncelului și a fost capitala Daciei preromane, centru politic și militar al dacilor. Ea este așezată pe culmea Munților Orăștiei, bine păzit de metereze naturale. Grandioasa capitală a statului dac a fost ridicată aproximativ la jumătatea secolului I î.Hr. și cuprindea în aria sa cetatea, zona sacră și așezarea civilă. Cetatea, un patruleter format din blocuri masive de piatră, își întindea domeniul, în cinci terase, pe un teritoriu de aproape 3 ha. În cuprinsul cetății se întretăiau drumurile pavate cu piatră. Pe doua înălțimi situate nu prea departe de ruinele cetății se găsesc resturile unor construcții, probabil cu un caracter religios: Sanctuarul mare patruleter și Sanctuarul mic rotund. Blocurile de piatră ale sanctuarului mic, așezate într-o anumită succesiune, simbolizând razele soarelui, aveau desigur rol calendaristic. Rămășițele unui templu și ale unui turn de pază, fragmente de vase ceramice, vetre de foc, unelte și urmele unei instalații pentru captarea apei de izvor sunt, de asemenea, dovezi grăitoare ale vieții ce s-a desfășurat pe aceste meleaguri. Așezarea civilă, formată din cartierele de vest și de est, se întindea pe zeci de terase, constituind cea mai mare locuire dacică compactă cunoscută. Aici se aflau grupuri de locuințe, ateliere meșteșugărești, depozite, hambare, instalații de captare și distribuire a apei potabile. Într-una din locuințe a fost descoperit un celebru vas ceramic cu stampila „Decebalus Per Scorilo” (Decebal fiul lui Scorilo). Însemnări descoperite pe unele blocuri de piatră ale sanctuarelor, monede, arme precum și celebrul vas au dat posibilitatea cercetătorilor să considere așezarea că existând în vremea când Dacia a fost condusă de Burebista apoi de Decebal.

Trecând la potențialul natural al acestei zone, trebuie menționat și Parcul Național Retezat, mândria județului, primul parc național din România. Parcul este situat în Carpații Meridionali, are o suprafață de 54400 ha și a fost

înființat în anul 1935 pentru a ocroti numeroasele specii de plante și animale și pentru a conserva originalitatea și farmecul peisajului alpin.

Masivul Retezat are o structură geologică complexă fiind alcătuit din roci cristaline și calcare. Datorită altitudinii sale mari (vf. Peleaga 2509 m), activitatea ghețarilor s-a desfășurat amplu, identificându-se urmele a 18 ghețari. În afara ghețarilor de circ (Bucura, Custura, Judele) s-au mai păstrat resturile celui mai întins ghețar de vale (Lăpușnicul), precum și cel mai mare număr de lacuri glaciare din țară, în număr de 83. La poalele Munților Retezat se afla Lacul Bucura (2041 m), cel mai întins lac din zona alpina românească (10,5 ha).

Datorită interesului științific, biologic și pitoresc pe care îl prezintă în special zona de centru a masivului, o mare suprafață a teritoriului a fost declarată parc național, fiind ocrotit prin lege. Aici se întâlnesc aproape 1190 de specii de plante superioare din cele 3450 cunoscute în România. Existența aici a mai bine de o treime din flora țării este unul din motivele pentru care a fost declarat Parc Național. La acestea se adaugă și un număr mare de plante inferioare. Parcul Național Retezat, datorită habitatelor sale foarte diverse, naturale sau puțin modificate datorită intervenției umane, adăpostește o faună deosebit de bogată atât în ceea ce privește numărul de specii cât și în numărul mare de exemplare care alcătuiesc populațiile acestor specii. Sunt declarate monumente ale naturii și ocrotite o serie de plante (floarea de colț, bujorul românesc, papucul doamnei, zâmburul și altele), specii de păsări și mamifere precum capra neagră, râsul, vulturul, acvila de munte, cocoșul de munte s.a.. Accesul în Parcul Național Retezat se face numai pe la cabanele Gura Zlata, Pietrele, Rotunda, Râușor, precum și pe la Stâna de Râu. La finalul anului 2006, Administrația Parcului Național Retezat a încheiat proiectul GEF „Managementul Conservării Biodiversității” în zona Retezatului. Tot în anul 2006 s-a început implantarea proiectului LIFE05 NAT/RO/00165 - Managementul Conservativ al Habitatelor Alpine ca sit Natura 2000 în Parcul Național Retezat.

Rămânând tot în zona Hațegului, se remarcă încă de prin anii 50 Rezervația de Zimbrii Slivuț-Hațeg. Aceasta rezervație este însă pe cale de dispariție, după ce ani în șir autoritățile au tratat cu dezinteres cea mai cunoscută dintre rezervațiile în care există unele dintre ultimele exemplare din animalul-simbol al României. În acest moment situația este dramatică în Hațeg, în arealul rezervației existând doar patru exemplare, cel mai bătrân fiind de douăzeci de ani, iar cel mai tânăr de, un pui, de doar trei ani. Această situație este rezultatul indiferenței ce a făcut ca de la peste treizeci de exemplare în 1958 să se ajungă la doar patru. De altfel suprafața împădurită a fost redusă și ea foarte puternic în ultimii ani.

De asemenea, să nu uităm de rezervațiile naturale din Munții Șureanu, cu Cheile Crivădiei sculptate în partea vestică a Dealului Runcu și cu o lungime de 1 km. Îngustimea culoarului dintre pereții care au înălțimi de 70-100 m deasupra râului, verticalitatea lor și marnitele cu adâncimi de peste 1,5 m din jumătatea superioară, nu au permis nici măcar formarea unei poteci. Vegetația și flora deosebită, cât și spectaculozitatea, prezintă un mare interes științific. Astfel întâlnim liliacul sălbatic, frasinul, cornul, teiul, etc. Vegetația de peste stâncării de lângă Ohaba de Sub Piatră adăpostește specii xerice (*Anthemis Montana*, etc.). O altă zonă deosebită o reprezintă Cheile Băniței sculptate în calare mezozoică, fiind străbătute de calea ferată Petroșani-Simeria. În jurul cheilor, cât și pe înălțimile calcaroase din jur, se dezvoltă o floră care include numeroase endemisme și specii sudice (*Juniperus Sabina*, *Fraxinus Ornus*, etc.). Întreaga regiune este presărată cu numeroase peșteri subterane precum Peștera Tecuri, Peștera Ciclovina, Peștera Sura Mare, Peștera Bolii, Peștera Gura Oanei.

Tintirea pieței

Călătoriile pe care le vor desfășura turiștii sunt calatoriile de agrement.

Țintirea pieței constă în evaluarea elementelor de atractivitate ale segmentelor și în selectarea segmentului-țintă.

Poziționarea

Poziționarea reprezintă dezvoltarea unui serviciu și a mixului de marketing pentru a ocupa un anumit loc în mintea consumatorilor din cadrul piețelor-țintă. Pentru o poziționare eficientă, întreprinderea trebuie să dețină informații despre necesitățile și dorințele consumatorilor de pe piețele-țintă și avantajele pe care ei le urmăresc, să cunoască punctele tari și slabe ale competitorilor întreprinderii, modul în care aceștia sunt familiarizați cu ele, să dispună de informații asupra modului în care consumatorii percep întreprinderea comparativ cu concurența.

Lewis R.C. a precizat existența a trei elemente necesare poziționării: crearea unei imagini, comunicarea avantajelor consumatorului și diferențierea mărcii de serviciile competitorilor. Strategia de poziționare ce poate fi utilizată este poziționarea bazată pe caracteristicile produsului turistic oferit.

MEDIUL DE MARKETING - Este alcătuit din piața, concurența și analiza PEST și reprezintă auditul extern. Analiza PEST cuprinde totalitatea factorilor politici, economici, socio-culturali și tehnologici.

- CONCURENȚA

Cunoașterea concurenței joacă un rol hotărâtor în planificarea de marketing. Un obiectiv turistic trebuie să-și compare în mod constant produsele, prețurile, canalele de distribuție și acțiunile de promovare cu cele ale concurenței. Astfel, ea poate identifica avantajele și dezavantajele pe care le are în lupta cu aceasta, lansând atacuri mai precise asupra concurenței și apărându-se mai bine de atacurile acesteia.

STRATEGII DE MARKETING:

Strategia de piață

Strategia de piață este denumită „nucleul politicii de marketing”. Există o multitudine de opțiuni strategice pe care instituția trebuie să le aibă în vedere. Astfel, în funcție de dinamica pieței, muzeul își propune să adopte o *strategie*

de creștere, respectiv a dezvoltării activității de piață, deoarece obiectivul de marketing este penetrarea pieței. Aceasta strategie se realizează prin creșterea frecvenței de utilizare a produsului oferit.

În funcție de poziția muzeului față de schimbările pieței, muzeul adopta o *strategie activa*, ce presupune anticiparea schimbărilor pieței și intervenirea în influențarea acestor schimbări, în scopul folosirii lor pentru creșterea profitului. De asemenea, trebuie anticipate modificările mediului extern, depistarea oportunităților și influențarea acestuia printr-un proces continuu de inovare.

După poziția muzeului față de exigențele pieței și ținând cont de obiectivul de marketing (de penetrare pe piață) se va adopta *strategia exigenței ridicate*, punând accent pe calitatea produselor și serviciilor pentru a satisface în mod corespunzător cererea consumatorului.

Strategia de produs

Prin intermediul strategiilor de produs, se propune să se satisfacă nevoile clienților, și să creeze un avantaj competitiv durabil, pe baza competențelor sale esențiale.

Produsul turistic este un amalgam de elemente tangibile și intangibile, concentrate într-o activitate specifică pe care consumatorul le achiziționează ca o combinație de activități și aranjamente. Înnoirea ofertei turistice se realizează prin includerea noului produs turistic alături de cele deja existente. Această opțiune strategică reflectă eforturile instituției de adaptare permanentă la exigențele și cerințele purtătorilor cererii fiind indicată în acest caz deoarece piața se caracterizează printr-o concurență puternică. Nivelul calitativ al produselor este o coordonată majoră a definirii strategiei de produs. Ne propunem varianta strategică de diferențiere calitativă a produsului nostru.

Strategia de distribuție

În stabilirea strategiei de distribuție, se au în vedere caracteristicile mediului extern și intern al muzeului, precum și obiectivele stabilite.

În funcție de intensitatea distribuției, considerăm că o distribuție selectivă este adecvată pentru produsul nostru turistic.

Strategia de comunicație

Prin politica de comunicație și mijloacele prin care se va concretiza, vom urmări o difuzare cât mai completă a unor informații despre activitatea și produsele noastre turistice, vom viza întărirea imaginii și a prestigiului mărcii.

Promovarea va fi la început agresivă, urmând ca după cunoașterea produsului să continue să existe, dar nu la fel de agresiv. Noul produs turistic va fi promovat prin intermediul partenerilor, pe pagina de web a muzeului, în broșuri, reviste și ziare de specialitate, prin participarea la târguri naționale și internaționale de profil.

Strategia de personal

Muzeul dispune de un personal calificat, relativ tânăr, dinamic, cu o bogată experiență în domeniu. Este cunoscut faptul că personalul prestator de servicii turistice este cel care impune nivelul calității produsului turistic. În cazul produsului turistic oferit de instituția noastră, când vorbim de personal ne referim mai mult la personalul care însoțește clientul, care realizează ghidajul și care este foarte bine informat despre zona vizitată.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane urmărește realizarea următoarelor obiective:

- Promovarea valorilor patrimoniului cultural.
- Modernizarea și reabilitarea infrastructurii muzeale prin accesarea fondurilor europene nerambursabile.
- Creșterea participării cetățenilor din județul Hunedoara la revitalizarea activității culturale prin utilizarea eficientă a infrastructurii culturale județene.
- Realizarea programului anual minimal de manifestări proprii pentru susținerea activității educative, atragerea cetățenilor spre activitatea muzeistică și participare la activitatea culturală.
- Utilizarea rațională a resurselor umane și materiale prin reducerea costurilor și creșterea veniturilor proprii ca obiectiv economic, de diagnostic al

managementului instituțional.

Scopurile principale ale Muzeului sunt:

- gestionarea și creșterea patrimoniului muzeal, asigurarea securității și integrității sale;
- întocmirea și păstrarea evidențelor științifice, tehnice și administrative;
- conservarea și restaurarea patrimoniului muzeal;
- cercetarea științifică și valorificarea acesteia prin organizarea de manifestări științifice, organizarea și participarea la reuniuni științifice naționale și internaționale, editarea de publicații științifice și de popularizare, de tematici expoziționale permanente și temporare;
- întocmirea, gestionarea și valorificarea științifică a evidenței valorilor din colecțiile muzeului (monumente și obiecte);
- răspândirea și popularizarea cunoștințelor acumulate prin studierea patrimoniului, mediatizarea valorilor deținute și a tuturor manifestărilor cultural-educative și editarea de lucrări de popularizare;
- asigurarea serviciilor pentru educație, agrement și recreere, cazare, masă, transport și divertisment.

Activitățile și resurse:

În cadrul muzeului există Secția de Marketing Relații cu Publicul, care colaborează cu operatorii de turism pentru a putea oferi:

- cazare și rezervări în hoteluri pe teritoriul județului Hunedoara;
- servicii de transfer și închirieri auto;
- pachete și programe turistice pentru individuali și grupuri ;
- organizare de conferințe, simpozioane și întâlniri de afaceri ;
- tururi de oraș și excursii la alte obiective turistice din județ.

Factorii de succes în activitatea culturală cu specific muzeal derivă din strategia managerială și de marketing. Această strategie se bazează pe o analiză atentă cu privire la punctele tari/forte, punctele slabe, oportunitățile și amenințările pe care le are instituția. Sunt analizați factorii interni și externi și în concluzie se furnizează informații utile pe baza cărora muzeele trebuie să își

stabilească niște priorități. Comunicarea muzeelor cu publicul se desfășoară pe baza unei strategii generale de comunicare ce are în vedere grupurile țintă de clienți. Sunt importante canalele generale de comunicare pe baza cărora informațiile ajung la aceștia (grupurile de presă locale, regionale, naționale; mijloacele mass media, radio, TV; agențiile de presă; site-urile de evenimente; site-urile turistice; agențiile turistice, asociațiile și ONG-urile partenere etc.).

În proiectul de management au fost asumate programe culturale de anvergură prin intermediul cărora să fie puse în practică ideile transmise prin viziunea și misiunea pe care instituția și le-a asumat. Cercetările de teren au reprezentat și oportunitatea identificării de monumente și obiecte de patrimoniu care completează planul tematic al Muzeului.

Conceptul de marketing cultural al Muzeului Civilizației Dacice și Romane vizează promovarea activităților culturale. În acest sens, au fost realizate următoarele: a) publicitate clasică: promovarea la televiziune, publicitate în ziare și reviste de specialitate, distribuirea de flayere de promovare, benere; b) tipărirea de pliante și vederi publicarea pe site-ul instituției a comunicatelor cu toate detaliile necesare pentru toate evenimentele care au loc la Muzeu și la sediile secundare ale acestuia; c) organizarea de vernisaje, conferințe, sesiuni de comunicare bine promovate în mass-media; d) publicarea pe site-ul instituției a comunicatelor cu toate detaliile necesare pentru toate evenimentele care au loc la Muzeu și la sediile secundare ale acestuia. Așadar, site-ul instituției a fost îmbunătățit și completat prin crearea unui cont de facebook, ce nuanțează prezentarea activității instituției de o așa manieră încât să ofere celor interesați - persoane de specialitate, turiști, persoane interesate în colaborări etc – informații privitoare la obiectivele turistice ale județului precum și întregul potențial cultural existent.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT a județului Hunedoara

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Situarea județului la extremitatea vestică a României pe principalele trasee rutiere și ferate de intrare dinspre Vest în România</p> <p>Tradiția industrială a județului Hunedoara</p> <p>Existența unei forțe de muncă calificate</p> <p>Sector dezvoltat al exploatării și prelucrării lemnului</p> <p>Sector activ al confecțiilor textile, pielărie și încălțăminte</p> <p>Existența unei infrastructuri de susținere a activității ce cuprinde incubatoare de afaceri, firme de consultanță</p> <p>Dezvoltare puternică a sectorului privat în comerț și servicii</p>	<p>Existența de zone mono-industriale, în curs de restructurare și care se confruntă cu acute probleme sociale</p> <p>Existența unor industrii poluante, mari consumatoare de energie</p> <p>Pondere mică a industriei cu tehnologie de vârf</p> <p>Număr redus de IMM-uri în zonele defavorizate și în mediul rural</p> <p>Ineficiența exploatărilor miniere</p> <p>Șomaj ridicat</p> <p>Slaba cooperare între industrie și cercetare</p> <p>Lipsa unei baze de date privind cererea și oferta forței de muncă, pe meserii</p> <p>Lipsa unor strategii viabile de restructurare a întreprinderilor de stat</p> <p>Existența unor spații de producție nefolosite</p> <p>Inexistența unui sistem stimulativ pentru înființarea de IMM-uri în domeniile economice deficitare</p> <p>Gama redusă a serviciilor bancare raportat la cerințele dezvoltării IMM și o slabă răspândire a</p>	<p>Creșterea numărului de investitori în județ, ca urmare a fenomenului de migrare a acestora dinspre polii Arad și Timișoara către estul regiunii</p> <p>Transferul de tehnologie și know-how spre firmele din județ.</p> <p>Mediatizarea oportunităților de afaceri, inclusiv cele din zonele defavorizate</p> <p>Înființarea de Parcuri Industriale și Parcuri Tehnologice</p> <p>Construirea autostrăzii Nădlac-Arad-Timișoara-Deva-Sibiu ar avea un impact atât pentru dezvoltarea firmelor care pot oferi produse/servicii în faza de construcție a autostrăzii, cât și în creșterea atractivității județului pentru potențialii investitori</p> <p>Reorientarea băncilor în vederea sprijinirii înființării și dezvoltării sectorului IMM prin diversificarea serviciilor bancare</p> <p>Întărirea/specializarea instituțiilor care oferă servicii de consultanță</p> <p>Crearea unei Asociații Județene a Întreprinzătorilor care să permită reprezentarea intereselor întreprinzătorilor față de</p>	<p>Creșterea nivelului de trai, respectiv creșterea salariilor va conduce la mutarea în alte regiuni a clienților firmelor care produc în lohn</p> <p>Specializarea îngustă din zonele monoindustriale și lipsa unor programe de reorientare profesională coerente reduce atractivitatea acestor zone pentru investitori</p> <p>Posibilitatea neadaptării la condițiile de calitate impuse de UE</p> <p>Invadarea pieței cu produse din import</p> <p>Lipsa unor corelări ale programelor de dezvoltare a infrastructurii și nevoile de echipare a zonelor cu</p>

	<p>băncilor, în afara zonelor urbane</p> <p>Regresul pieței tradiționale interne</p> <p>Lipsa unui sistem informațional adecvat susținerii activităților din toate ramurile economiei, în vederea diversificării gamei serviciilor și activităților productive</p> <p>Infrastructura de susținere a activității IMM neuniform repartită în județ și lipsa acesteia în special în zonele cu mari probleme de reconversie</p> <p>Investiții scăzute în resursele umane ale IMM-urilor</p>	<p>autoritățile locale și recunoașterea asociațiilor de tip patronal drept parteneri de discuții de către guvern</p> <p>Creșterea plafonului fondurilor Uniunii Europene pentru România</p> <p>Macrostabilizarea economică și scăderea inflației în limite acceptabile poate crește apetitul pentru credite și investiții în producție și servicii</p>	<p>potențial de dezvoltare a IMM</p> <p>Percepția negativă a privatizării întreprinderilor de stat</p> <p>Fiscalitatea împovărătoare</p> <p>Forța de muncă angajată la negru</p> <p>Instabilitatea legislației</p> <p>Competiția neloyală datorată pieței negre</p> <p>Inexistența unei infrastructuri de cercetare performante</p> <p>scade posibilitățile și apetitul tinerilor cercetători valoroși de a rămâne în România</p>
--	---	---	---

Infrastructura

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Rețeaua de transport relativ dezvoltată</p> <p>Rețea dezvoltată de distribuție a energiei electrice</p> <p>Număr mare de licee și instituții de învățământ superior</p>	<p>Densitatea drumurilor modernizate este foarte mică în anumite zone ale județului</p> <p>Lipsa rețelelor de gaz metan în zonele rurale și urbane defavorizate</p> <p>Existența unor zone, în special în mediul rural, aproape</p>	<p>Dezvoltarea aerodromului Săulești</p> <p>Dezvoltarea învățământului la distanță</p> <p>Existența unor programe cu finanțare internațională și națională pentru dezvoltarea și reabilitarea</p>	<p>Necorelarea politicilor macroeconomice (bugetare, monetare și fiscale) cu realitățile și nevoile existente</p> <p>Dezvoltarea necorespunzătoare a infrastructurii de afaceri</p> <p>Creșterile prețurilor la serviciile de telecomunicații și</p>

<p>Convergența a patru drumuri de importanță europeană și națională Județul este străbătut de coridoare pan-europene</p>	<p>izolate din punct de vedere al rețelei telefonice de comunicație și electricitate Inexistența unei autostrăzi Sisteme necorespunzătoare de epurare a apelor, de colectare și reciclare a deșeurilor menajere Insuficientă implicare din partea consiliilor locale în dezvoltarea serviciilor comunitare. Servicii insuficiente diversificate.</p>	<p>Infrastructurii Dezvoltarea comerțului electronic și a posibilităților de plată electronică a impozitelor</p>	<p>transport Existența unor infrastructuri de transport insuficient exploatate Neadaptarea infrastructurii de transport la cererea existentă</p>
<p>Rețeaua de transport relativ dezvoltată Rețea dezvoltată de distribuție a energiei electrice Număr mare de licee și instituții de învățământ superior Convergența a patru drumuri de importanță europeană și națională Județul este străbătut de coridoare pan-europene</p>	<p>Densitatea drumurilor modernizate este foarte mică în anumite zone ale județului. Lipsa rețelelor de gaz metan în zonele rurale și urbane defavorizate. Existența unor zone, în special în mediul rural, aproape izolate din punct de vedere al rețelei telefonice de comunicație și electricitate Inexistența unei autostrăzi Sisteme necorespunzătoare de epurare a apelor, de colectare și reciclare a deșeurilor menajere Insuficientă implicare din partea</p>	<p>Dezvoltarea aerodromului Săulești Dezvoltarea învățământului la distanță Existența unor programe cu finanțare internațională și națională pentru dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii Dezvoltarea comerțului electronic și a posibilităților de plată electronică a impozitelor</p>	<p>Necorelarea politicilor macroeconomice (bugetare, monetare și fiscale) cu realitățile și nevoile existente Dezvoltarea necorespunzătoare a infrastructurii de afaceri Creșterile prețurilor la serviciile de telecomunicații și transport Existența unor infrastructuri de transport insuficient exploatate Neadaptarea infrastructurii de transport la cererea existentă</p>

	consiliilor locale în dezvoltarea serviciilor comunitare. Servicii insuficiente diversificate.		
--	--	--	--

Cercetare – Dezvoltare – Inovare

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Autoritățile locale au sprijinit de fiecare dată, inclusiv financiar, acțiunile științifice ce au avut loc în județ	Insuficiență cunoaștere a ofertelor de proiecte europene Dotarea tehnică depășită, foarte multe echipamente cu care se lucrează în institute fiind achiziționate înainte de 1989	Existența strategiilor locale de dezvoltare (Parc Tehnologic, Parc Industrial) Acces liber pentru toți cercetătorii la Programul Cadru 6 al Uniunii Europene În cadrul ADR V Vest se desfășoară proiectul „Regional Innovation Strategy” care este corelat cu proiectul dezvoltării regionale	Există riscul ca produsele cercetării să nu poată fi valorificate în județ, în beneficiul județului Necunoașterea limbilor străine limitează accesul la programele europene pentru unii cercetători Număr încă redus de utilizatori casnici conectați la internet Neechivalarea studiilor universitare din România de către universitățile din străinătate

Turism

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Zone apline cu vârfuri de peste 2500 m, ideale pentru turismul sportiv de vară și de iarnă Zone cu complexitate mare de resurse naturale Populație deosebit de ospitalieră și prietenoasă Județul deține o pondere ridicată	Lipsa unui sistem unitar de administrare a zonelor protejate care să permită practicarea turismului în aceste zone Lipsa noțiunilor de management, legislație și necunoașterea limbilor străine de către cei implicați în rețelele de	Potențial de turism cultural Posibilități de silvo-turism Dezvoltarea în zonele alpine izolate a turismului montan Meșteșuguri artisanale Recâștigarea atractivității centrelor turistice tradiționale pentru turiștii	Întârzieri în privatizarea unităților de turism Administrația publică nu este receptivă în legătură cu importanța dezvoltării turismului în județ Calitatea mediului în unele zone influențează negativ dezvoltarea turismului

<p>din piața turismului de afaceri și de tranzit Centre turistice cu tradiție Piață tradițională de turism local Județul e străbătut de drumuri europene Natură în mare parte neatinsă și nepoluată Folclorul și tradițiile culinare ale județului Numeroase biserici și mănăstiri Lacuri de acumulare parțial sau deloc amenajate, Culoarul Cerna-Jiu, lunca Mureșului Stațiuni balneo-climaterice de tradiție Zone protejate cu suprafețe întinse (rezervații naturale, parcuri, etc.) Sursă de venituri principală (lemn și vânat), sursă suplimentară de venituri (fructe de pădure, melci, ciuperci) Excedent de spații de locuit în gospodării</p>	<p>turism rural Poluarea punctuală Zone alpine cu utilizare minimă Lipsa informației și a hărților turistice Lipsa infrastructurii de acces către obiectivele turistice Lipsesc resursele umane specializate în domeniu Lipsa organizațiilor de promovare a turismului Privatizarea haotică Nu există reglementări pentru posibilitatea folosirii bazelor din silvicultură în cadrul circuitului turistic Lipsa colaborării cu operatorii de turism In zona de munte există multe localități care nu beneficiază de rețele de utilități (apă, canal) Depozitarea și reciclarea deșeurilor Lipsa sistemului de colectare a gunoiului menajer și folosirea bazinelor râurilor ca și groapă de gunoi a satului Oferta de servicii</p>	<p>autohtoni din străinătate Implementarea relativ simplă și cu investiții a pensiunilor rurale Implementarea relativ simplă a unor trasee de drumeție, reabilitarea cabanelor montane Implementarea conceptului Nord-American "Off-Highway-Motor Vehicle recreation" și stabilirea primului parc de acest gen în Europa Posibilitatea de ameliorare a traseelor turistice cu sterilul de mină și deșeurile siderurgice (zgură) Reducerea eroziunii drumurilor agricole și forestiere create și folosite de manieră spontană prin repararea și întreținerea acestora ca urmare a practicării turismului Apariția unor fonduri pentru dezvoltarea gospodăriilor mici FIDA Dezvoltarea turistică a zonelor Parâng, Retezat, Țara Hațegului, Munții Orăștiei Apariția fondurilor pentru spațiul rural SAPARD</p>	<p>Ofertele de produse turistice ale județului nu sunt competitive internațional Concurența puternică din partea țărilor vecine Nu s-a reușit atragerea în circuitul turistic al județului a segmentului de populație cu venituri mici Dezvoltarea industrială, agricolă, silvică și proprietatea privată pot limita libertatea de practicarea a turismului activ Frica de a primi străini în casă Confuzie între noțiunile de musafir și turist Insuficienta folosire a oportunităților acordate turismului rural Investiții scăzute în domeniul turismului</p>
---	--	---	--

	<p>turistice este de slabă calitate</p> <p>Degradarea progresivă a patrimoniului cultural-turistic</p>	<p>Existența școlilor în domeniu la toate nivelele</p> <p>Reintroducerea județului în circuitul turistic internațional, contactarea tur-operatorilor internaționali</p> <p>Regimul silvic, reglementat legal, poate avea efecte favorabile asupra mediului și turismului</p> <p>Perspectiva găzduirii turiștilor în agropensiuni conduce la îmbunătățirea dotărilor</p> <p>Convergența de interese pentru dezvoltarea turismului la nivel național, regional și local</p>	
--	---	--	--

Resurse Umane și Piața forței de muncă

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Existența centrelor universitare în județ</p> <p>Calificarea profesională prin formare inițială se realizează prin sistemul de învățământ public, acesta asigurând o acoperire bună a tuturor domeniilor de calificare (specializări în</p>	<p>Coexistența fenomenelor aparent contradictorii de șomaj, excedent de forță de muncă și cerere de forță de muncă calificată</p> <p>Resursele umane din administrațiile publice locale sunt slab pregătite</p> <p>Oferta de calificare/reconversie nu este suficient de diversificată și nu există o concurență între ofertanții de formare</p>	<p>Numărul companiilor care găsesc în această zonă condiții de stabilitate și resurse umane utilizabile pentru investiții este în creștere</p> <p>Dezvoltarea agroturismului oferă posibilitatea reconversiei forței de muncă disponibilizate</p> <p>Apariția altor investiții în județ,</p>	<p>Fluctuațiile de pe piața forței de muncă depind dramatic de mișcările pieței europene/mondiale, atât în cazul întreprinderilor mari, dar mai ales în cazul celor mici și mijlocii</p> <p>Extinderea practicii muncii la negru</p> <p>Migrarea forței de muncă calificată și mai ales înalt calificată către țările membre ale UE este un proces cu</p>

<p>meserii) și la toate nivelele de calificare</p>	<p>Oferta educațională nu este adaptată nevoilor de calificare viitoare Nevoia unei schimbări de paradigmă definită prin sintagma <i>o calificare = pentru mai multe meserii</i>, în loc de filozofia tradițională de tipul: <i>o calificare = o meserie</i></p>	<p>În alte domenii ale economiei și cu productivitate sporită Raportul cost/calitate pentru forța de muncă este avantajos pentru angajatori Ponderele nevoilor de calificare arată o tendință de creștere pentru calificări tehnice cu studii medii și studii superioare în raport cu calificările inferioare Investițiile de tip lohn constituie o soluție pe termen scurt pentru absorbția forței de muncă disponibile Cadrul legislativ flexibil și corelat cu cel european în domeniul calificărilor profesionale prin sistemul de învățământ Existența programelor de finanțare din partea UE și finanțarea națională pentru resurse umane</p>	<p>tendințe de creștere cu efecte pe termen mediu și lung Investițiile de tip lohn vor migra către zone mai avantajoase pentru investitori, cauzând astfel apariția șomajului secundar Nivelul scăzut al salariilor din învățământ și cercetare</p>
--	--	---	---

Calitatea Factorilor de Mediu

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Existența unor zone întinse acoperite de păduri, având un important rol în asigurarea echilibrului ecologic în zonele de deal și de munte</p> <p>Spațiul rural neafectat, foarte curat în special în zonele muntoase</p> <p>Capital natural de valoare deosebită din punct de vedere al: genofondului, peisajului, biodiversității, resurselor de apă, etc</p> <p>Existența mai multor cursuri de apă care izvorăsc din județ</p> <p>Existența a 4 Parcuri Naționale, 1 Parc Natural și a multor Rezervații Naturale și Științifice</p> <p>Facilități investiționale oferite de zonele defavorizate existente în județ</p> <p>Prezența resursei umane</p>	<p>Nivelul scăzut al managementului informației de mediu</p> <p>Nivelul scăzut al cunoștinței publicului pentru problemele de mediu locale și regionale</p> <p>Zone industriale afectate de poluare</p> <p>Existența unor industrii poluante și mari consumatoare de energie</p> <p>Lipsa politicilor pentru minimizarea/reciclarea deșeurilor rezultate din activitățile economice</p> <p>Probleme nesoluționate legate de depozitarea și reciclarea deșeurilor la nivel de județ</p> <p>Indicatorii tehnico-economici nefavorabili ai investițiilor pentru realizarea sistemelor de canalizare și epurare a apelor uzate în localitățile și stațiunile turistice din zonele montane</p> <p>Sisteme de canalizare și stații pentru epurarea apei învechite din punct de vedere fizic și moral</p> <p>Inexistența unui sistem de monitorizare adecvat pentru a utiliza informațiile legate de mediu</p> <p>Număr insuficient de depozite de gunoi ecologice</p> <p>Companiile mari nu sunt dotate cu</p>	<p>Promovarea investițiilor de mediu în zone de risc ecologic</p> <p>Disponibilitatea resursei umane pentru activități de reconversie profesională spre așa numitele « meserii verzi »</p> <p>Existența proiectelor pentru construcția și modernizarea stațiilor de epurare a apei</p> <p>Elaborarea, în județ, a unor programe de gestiune a deșeurilor urbane și industriale, cu accent pe reciclarea și re folosirea produselor și materialelor</p> <p>Elaborarea unor programe de acțiune la nivel de județ privind protecția mediului</p> <p>Apartenența Regiunii Vest la Euroregiunea DKMT</p> <p>Posibilitatea de acces la fonduri nerambursabile în scopul soluționării problemelor de mediu</p> <p>Legiferarea și implementarea Fondului de Mediu în România</p> <p>Programele guvernamentale bilaterale între</p>	<p>Risc permanent pentru degradarea factorilor de mediu, deoarece viitorul industriei extractive și cel al ramurilor conexe rămâne incert</p> <p>Lipsa de corelație între legislația națională de mediu și legislația europeană</p> <p>Lipsa unor strategii viabile de restructurare a întreprinderilor de stat</p> <p>Problema mediului nu este o prioritate centrală a autorităților din județ</p> <p>Lipsa stațiilor de epurare a apelor uzate provenite din marile aglomerări urbane</p> <p>Echiparea inadecvată a agenților economici în cazul unui nivel potențial mare de poluare</p> <p>Pericolul unui dezastru ecologic</p>

specializate în protecția mediului	echipament pentru protecția mediului și mai ales vechile fabrici aflate în funcționare Dotarea slabă a Inspectoratului Județean pentru Protecția Mediului Lipsa lucrărilor pentru combaterea eroziunii și a alunecărilor de teren	România și diverse țări UE Existența unor Asociații Profesionale cu obiect de activitate relevant pentru domeniul mediului (Asociația Română a Apei, etc.) și a altor organizații neguvernamentale cu profil ecologic și de protecția mediului Existența în cadrul Universităților din județ a unor facultăți și secții cu profil de mediu sau de tehnologii folositoare mediului Fondurile alocate de către Guvernul României pentru închiderea unor perimetre de exploatare minieră	
------------------------------------	---	--	--

6. programe propuse pentru întreaga perioadă de management;

Programele Muzeului Civilizației Dacice și Romane în perioada evaluată au fost următoarele:

1. Programul de expoziții temporare – în perioada raportată s-a reușit realizarea unui program expozițional variat, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, reușind să organizeze 20 expoziții temporare care, împreună cu expozițiile existente la casele memoriale, cu situl arheologic de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa și Complexul de monumente de la Țebea, au adus un număr de circa 140.000 vizitatori. Prin tematicile abordate considerăm că au fost satisfăcute necesitățile culturale ale vizitatorilor.

2. Programul de manifestări științifice (simpozioane) – în anul 2016 la sediul Muzeului Civilizației Dacice și Romane s-au organizat două conferințe

internaționale și un simpozion internațional cu o tematică diversă. Specialiștii muzeului au participat la 20 conferințe și simpozioane naționale și la 16 internaționale. Au publicat 72 de lucrări științifice, articole și rapoarte arheologice și 2 volume de autor.

3. Programul de cercetare științifică – în anul 2016, programul a fost compus din 35 de teme de cercetare științifică derulate de cercetători și muzeografi ai Muzeului Civilizației Dacice și Romane, pe un interval de timp cuprins între 1 și 3 ani. Cele 35 de teme acoperă toate epocile istorice, de la preistorie la istorie contemporană și au fost valorificate prin publicarea de studii, articole și cărți.

4. Programul de cercetare arheologică – MCDR a organizat și a participat la un total de 6 șantiere arheologice sistematice desfășurate pe teritoriul țării, programul vizând cercetarea și cunoașterea vestigiilor istorice, descoperirile arheologice de pe teritoriul județului Hunedoara fiind incluse în patrimoniul instituției muzeale.

5. Programul de restaurare al obiectelor de patrimoniu – activitatea de restaurare s-a desfășurat atât în cadrul laboratorului propriu al MCDR, cât și în laboratoarele altor instituții partenere. Astfel, au fost realizate atât investigații și activități specifice, cât și restaurarea a diverse bunuri de patrimoniu (piese ceramice, obiecte de metal, carte veche, tablouri și icoane, arme).

6. Programul editorial – realizarea acestui program a presupus tipărirea revistei muzeului, 72 de lucrări științifice, articole și rapoarte arheologice și 2 volume de autor, un pliant, afișe și bilete, toate acestea contribuind, printre altele și la popularizarea activității științifice a Muzeului Civilizației Dacice și Romane, a bunurilor culturale din patrimoniul acestuia, a monumentelor istorice și de artă de pe teritoriul județului Hunedoara.

7. Programul de investiții – a fost unul complex și variat, care a cuprins atât achiziții de licență soft, cât și servicii de întocmire studii de fezabilitate pentru „Construire clădire poartă și amenajare acces la situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”.

8. Programul evenimentelor speciale – anul 2016 a adus pentru instituția noastră un număr mare de vizitatori la diversele evenimente culturale organizate.

7. proiecte din cadrul programelor;

Programul expozițional extrem de variat a reușit, prin intermediul expozițiilor organizate cu piese din colecțiile muzeului, să aducă în atenția publicului vizitator bogăția patrimonială a muzeului, să le pună în valoare și să atragă atenția asupra lor. Iar expozițiile itinerante aduse de la alte muzee partenere din țară au reușit să atragă atenția și asupra altor tipuri de exponate aflate în patrimoniul muzeelor românești, punerea în valoare a unor domenii diferite de cele uzuale cu care muzeele au obișnuit publicul vizitator. Elementele de noutate au menirea de a diversifica oferta culturală a muzeelor, precum și satisfacerea din ce în ce mai sofisticată a gusturilor publicului. Considerăm că prin oferta expozițională a anului 2016, muzeul de vean a reușit să îndeplinească cu succes principalele funcții ale muzeului, cele educative și de valorificare a patrimoniului propriu, dar a reușit și să crească numărul de vizitatori, ceea ce relevă faptul că scopul expozițiilor a fost atins.

Programul manifestărilor științifice desfășurat a fost de asemenea amplu. Acestea au fost internațional, la care au participat specialiști din sfera muzeală și universitară cu lucrări științifice care au relevat rezultatele cercetărilor științifice din domeniile în care aceștia își desfășoară activitatea. Majoritatea acestor lucrări au fost publicate în revista muzeului, *Sargetia*.

Programul de cercetare științifică a cuprins temele de cercetare dezvoltate de specialiștii muzeului pe o perioadă cuprinsă între 1 și 3 ani. Finalitatea acestor teme de cercetare este în genere scrisă, sub formă de articole, studii, albume, volume.

Programul de cercetare arheologică s-a desfășurat în cadrul șantierelor arheologice. În anul 2016, arheologii muzeului au desfășurat

activitate arheologică de descărcare de sarcină arheologică, dar și sistematică, pe diverse șantiere din județ și din țară. Rezultatele acestor cercetări au fost prezentate la Sesiunea de Rapoarte Arheologice de la Târgu Jiu, dar și în cadrul unor articole sau studii.

Programul de pedagogie muzeală și activitățile educative s-au desfășurat la sediul muzeului în cadrul diverselor proiecte inițiate de Muzeul Civilizației Dacice și Romane sau în colaborare cu alte instituții (școli, ONG-uri)

Programul de restaurare a obiectelor de patrimoniu:

- RESTAURARE ȘI CONSERVARE CURATIVĂ - MATERIALE ANORGANICE
 - Metal - 137 obiecte pe suport metalic (bronz, fier, plumb)
 - Ceramică - 60 obiecte

- RESTAURARE MATERIALE ORGANICE - RESTAURARE CARTE VECHIE
 - Pagini carte – 1214 pagini (MCDR)

- CONSERVARE PREVENTIVĂ CURATIVĂ CARTE VECHIE - 32 albume

- FIȘE DE CONSERVARE - 100 buc.

- FIȘE DE RESTAURARE

- 60 buc. – ceramică
- 137 – metal
- 1 buc – carte veche

• Operațiuni de spălare și curățare, selectare și triere a materialului arheologic, ceramică și metal provenit de pe Șantierele:

- Măgura Uroiului, Rovina, Dealul Cetății Deva, CFR Simeria,
- Săpătura de salvare, Bălata, Rapoltu Mare, Grădiștea de Munte,
- Săpături de salvare – Autostrada 2014, Șoimuș

Toate intervențiile s-au făcut în cadrul laboratorului propriu.

Programul editorial a avut în vedere popularizarea cercetării științifice și a monumentelor istorice din județul Hunedoara.

- Revista „*Sargetia*”, S.N., nr. VI (N. C. Rișcuța, Al. Bărbat, O. Bărbat, C. Cristescu, A. Marc, I. Codrea, G. Deju)

Lucrări publicate:

- *Conace, castele și palate de pe Valea Mureșului* - Rus Marius Gabriel
- *Rolul și atribuțiile conservatorului de bunuri culturale, opere de artă și monumente istorice*, - Rus Marius Gabriel
- *Date experimentale privind utilizarea secerilor preistorice din piatră cioplită* –Barbu Marius
- *Artefacts made of perforated shells discovered in a Bronze Age ritual pit from Uroi, Hunedoara County, Romania* - Barbu Marius
- *A collective grave found in the Wietenberg settlement from Șoimuș – „Lângă Sat”, Hunedoara County* - Barbu Marius
- Dumitru-Cătălin Rogojanu, Gherghina Boda (coord.), *Istorie, Cultură și Cercetare*, vol. I, Târgoviște: Cetatea de Scaun, 2016. [ISBN general: 978-606-537-336-5, ISBN vol I : 978-606-537-335-8] Editura Cetatea de Scaun este acreditată de CNCS în categoria B. (*Volume coordonate*)
- Studii și articole publicate în reviste și volume colective – *„Muzeul: locul al memoriei și spațiu vital al culturii [The Museum: a place of memory and vital space of culture]”* în Dumitru-Cătălin Rogojanu, Gherghina Boda (coord.), *Istorie, Cultură și Cercetare*, vol. I, Târgoviște: Cetatea de Scaun, 2016, pp 379-386.
- Cecilia Monica Dușan, *Sânzienele și solstițiul de vară I - Dacia nemuritoare*, nr. 34, iunie, 2016, București
- Cecilia Monica Dușan, *Sânzienele și solstițiul de vară II – Dacia nemuritoare*, nr.35, iulie, 2016, București
- Cecilia Monica Dușan, *Oamenii Zarandului I- Dacia nemuritoare*, nr.36, august,2016, București
- Cecilia Monica Dușan, *Oamenii Zarandului II- Dacia nemuritoare*, nr. 37, septembrie, 2016, București
- Cecilia Monica Dușan, *Pe urmele sihaștrilor din Munții Buzăului – Zarandul*, nr. 275, Anul XXIV, mai, 2016, Brad

- Cecilia Monica Dușan, *Oameni din Zarand – Condeii ardeleni*, nr. 312, Tg. Mureș, 16-20 mai 2016
- Cecilia Monica Dușan, *Pe vremea cireșelor – Condeii ardeleni*, nr. 312, Tg. Mureș, iunie 2016
- Cecilia Monica Dușan, *Maria Oprea-moața din Crișcior – Zarandul*, nr. 277, iulie, 2016, Brad
- Cecilia Monica Dușan, *Zarand sunt- Zarandul*, nr. 277, iulie, 2016, Brad
- Cecilia Monica Dușan, *Zarand sunt – Gând românesc*, iulie, 2016, Alba Iulia
- 11. Cecilia Monica Dușan, *Târgul Meșterilor Populari – Zarandul*, nr. 278, august, 2016, Brad
- 12. Cecilia Monica Dușan, *Pe dealul Bujoara, acasă la Părintele Arsenie Boca – Zarandul*, nr. 279, septembrie, 2016, Brad
- Cecilia Monica Dușan, *Pe dealul Bujoara, acasă la Părintele Arsenie Boca I – Dacia nemuritoare*, octombrie, 2016
- Cecilia Monica Dușan, *Oamenii Zarandului I – Dacia nemuritoare*, august, 2016, București
- Cecilia Monica Dușan, *Oamenii Zarandului II – Dacia nemuritoare*, septembrie, 2016, București
- Cecilia Monica Dușan, *Oamenii Zarandului – Vox libri*, nr. 1, 2016, Deva
- Cecilia Monica Dușan, *Florile negre ale „tușii” Saveta – Vox libri*, nr. 2, 2016, Deva
- Cecilia Monica Dușan, *Maria Oprea-moața din Zarand – Vox libri*, nr. 3, 2016, Deva
- Cecilia Monica Dușan, *Alături de eroii de la Straja – Vox libri*, nr. 4, 2016, Deva
- I. V. Ferencz, C. C. Roman, *Un complex La Tène descoperit la Tărtăria, în Sargetia VI (XLII)*, 2016, Deva, p. 155-168.

- I. V. Ferencz, I. M. D. Socol, *O piesă de armament provenind de la Ardeu*, în ActaMP XXXVII/2015, p. 181-190.

- I. V. Ferencz, *O brățară de bronz descoperită la Ardeu*, în vol. Al. Gavrițaș, D. L. Vaida, A. Onofreiu, G. G. Marinescu, (coord), *Trecutul mai aproape de noi. Omagiu profesorului Gheorghe Marinescu la 70 de ani*, Cluj-Napoca 2015, p. 143-148.

- Ioan Alexandru Bărbat, Csaba Romuald Lorinț, *Local Natural Resources Used by the Early Neolithic Communities from South-Western Transylvania in Ground Stone Tools*, în *Romanian Journal of MINERAL DEPOSITS*, Vol. 89, No. 1-2, 2016, p. 99-104.

- Mihaela Maria Barbu, *Artefacts made of perforated shells discovered in a Bronze Age ritual pit from Uroi, Hunedoara County, Romania*, în *Close to the bone: current studies in bone technologies*, Ed. Selena Vitezović, Belgrade, 2016, p. 338-356.

- Bodó Cristina, Ioana Lucia Barbu, Capitolul *Activități domestice/Domestic activities*, în vol. coord. C. Neamțu, G. Florea, G. Gheorghiu, C. Bodó, *Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei – Incursiuni dacice în mediul virtual*, Cluj-Napoca, 2016, p. 53-61.

- Bodó Cristina, Capitolul *Locuințe/Dwellings*, în vol. coord. C. Neamțu, G. Florea, G. Gheorghiu, C. Bodó, *Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei – Incursiuni dacice în mediul virtual*, Cluj-Napoca, 2016, p. 165-181.

- Cătălin Cristescu, Liliana Mateescu-Suciu, Capitolul *Alimentația*, în vol. coord. C. Neamțu, G. Florea, G. Gheorghiu, C. Bodó, *Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei – Incursiuni dacice în mediul virtual*, Cluj-Napoca, 2016, p. 17-52.

- *Vas din bronz descoperit în zona Sarmizegetusa Regia. Restaurare, conservare în volumul Drobeta*, seria Restaurare-Conservare, vol. XXVI 2016 (Popițiu Ioana)

Program de investiții

- documentație tehnico – economica și asistența tehnică la obiectiv investiții „Construire clădire poartă și amenajare acces la Ulpia Traiana Sarmizegetusa” : 221,44 mii lei

- refacerea legătură carte veche: 50,00 mii lei;
- restaurare obiecte de piatră - Menhir : 9,90 mii lei;
- recertificare sistem management SR EN ISO 9001:2008 : 3,00 mii lei;
- achiziții licențe : 11,22 mii lei;
- restaurare icoane pictate : 22,50 mii lei;

Programul evenimentelor speciale:

- *Noaptea muzeelor* – Muzeul Civilizației Dacice și Romane a organizat acest eveniment cultural, care are un caracter internațional și care se organizează simultan de mai multe muzee, muzeul având un program de vizitare prelungit și o paletă largă de activități care au atras un număr foarte mari de vizitatori.

– *Noaptea cercetătorilor* – eveniment european organizat de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane și unde a avut loc un program interactiv cu publicul desfășurat la standurile cu invenții și inovații, la care s-au făcut demonstrații care au atras un număr foarte mare de vizitatori.

– Săptămâna *Să știi mai multe, să fii mai bun*, program național la care s-a raliat și Muzeul Civilizației Dacice și Romane, punând la dispoziția școlilor și grădinițelor din oraș și județ un număr mare de activități susținute de specialiștii muzeului (atelier de lucru, vizionări de filme, audiții de piese de teatru, vizite la muzeu).

- *Festivalul DAC FEST 2016.*

- Serbările de la Costești
- Serbările Naționale de la Țebea
- Ziua internațională a copilului
- Școala de vară de restaurare ceramică

**PROIECTE ȘI PROGRAME CULTURALE PROPUSE ȘI REALIZATE
ÎN ANUL 2016**

Nr. crt.	Programul/proiectul	Organizator	Loc de desfășurare	Scurtă descriere a programului/proiectului	Observații
1.	<i>Simpozion științific: Representations Sygns and Symbols</i>	I.V. Ferencz, C. Rișcuța, O. Bărbat	Deva	Eveniment științific ajuns la ediția a III-a, la care participă specialiști din țară și din străinătate.	Realizat
2.	<i>Simpozion științific: Istorie, Cultură, Cercetare</i>	C. Rogojanu, G. Boda	Deva	Conferință internațională cu participarea unor specialiști din mediul academic și muzeal.	Realizat
3.	<i>Simpozion științific: Europa – o complexitate de valori</i>	C. Rogojanu, G. Boda	Deva	Conferință internațională cu participarea Prof. univ. dr. Günter Stock, Președintele tuturor Academiiilor europene	Realizat în afara programului propus
4.	<i>Matrița de bronz de la Sarmizegetusa Regia</i>	Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, MNIT, MCDR	Deva	Prezentarea și descrierea piesei descoperite în 2013 la Grădiștea de Munte	Realizat
5.	<i>Expoziția temporară: Exponatul lunii</i>	Secția de Restaurare-Investigații, Conservare, Secția de Istorie, Secția de Arheologie	Deva	Expunerea unor piese din colecțiile muzeului, reprezentative din punct de vedere istoric sau artistic	Realizat
6.	<i>Expoziția: Cetatea Devei redată orașului</i>	I. Codrea	Deva	Expunerea unor piese din colecțiile muzeului descoperite în urma cercetărilor preventive în cadrul proiectului „Reabilitare Cetate Deva”	Realizat în afara programului propus
7.	<i>Expoziția: In mundi vanitas</i>	C. Gabor	Deva	Expoziție de pictură.	Realizat
8.	<i>Expoziția: Valea Hațegului în Juristic</i>	D. Cărăbeș	Deva	Amenajarea unei diorame prezentând bazinul Văii Hațegului în perioada Juristic.	Realizat
9.	<i>Expoziția: Frumusețea de lângă noi</i>	C. Gabor, A. Popa	Deva	Expoziție de artă decorativă	Realizat
10.	<i>Expoziția: Egiptul faraonilor</i>	A.Stroia	Deva	Expoziție itinerantă care prezintă piese deosebite din perioada Egiptului antic.	Realizat
11.	<i>Expoziția: Radiografii</i>	C. Mitar	Deva	Expoziție de fotografie susținută de 3 fotografi profesioniști din Deva și Londra.	Realizat

12.	<i>Expoziția: Dacii de la munte, dacii de la câmpie</i>	I.V. Ferencz	Deva Timișoara	Promovare în rândul publicului interesat hunedorean și în mediul universitar timișorean a civilizației dacice privită prin prisma descoperirilor arheologice.	Realizat
13.	<i>Expoziția: Tradiții meșteșugărești</i>	M. Căstăian, D. Șendroi, I. Bogdan, N. Avram, S. Bogdan	Orăștie	Expoziție temporară.	Realizat
14.	<i>Expoziția: Visual Thesaurus</i>	C.Gabor, D. Ionescu Reghiș	Deva	Expoziție de pictură și grafică cu lucrări inspirate de piese din tezaurul național.	Realizat
15.	<i>Expoziția: Viziuni plastice</i>	Ianza Cristian Sergiu	Deva	Expoziție de pictură.	Realizat
16.	<i>Expoziția: Ia zărândeana – artă, echilibru, rafinament</i>	M. Dușan	Brad	Expoziție etnografică	Realizat
17.	<i>Expoziția: Retrospectivă Nicolae Truță</i>	C. Gabor, G. Urechiat	Deva	Expoziție de pictură itinerantă.	Realizat
18.	<i>Expoziție de artă bizantină</i>	MCDR Episcopia Devei și Hunedoarei Asociația Sf. Damaschin Cluj-Napoca	Deva	Expoziție de artă bizantină	Realizat
19.	<i>Expoziția: Muzeul din Deva – arc peste timp</i>	I.V. Ferencz, D. Iancu	Sibiu	Expoziție foto-documentară organizată împreună cu Muzeul Național Brukenthal.	Realizat
20.	<i>Expoziția: Mărturii ale culturii și spiritualității românești</i>	C. Gabor, G. Deju	Deva	Expoziție de icoane și carte veche.	Realizat
21.	<i>Proiect educativ: Eminesciana</i>	Secția de marketing și Relații cu Publicul; Inspectoratul Școlar Hd	Deva	Desfășurarea unor activități cu elevii în cinstea poetului național Mihai Eminescu.	Realizat
22.	<i>Proiect educativ: Noi și natura</i>	D. Cărăbeș	Deva	Desfășurarea unor activități cu elevii în aer liber pentru atragerea lor către sport, mișcare în natură, cunoașterea păsărilor, vizită la muzeu.	Realizat
23.	<i>Proiect educativ: Dacii de la munte, dacii de la câmpie</i>	I.V. Ferencz	Timișoara, Deva, Hunedoara	Suită de șase conferințe având ca subiect tema enunțată prin obiectiv, susținute de specialiști provenind din instituții academice de profil.	Realizat

24.	<i>Proiect: Când viața cotidiană devine patrimoniu UNESCO</i>	Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Univ. Babeș-Bolyai – Cluj-Napoca, MCDR	Cluj-Napoca, Deva	Proiectul își propune scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor și monumentelor dacice din Munții Orăștiei.	Realizat
25.	<i>Șantier arheologic: Cercetare arheologică sistematică – Rapolt-„La Vie”</i>	G. Băeștean, M. Barbu, Al. Bărbat	Rapoltu Mare	Proiect de cercetare arheologică sistematică care urmărește valorificarea științifică a rezultatelor cercetării și promovarea acestora	Realizat
26.	<i>Șantier arheologic: Cercetare arheologică sistematică – Măgura Uroiului</i>	G. Băeștean, M. Barbu, Al. Bărbat, M. Barbu, O. Bărbat, A. Marc, R. Pavel, I. Barbu	Rapoltu Mare - Uroi	Cercetare arheologică sistematică desfășurată anual în parteneriat cu Aheotek – Canada	Realizat
27.	<i>Șantier arheologic: Cercetare arheologică sistematică – Micia</i>	MNIR – MCDR, M. Barbu, C. Mitar	Vețel	Cercetare arheologică sistematică care urmărește valorificarea științifică a rezultatelor cercetării și promovarea acestora	Realizat
28.	<i>Șantier arheologic: Cercetare arheologică sistematică – Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia</i>	C. Bodó, C. Cristescu	Grădiștea de Munte	Cercetare arheologică sistematică care urmărește valorificarea științifică a rezultatelor cercetării și promovarea acestora	Realizat
29.	<i>Șantier arheologic: Cercetare arheologică sistematică internațională – Cumidava-Râșnov</i>	C. Mitar	Râșnov	Cercetare arheologică sistematică care urmărește valorificarea științifică a rezultatelor cercetării și promovarea acestora	Realizat
30.	<i>Șantier arheologic: Cercetare arheologică sistematică – Ardeu – Cetățuie</i>	I.V. Ferencz, M. Căstăian, I. Socol	Ardeu	Cercetare arheologică sistematică care urmărește valorificarea științifică a rezultatelor cercetării și promovarea acestora	Realizat
31.	<i>Săptămâna „Să știi mai multe, să fii mai bun”</i>	MCDR – Biroul de Relații cu Publicul Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara	Deva	Activități organizate cu ocazia evenimentului școlar național menționat. „Campionatul peisagiștilor”, expoziție de pictură.	Realizat
32.	<i>Târgul European al Castelelor</i>	Primăria Municipiului Hunedoara	Hunedoara	Târg internațional de turism.	Realizat
33.	<i>Noaptea muzeelor</i>	MCDR – Biroul de Relații cu Publicul	Deva	Eveniment organizat cu ocazia Zilei Internaționale a Muzeelor.	Realizat

34.	<i>Noaptea muzeelor</i>	Muzeul de Etnografie și Artă Populară Orăștie	Orăștie	Eveniment organizat cu ocazia Zilei Internaționale a Muzeelor care va cuprinde vernisarea unei expoziții și o demonstrație <i>in vivo</i> cu meșteșugari.	Realizat
35.	<i>Ziua Internațională a copilului</i>	MCDR – Biroul de Relații cu Publicul	Deva	Eveniment dedicat copiilor în cadrul căruia vor fi organizate diverse concursuri și acțiuni educative.	Realizat
36.	<i>Școala de vară de restaurare ceramică</i>	Secția de Restaurare-Investigații, Conservare	Deva	Acțiune practică desfășurată pe 3 paliere: prezentarea teoretică a procesului de restaurare; demonstrații practice, expoziție cu obiectele restaurate. Se vor oferi diplome de participare și premii.	Realizat
37.	<i>Târgul meșterilor populari zărăndeni</i>	M. Dușan	Brad	Expunere și demonstrații de creație cu meșteri populari din zona Zarand.	Realizat în afara programului propus
38.	<i>Ateliere de vacanță</i>	M. Dușan	Brad	Atelier de pictură pe sticlă.	Realizat
39.	<i>Serbările de la Costești</i>	MCDR Deva	Costești	Participare cu stand de vânzare și ghidaj de specialitate	Realizat
40.	<i>Festivalul DacFest 2016</i>	M.G. Barbu		Festivalul „DacFest – istorie, natura, cultura” dorește o readucere în atenția publică a civilizației dacice de pe aceste meleaguri prin organizarea unei suite de activități specifice	Realizat
41.	<i>Zilele Icoanei</i>	MCDR Episcopia Deveii și Hunedoarei Asociația Sf. Damaschin Cluj-Napoca	Deva	Eveniment cultural și științific	Realizat
42.	<i>Serbările Naționale de la Țebea</i>	Secția de Istorie și Artă	Țebea	Serbări naționale comemorative care aduc în prim plan figura lui Avram Iancu.	Realizat
43.	<i>Noaptea Cercetătorilor</i>	G. Boda, C. Rogojanu Liceul de Informatică „T. Lalescu” Hd; Colegiul Național „Decebal” Deva Palatul Copiilor Deva; Mircea Lac; Corneliu Birtok-Băneasă	Deva	Organizarea unor standuri cu invenții și inovații ale cercetării individuale și liceale. Acțiuni interactive cu publicul, prezentare diverse experimente fizice și chimice.	Realizat

44.	<i>Bucuria Crăciunului</i>	Cons. Jud. Hunedoara, Centrul Cultural „Drăgan Muntean”, Primăria Deva, MCDR	Deva	Festival de colinde	Realizat
45.	<i>Participare la salonul Național de Restaurare Craiova 2016</i>	Secția de Restaurare-Investigații, Conservare	Muzeul Olteniei Craiova	Specialiști în domeniu, din țară și peste hotare, se reunesc pentru a discuta rezultatele cercetărilor specifice, dar și pentru a le arăta publicului în cadrul expozițiilor organizate. Profesionalismul le va fi răsplătit la festivitatea de decernare a premiilor Galei Restaurării românești, invitații vor lua parte la conferințe, vor vizita mai multe obiective culturale și vor face o excursii documentare.	Realizat
46.	<i>Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice</i>	Secția de Arheologie	Târgu-Jiu	Prezentarea Rapoartelor de Cercetare arheologică - Campania 2015	Realizat
47.	<i>Revista Sargetia. Acta Musei Devensis</i>	Colegiul de redacție	Deva	Publicarea revistei <i>Sargetia</i> , anuarul muzeului care apare din anul 1937. Timp de peste șapte decenii revista <i>Sargetia</i> a jucat rolul de catalizator al preocupărilor științifice ale diverselor categorii de autori, de la membrii Academiei Române la profesori de instituții de învățământ preuniversitar, de la membrii colectivului Muzeului deven la colegii muzeografi și cercetători din țară, de la cadre universitare la simpli, dar cu atât mai mult pasionații de problemele istoriei.	Realizat
48.	<i>Volum colectiv: Istorie, Cultură, Cercetare</i>	C. Rogojanu G. Boda	Deva	Volumul reunește studiile prezentate în cadrul conferinței internaționale cu același titlu.	Realizat
49.	<i>Pliant: Complexul de Monumente Tebea</i>	Secția de Istorie și Artă Deva	Deva	Pliant pentru evocarea eroilor neamului.	Realizat
50.	<i>Seară spaniolă</i>	Centrul Cultural Drăgan Muntean, MCDR	Deva	Seară muzicală	Realizat în afara programului propus

51.	<i>Eveniment cultural: 8 Martie</i>	Colegiul Național „Decebal” Deva, MCDR	Deva	Eveniment cultural dedicat Zilei Internaționale a femeii	Realizat în afara programului propus
52.	<i>Proiect educațional: „Pe urmele dacilor și romanilor”</i>	Centrul Școlar pentru Educație „Rudolf Steiner”, MCDR	Deva	Dobândirea și consolidarea cunoștințelor privitoare la istoria poporului român	Realizat în afara programului propus
53.	<i>Eveniment cultural Piazzola</i>	Centrul Cultural Drăgan Muntean, MCDR	Deva	Concert muzică de cameră	Realizat în afara programului propus
54.	<i>Piano „Modus Vivendi”</i>	ONG Piano „Modus Vivendi”		Recitaluri muzică de cameră	Realizat în afara programului propus
55.	<i>Concert Heicziner Miklos</i>	Heinzinger Miclos, Asociația Culturală DEL – Erdelyert Kulturalis Tarasag	Deva	Sustinere concert și dans medieval	Realizat în afara programului propus
56.	<i>Proiect experimental: „Coliba Camp 2016”</i>	MCDR, Organizația Națională „Cercetașii României”	Certej – Săcărâmb Zona Leordar	Oferirea unei alternative de petrecere a timpului liber în perioada vacanței de vară. Obiectivul proiectului este construirea unui sat primitiv.	Realizat în afara programului propus
57.	<i>Festivalul daco-roman „In Memoriam Dorin Alicu”</i>	MCDR, MNIT, Asociația de Turism Retezat	Sarmizegetusa	Promovarea destinației ecoturistice Țara Hațegului	Realizat în afara programului propus
58.	<i>Atelierul de hârtie</i>	M. Dușan - Muzeul Brad, Școli gimnaziale din Brad	Brad	Ateliere de modelaj hârtie	Realizat în afara programului propus
59.	<i>Comemorarea aviatorului Aurel Vlaicu</i>	Primăria Oraș Geoagiu, MCDR	Geoagiu - Aurel Vlaicu	Eveniment organizat cu ocazia Zilei Aviației	Realizat în afara programului propus
60.	<i>„Istorie și memorie – Călan, 55 ca oraș. Perspective și strategii de dezvoltare socio-economice și turistico-culturale”</i>	Primăria Oraș Călan, MCDR-D. Rogojanu	Călan	Eveniment realizat pentru marcarea a 55 de ani de existență a orașului Călan.	Realizat în afara programului propus
61.	<i>„Civilizația aurului”</i>	Institutul Geologic al României, MCDR		Expoziție	Realizat în afara programului propus
62.	<i>Concert: Ziua mondială a educației</i>	Colegiul Național „Decebal” Deva, MCDR		<i>Concert instrumental dedicat cadrelor didactice</i>	Realizat în afara programului propus

63.	<i>Concurs: „Zestrea românească”</i>	Școala Gimnazială „Horia, Cloșca și Crișan” Brad, MCDR	Brad	Concurs de tradiții și obiceiuri locale	Realizat în afara programului propus
64.	<i>Festival-concurs „Praznic luminos”</i>	Școala Ribița, Primăria Ribița, Biserica Ribița, MCDR-M.Dușan	Ribița	Concurs județean de colinde, ediția a IX-a	Realizat în afara programului propus

8. alte evenimente, activități specifice instituției, planificate pentru perioada de management;

Pentru perioada următoare, respectiv anul 2017, în cadrul programelor, ne propunem următoarele proiecte:

1. Amenajare expoziție temporară „Metalurgia fierului în Munții Orăștiei”, în cadrul proiectului „Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei”.

În cursul anului 2016 a fost încheiată perioada de implementare a proiectului „Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei”, finanțat prin Mecanismul financiar SEE 2009-2014, linia de proiecte PA16/RO12 „Conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural”, al cărui partener este și Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva. Obiectivul principal al proiectului l-a reprezentat promovarea patrimoniului UNESCO prin scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor și monumentelor dacice din Munții Orăștiei. Prin acest proiect a fost achiziționată aparatură în sumă de 655.000 lei. În anul 2016 a fost amenajat și dotat cu mobilier expozițional un spațiu expozițional multimedia, constând din trei încăperi, capabil să găzduiască expoziții mixte,(real și virtual).

Perioadă de sustenabilitate a proiectului este de 5 ani.

În fiecare an se va organiza o expoziție în care se vor prezenta diferite aspecte ale civilizației dacice din Munții Orăștiei, utilizând toate dispozitivele, aparatele achiziționate pe parcursul desfășurării proiectului.

Pentru anul 2017 este planificată expoziția: **„Metalurgia fierului în Munții Orăștiei”**.

Metalurgia fierului s-a dezvoltat în mod deosebit în perioada dacică, remarcându-se mai ales zona capitalei, unde s-au descoperit numeroase ateliere de prelucrare a fierului, cantitatea de fier descoperită în unelte și în lupe fiind impresionantă. Se remarcă varietatea obiectelor obținute din fier, de la diferitele categorii de unelte, la materialele de construcție. Acest lucru nu trebuie să surprindă, ținând cont de faptul că în zona capitalei Regatului Dac existau numeroase zăcăminte de minereu, în apropierea cărora au funcționat cuptoare de redus minereul. Pe terasele Dealului Grădiștii au fost descoperite ateliere de făurărie și numeroase unelte din fier și lupe, în ateliere, diferite construcții sau în depozite.

Ținând cont de descoperirile din zona capitalei Regatului Dac, Eugen Iaroslavschi consideră că „aici s-a dezvoltat o adevărată industrie siderurgică, numeroasele ateliere aprovizionate cu fier extras din zonă producând suficient pentru satisfacerea nevoilor mereu sporite ale înfloritoarelor așezări locale, dar și pentru îndeplinirea celor aflate în zone mai îndepărtate”.

În același timp **se va continua scanarea** unor obiecte din patrimoniul Muzeului Civilizației Dacice și Romane, descoperite în aria cetăților dacice din Munții Orăștiei.

2. Inventarierea și evaluarea bunurilor muzeului, acțiune în derulare

În perioada raportată a continuat procedura de inventariere a pieselor arheologice aflate în depozitele special amenajate conform prevederilor legislației în vigoare în condiții de maximă securitate. La nivelul anului 2016 sunt constituite 54 de colecții, fiind inventariate la termenele prevăzute de

legislația în domeniu, în vigoare, iar procedura de evaluare a bunurilor din patrimoniu continuă și în anul 2017.

Participarea specialiștilor și experților arheologi la o serie de proiecte de cercetare arheologică preventivă în cadrul mai multor contracte încheiate cu beneficiari de mare anvergură având ca obiectiv, realizarea și reabilitarea drumurilor naționale, tronsoanelor de autostrăzi, alimentărilor cu apă, tronsoanelor de căi ferate de mare viteză, care tranzitează județul Hunedoara, a constituit motivația principală de a aproba în Consiliul Științific și Consiliul de Administrație al instituției, prelungirea termenului privind finalizarea acestei operațiuni.

3. Conservarea patrimoniului mobil și imobil, atât prin metodele active, cât și indirect, prin optimizarea condițiilor de păstrare și valorificare

În perioada raportată Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva a continuat activitatea de conservare a patrimoniului mobil atât prin metode active cât și indirect prin optimizarea condițiilor de păstrare și valorificare.

De asemenea s-a continuat activitatea de amenajare a spațiilor de depozitare conform normelor în vigoare, a obiectelor din colecțiile Muzeului, respectiv colecția Secției de Istorie Locală și Etnografie din Brad.

În anul 2016 a fost finalizată amenajarea spațiului de la subsolul Castelului Magna Curia pentru a putea fi utilizat ca spațiu expozițional în anul 2017.

Pentru perioada următoare îmi propun accelerarea procesului de evaluare și clasare a pieselor arheologice aflate în gestiunea Secției de Arheologie Sarmizegetusa cât și a celor din depozitele Secției de Arheologie Deva.

4. Realizarea obiectivului de investiții „Reparații capitale la depozitul subteran pentru piese arheologice al Muzeului Civilizației Dacice și Romane”

În perioada raportată proiectul propus în anul 2014 privind “Reparații capitale la depozitul subteran pentru piese arheologice al Muzeului Civilizației

Dacice și Romane”, aprobat prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara numărul 73/2013, nu a beneficiat de finanțare din partea ordonatorului principal de credite.

În anul 2016 am reușit identificarea unor sume din bugetul propriu – capitolul venituri proprii, necesare continuării lucrărilor de reparații curente, iar în anul 2017 acest obiectiv va fi cuprins în lista de investiții în partea a doua a exercițiu financiar 2017.

5. Realizarea proiectului privind „Conservarea și restaurarea amfiteatrului și forumului din situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara, prin accesarea și implementarea unor proiecte cu finanțare europeană

Documentația de avizare a lucrărilor de intervenții a proiectului „Conservare, Restaurare la Amfiteatrul și Forul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” a fost achiziționată de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane în baza Hotărârii Consiliului Județean Hunedoara nr.156/2013. În anul 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a predat Consiliului Județean Hunedoara, această documentație prin Contractul de cesiune drepturi de autor nr.106/13838/2016 și care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.114/2016. În vederea realizării lucrărilor prevăzute în acest proiect Consiliului Județean Hunedoara în calitate de solicitant, a pregătit documentația aferentă depunerii proiectului CONSERVARE, RESTAURARE LA AMFITEATRUL ȘI FORUL DIN CADRUL SITULUI ARHEOLOGIC ULPIA TRAIANA SARMIZEGETUSA pentru finanțarea în cadrul POR 2014 -2020 Axa 5.

6. Realizarea proiectului privind „Amenajare Parc Arheologic Turdaș”, comuna Turdaș, județul Hunedoara, prin accesarea de fonduri guvernamentale și europene, proiect în colaborare cu Muzeul Național Brukenthal Sibiu și Primăria comunei Turdaș.

În perioada raportată s-a reușit întocmirea documentației tehnico-economice și obținerea Hotărârii Consiliului Local al comunei Turdaș privind

concesionarea terenului necesar realizării proiectului „Amenajare Parc Arheologic Turdaș”.

Ne propunem ca în anul 2017, odată cu finalizarea tronsonului de cale ferată de mare viteză care va fi construit în vecinătatea terenului destinat parcului arheologic, să obținem finanțarea din partea Consiliului Județean Hunedoara, necesară realizării acestui proiect.

7. Realizarea proiectului privind „Construire clădire Poartă și amenajare acces la situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva a fost notificat în data de 28.05.2015 de către reprezentanții Autorității Naționale pentru Turism cu privire la certificarea europeană a „Rutei Împăraților Romani” din care face parte situl Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

Proiectul a fost finanțat de Comisia Europeană al cărui lider de proiect este Centrul Dunărean de Competențe Belgrad și a cuprins 20 de situri din 4 țări: Serbia, România, Croația și Bulgaria.

Pentru dezvoltarea rutei împăraților romani în Bulgaria, Croația, România și Serbia a fost semnat în anul 2012 de către ministerele de resort din țările anterior menționate *Momorandumul de înțelegere cu privire la cooperarea în cadrul proiectului Ruta culturală turistică a împăraților romani, aprobat prin HG 388/2012.*

Obiectivele turistice din România care fac parte din Ruta Împăraților Romani sunt următoarele:

- Sarmizegetusa Ulpia Traiana
- Adamclisi
- Histria
- Apulum
- Roșia Montană

Includerea sitului Ulpia Traiana Sarmizegetusa într-o rută cultural europeană certificată de Consiliul Europei ne obligă să promovăm proiecte de

conservare – restaurare a monumentelor arheologice dar și de realizare a unor spații de primire, informare și expunere adresate vizitatorilor, de nivel European.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara în baza Hotărârii 129/2015, a realizat achiziționarea documentației tehnico-economice pentru acest obiectiv de investiții, iar prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.11/2016 s-a aprobat documentației tehnico-economice la faza studiu de fezabilitate pentru obiectivul de investiții „Construire clădire Poartă și amenajare acces la situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara.

Obiectivul principal pe care mi-l asum și îl propun Consiliului Județean Hunedoara este finanțarea multianuală a proiectului “Construire Poartă și amenajare acces la situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” , respectiv în anul 2017 suma de 1.600.000 lei și în anul 2018 suma de 1.600.000 lei și cuprinderea acestuia în programul de investiții al anului 2017.

F. Previzionarea evoluției economico-financiare a instituției, cu o estimare a resurselor financiare ce ar trebui alocate de către autoritate, precum și a veniturilor instituției ce pot fi atrase din alte surse;

1. Proiectul de venituri și cheltuieli pentru următoarea perioadă de raportare:

BUGET DE VENITURI :

-lei-

TOTAL VENITURI	7.241.000
Venituri proprii	833.700
Subvenții	6.407.300

BUGET DE CHELTUIELI :

-lei-

TOTAL CHELTUIELI	7.241.000
Cheltuieli de personal	2.728.900
Cheltuieli bunuri si servicii	1.876.100
Alte cheltuieli	866.000
Cheltuieli de capital	1.770.000

- Evoluția economico-financiară a instituției, pentru următoarea perioadă de management, privind activitățile culturale și științifice:

Pentru următoarea perioadă de management, respectiv anul 2017, în vederea eficientizării activității, modernizării serviciilor oferite către comunitate și consolidării rolului Muzeului Civilizației Dacice și Romane ca centru de coordonare a vieții culturale și științifice locale, ne propunem următoarele obiective:

Nr. crt.	Denumire obiectiv	2016	2017	Buget solicitat	Surse proprii
1.	Organizarea de simpozioane științifice	X	X	110.000	50.000
	Organizarea de expoziții	X	X	150.000	70.000
2.	Proiecte de cercetare științifică, culturale și educaționale	X	X	30.000	10.000
3.	Șantiere arheologice	X	X	100.000	50.000
4.	Alte evenimente	X	X	100.000	50.000
5.	Publicații	X	X	380.000	150.000

Tabelul investițiilor în programe

Nr. Crt.	Programe/ surse de finanțare	Categoriile de investiții în proiecte	Nr. de proiecte în anul 2016	Investiție în proiecte în 2016	Nr. de proiecte în anul 2017	Investiție în proiecte în 2017	Total investiție în program	
							2016	2017
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Programul	mici	37	30.650	41	72974	186.828	866.000
		medii	4	34.178	13	113500		
		mari	7	122.000	34	679526		
2.	TOTAL din care:		Total nr. Proiecte în anul 2016	Total investiție în proiecte în 2016	Total nr. Proiecte în anul 2017	Total investiție în proiecte în 2017		
3.	Surse atrase		2	14.845	-	-	14.845	-
4.	Bugetul autorității		46	171.983	88	866.000	171.983	866.000

Tabelul veniturilor proprii realizate din activitatea de bază

Perioada	Nr. proiecte proprii	Nr. beneficiari	Nr. de bilete	Venituri propuse (lei)
Anul 2016	48	140.000	68.673	415.698
Anul 2017	88	150.000	70.000	440.000

2. Nr. de beneficiari estimați pentru următoarea perioadă de management:

Nr. crt.	Programul	Tipul proiectului	Numărul de beneficiari	
			2016	2017
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1.	Program de prezentare colecții permanente și expoziții temporare, situri arheologice și case memoriale	proiect mediu	70.000	80.000
2.	Program de manifestări științifice-simpozioane	proiect mediu	8.000	9.000
3.	Program evenimente speciale	proiect mic	70.000	80.000

3. Analiza programului minimal realizat

Analiza programului minimal realizat în 2016 în conformitate cu anexa nr. 2 la contractul de management încheiat cu Președintele Consiliului Județean Hunedoara și înregistrat la Consiliul Județean Hunedoara sub nr. 8806/17.12.2012:

**PROGRAM MINIMAL ANUAL
ANUL 2016**

Nr. crt.	Program	Scurtă descriere a programului	Nr. proiecte în cadrul programului	Denumirea proiectului	Observații
1.	Program de manifestări științifice - simpozioane	Valorificarea și popularizarea rezultatelor cercetării științifice	3	Evenimente științifice și Conferințe naționale și internaționale la care participă specialiști din țară și din străinătate, din mediul academic și muzeal - „Representations Sygns and Symbols” - „Cercetare, Cultură, Educație” - „Sesiunea anuală a MCDR”	Realizat
2.	Program de expoziții temporare	Promovarea patrimoniului muzeal și atragerea publicului vizitator	10	Expunerea unor piese din colecțiile muzeului sau alte instituții publice, reprezentative din punct de vedere istoric sau artistic. Expozițiile vor fi realizate pe diferite domenii: pictură, grafică, artă decorativă și fotografie - „Exponatul lunii” - „In mundi vanitas” - „Valea Hațegului în Jurassic” - „Egiptul faraonilor” - „Radiografii” - „Dacii de la munte, dacii de la câmpie” - „Tradiții meșteșugărești” - „Visual Thesaurus” - „Societatea de Istorie și Arheologie a comitatului Hunedoara. Scurtă istorie” - „Locuiri umane la Ardeu”	Realizat

3.	Program de cercetare științifică – teme de cercetare și cultural educaționale	Desfășurarea unor activități cu elevii în aer liber și realizarea unor conferințe având ca subiect teme de la preistorie la istorie contemporană susținute de specialiști provenind din instituții academice de profil.	2	Proiecte educative cu teme: - „Noi și natura” - „Dacii de la munte, dacii de la câmpie”	Realizat
4.	Program evenimente cultural educaționale	Creșterea în vizibilitate a MCDR prin desfășurarea unor activități pe diferite teme de istorie, natură, cultură, organizarea atelierelor de lucru cu elevii, precum și demonstrații practice (restaurare și științele naturii)	4	Eveniment școlar național „Săptămâna altfel”. Evenimente organizate cu ocazia Zilei Internaționale a Muzeelor, precum și alte evenimente culturale - „Noaptea muzeelor” - „Ziua Internațională a copilului” - „Școala de vară de restaurare ceramică”	Realizat
5.	Program de restaurare a obiectelor de patrimoniu	Restaurarea unor bunuri de patrimoniu aflate într-un stadiu avansat de degradare	41	Restaurare obiecte de metal, ceramică, piatră, marmură, icoane pictate pe sticlă sau lemn și pagini carte	Realizat

